

SURÂSUL BUCOVINEI

Nr. 2 (33) Iulie 2023

MONUMENT DEDICAT MEMORIEI LUI CIPRIAN PORUMBESCU AFLAT LA INTERSECȚIA
DE LA CARE ÎNCEPE DRUMUL SPRE CASA MEMORIALĂ A MARELUI MUZICIAN

ISSN 2344-620X • ISSN-L 2344-620X

*Revistă de istorie, literatură și umor
editată de CENACLUL „NECTARIE”
din Vama – Suceava*

SURÂSUL BUCOVINEI

REVISTĂ DE ISTORIE, LITERATURĂ ȘI UMOR EDITATĂ DE CENACLUL „NECTARIE”, VAMA - SUCEAVA

Foto coperta 1: Maria Tudorița Ignea

AU COLABORAT LA REALIZAREA REVISTEI:

MAGDA URSACHE	6	FLORIN ROTARU	61
SORIN COTLARCIUC	8	ION DIVIZA	62
SILVIA HODAȘ	10	NICOLAE SILADE	63
BEN TODICĂ	11	ȘTEFAN DORU DĂNCUȘ	64
MIHAELA DRELCIUC	14	ȘERBAN CODRIN	65
LUMINIȚA IGNEA	18	TRAIAN VASILCĂU	66
IOAN ABUTNĂRIȚEI	19	VALENTINA TECLICI	67
PAUL BRAȘCANU	21	VALERIAN BEDRULE	68
CORNELIA PĂUN HEINZEL	26	MARIA IEVA	69
VASILE DIACON	28	MELANIA RUSU CARAGIOIU	70
PARASCHIVA ABUTNĂRIȚEI	31	LIDIA ZADEH	71
GEORGE PETROVAI	32	VASILE LARCO	72
MIHAI CABA	33	TRAIAN NISTIRIUC-IVANCIU	74
CELLA NEGOIESCU	37	VIOLANDA BRATU	75
VICTOR IOSIF	40	VALERIA IACOB TĂMAȘ	76
ALEXANDRU CAZACU	42	VASILE DAN MARCHIȘ	77
DOINA TOMA	44	MIHAIL ECOVOIU DOREANU	78
MARIA TOMIȚA CORINI	46	DINU DANIEL CIURARU	79
VASILICA GRIGORAȘ	48	GRAȚIELA CRISTINA HERGHELEGIU	80
ANA URMA	50	IOAN VASIU	81
IOAN MICLĂU-GEPIANU	51	OANA FRENȚESCU	82
IFTIMIE NESFÂNTU	52	NINA VICIRIUC	83
MIRCEA ȚÂMPĂU	53	OVIDIU PETCU	84
VASILE AIOANEI	54	IONUȚ PANDELE	85
ROLAND F. VOINESCU	56	IULIAN BARBU	86
CĂTĂLINA ORȘIVSCHI	57	LAURENȚIU GHIȚĂ	87
GHEORGHE ȘERBAN	58	MIHAELA PODUȚ IENUȚAȘ	88
EMIN EMEL	59	LILIANA POPA	89
GUNER AKMOLLA	60	NICOLAE MĂTCAȘ	90
MARIANA FARAON	60	IOAN MUGUREL SASU	91

Director:

dr. **SORIN CONSTANTIN COTLARCIUC**

Redactor șef:

IOAN MUGUREL SASU
(mugurel_sasu@yahoo.com)

Tehnoredactare:

DORIN STEHNIOV

Opiniile autorilor se încadrează în libertatea de exprimare iar răspunderea pentru conținutul materialelor revine, în exclusivitate, semnatarilor.

Rugăm să ne trimiteți textele corectate, noi nu ne permitem modificarea acestora.

Mulțumim Primăriei și Consiliului Local Vama pentru sprijinul acordat activității noastre.

CONCURSURI, JURIZĂRI ȘI VERSURI

Prima jumătate a anului a trecut încet, sigur și ireversibil. Nici nu cred că aş putea da prea multe exemple de ireversibilitate mai concludent decât transformarea prezentului în trecut, doar în ceea ce privește viitorul mai pot exista dubii. Azi știu că a existat ieri, dar nu este sigur că mâine va fi pentru toți. Chiar mă gândesc la un fel de mâine în care asociațiile literare vor fi mai sărace cu unii membri. Nu este vorba de o obsesie, dar trebuie avută în vedere media de vârstă a celor care și-au făcut de lucru cu instrumentele de scris, mai nou cu tastatura. Tineretul nu trebuie atras, nu mai este la modă „munca de lămurire”, ci doar creat condiții pentru ca ei să se simtă confortabil în atmosfera, pe care o sperăm benefică pentru toți, din cercurile și asociațiile literare. Deocamdată este greu de crezut că educația își va reveni prea curând din situația în care se află și animozitățile inerente relațiilor dintre generații, care niciodată nu au lipsit, vor fi reduse până la un minim care să permită continuitatea în condiții în care ceea ce a fost și este să nu se piardă, eventual prin aruncare în derizoriu, dar tot să nu se piardă entuziasmul și elanul care este, sau ar trebui să fie, caracteristic tinereții.

Paginile revistei *Surâsul Bucovinei* au fost puse la dispoziție, fără discriminări de niciun fel, autori din toată lumea care au avut ceva de spus în cadrul domeniilor de interes ale revistei, au avut posibilitatea de a colabora, de asemeni a fost întinsă o mână prietenească celor aflați în curs de afirmare sau chiar debutanți. Tot în același scop s-a folosit pentru jurizarea de la concursul literar o formă care să permită accesul la podium și a numelor mai puțin cunoscute. Nu se poate afirma că au fost atinse limitele perfecțiunii, dar am dat frâu liber transparenței și ceea ce s-a votat să fie baza de calcul pentru ierarhizare. Se vede treaba că nu am reușit ceea ce ne-am dorit, adică numărul mic de participanți dă un semnal, mai bine zis lansează un semn de întrebare asupra continuării în viitor a acestui concurs. Se va analiza și o concluzie va arăta calea de urmat în anii care vor veni.

Clasamentul concursului literar organizat de revista *Surâsul Bucovinei* în anul 2023 este:

Secțiunea Poezie

1. Daria Dumescu
2. Gabriela Braha Strugaru
3. Marius Mărăcinescu

Secțiunea Epigramă

1. Vasile Vajoga și Ioan Nitu
2. Constantin Bidulescu
3. Nu s-a acordat.

Creațiile premiate sunt în paginile care urmează
Mulțumim poezilor care au participat și le dorim inspirație și mult succes!

Ioan Mugurel Sasu

REZULTATUL CONCURSULUI LITERAR

secțiunea
poezie

PREMIUL I

RONDEL DE PRIMĂVARĂ

Pe când văzduhul râde-n ochi de floare
Și-n dimineți sărută iarba crudă,
Coboară ceru-n patimi de izvoare
Și-n lacrima ce-n țarină asudă.

Plesnesc pe ramuri muguri în candoare
Și triluri mușcă zarea să se-audă,
Pe când văzduhul râde-n ochi de floare
Și-n patimă sărută iarba crudă.

În timp ce-ncearcă fluturi albi să zboare,
Iar granguri cuibăresc de zor, în trudă,
Un petic de zăpadă-n disperare
Își șterge fruntea de sudoare-n ciudă

Pe când văzduhul râde-n ochi de floare.

RONDEL CONTEMPORAN

Când licuricii ard și dorm lăstunii,
Destinul lumii-l toacă-n zar bufonii
Ce-s deghizați precum camelonii
Și bălăcesc unde-au murit străbunii,

Târându-ne spre marginea genunii
În praf de pușcă-ngenunchind eonii;
Când licuricii ard și dorm lăstunii,
Destinul lumii-l toacă-n zar bufonii.

În plecăciunea sacră-a rugăciunii,
Doar salcia-și sărută embrionii
În cântec trist ce sfarmă neuronii
De se topesc de jale-n plânsul lunii,

Când licuricii ard și dorm lăstunii.

Daria Dumescu

PREMIUL II

Sunt...

Sunt lacrimi
care nu se povestesc,
Sunt ape
care nu se trec nicicând,
Sunt pietre
care-n suflet se opresc,
Clădind acolo
dragostei mormânt...

Sunt drumuri
care nu duc nicăieri,
Sunt vise
care nu se împlinesc,
Sunt ore
ce rămân în zi de ieri,
Lăsându-ne tăceri
care vorbesc...

Sunt zori
care renasc dintr-un amurg,
Sunt flori
care în inimă le crești,
Sunt răni
care apar de la absurd
Și sângerează-n
clipa ce zâmbești...

Sunt oameni
ce mereu te vor trăda,
Sunt fiare
ce sălbatic te-or iubi,
Sunt păsări
ce nicicând nu vor uita
Că au mâncat
din palma ta-ntr-o zi...

Sunt clipe
când renaști dintr-un fior
Sunt flăcări
ce din nou te vor zidi,
Sunt taine
ce te macină de dor
Jonglând mereu,
„a fi sau a nu fi”...

Sunt vremuri
când ajungi în amintiri,
Sunt uși
care se-nchid și putrezesc,
Sunt voci
care te cheamă din Psaltiri,
Când pleci
visând un Rai Dumnezeiesc...

Poezie

O poezie înseamnă
un fascinant templu al lumii,
păstrează-o în suflet
și găsește-i un nume
de pasăre măiastră
pentru că e
un tumult de stări
și culori,
este limbajul
celor care vorbesc cu inima
arta de a pune în mișcare
imaginația
cu ajutorul cuvntelor,
cuvinte
care nu sunt altceva
decât
simfonia inimii
care-ți mângâie prezentul.
Timpul
bate neîndurător
în clopote pustii.
A trecut tinerețea
și mi-a lăsat
doar dorul de a iubi,
mă închin
timpului trecut
întru speranța
unui nou început
cerând templului poeziei
să-mi facă
din fiecare zi
o sărbătoare
alungându-mi
gândurile
rătăcite în bântuiri amare.
Dăruită luminii sufletești,
emanând
căldură și plăcere,
bucurându-ne
viața noastră
atât de scurtă
trecătoare prin furtuni,
tu,
poezie,
mai dă-ne speranța
de a ne închina
frumosului!

Gabriela Braha Strugaru

PREMIUL III

Cuibul rândunicii

Vedeți urmele pisicii
lângă cuibul rândunicii?
Ce-o fi vrut să le șoptească
în limba ei pisicească
puilor abia de-o zi?
Dar mămica unde-o fi?...
După hrană, mă gândesc...
Însă... nu mai ciripesc!
Doamne, dacă i-a mâncat?...

Uite mama! I-a chemat!
Iese unul, trei, apoi,
dup-o vreme încă doi
și-i povestesc rândunicii
c-au văzut ochii pisicii,
rugătoare către ei,
să iasă la dumneaei...
Și, oleacă mai târziu,
se aude „Piu!piu!piu!”...
Ieșise din oușor
penultimul puișor:

- Unde-i mama?
- Stai puțin
dragul mamei, acum vin!
Și, sub aripile moi,
unde-ați vrea să stați și voi,
s-au culcat cu mic cu mare
și visează c-au să zboare...

Însă puiul mic nu doarme
și-ntrebă încetișor:
-Câte ouă au fost, mamă,
la-nceput, în cuibușor?

Dar a ațipit sărmana
și puiul a înțeles...
Calculează acum singur,
ca și voi, bine-nțeles.

De ce plâng mieii, primăvara?

De ce plâng mieii, primăvara,
când toate florile răsar,
ca dintr-un vis, de sub povara
zăpezilor fără hotar?

De ce vi-i somn de noapte lungă,
copii frumoși ai nimănuși?
Vă cheamă oile la strungă,
la marginea pământului.

Voi sunteți îngerii din lacrimi,
un strop din plânsul lui Iisus
și săptămâna lui de patimi
și toate câte i s-au spus...

Rămâne turma jumătate,
păstorul vostru s-a spălat
pe mâinile nevinovate
și voi de toate l-ați iertat.

Și, răstigniți ca niște dolii
pe crucea blânilor de plop,
vin sumedenie de molii
s-aducă ultimul potop.

Apoi începe vântul verii
să vă destrame peste tot
și-atunci, când dau în pârgă, merii,
de dorul vostru nu mai pot.

Mă duc, așa, ca o colindă,
să vă mai aflu undeva
și să vă dau pe toți la grindă
când o să vină ziua mea.

E stâna fără voi pustie,
copii frumoși și vinovați,
că știți, cum nimeni nu mai știe,
să ne iubiți, să ne iertați...

Marius Mărăcinescu

secțiunea
epigramă

PREMIUL I

VASILE VAJOGA

Etică profesională

Toți hoții între ei sunt solidari
Și au ajuns tacit la o-nvoială:
Să nu îi prade pe parlamentari,
Din simpatie... profesională!

Premiere...

Nu urmăresc, iubito, nici un scop,
Dar, aș considera-o drept minune,
Ca-n lista cu amanții tăi de top,
Să figurez măcar c-o... mențiune!

Marketing

Când intră iubita-n sex-shopul
Din strada pe care mă plimb,
O face, desigur, cu scopul
Să-mi cumpere-o piesă de schimb...

NITU IOAN

Bea toată săptămâna

Așa mă vorbește lumea,
Însă eu sunt om „întreg”
Și vă spun, cinstit, că luna,
Nu mai beau, ci doar mă dreg.

Vecinul meu

Supărat mi s-a părut,
În dimineața asta.
Ori câinele i-a dispărut,
Ori i s-a-ntors nevasta.

Rușii au atacat țara vecină

Când în Ucraina au intrat,
- O spun direct, fără ocol -,
Mai întâi au atacat,
Fabricile de alcool.

PREMIUL II

CONSTANTIN BIDULESCU

Norocul nostru

Astăzi suntem bucușori
Că-l citim pe Păstorel,
Suntem totuși norocoși...
Că nu ne citește el.

Efortul parlamentarilor

Eu am făcut o constatare,
Parlamentarii au idei
Se luptă pentru bunăstare...
Când bunăstarea-i pentru ei.

Seceta

Doamne, noi am colindat
Pe la multe mănăstiri,
Și o ploaie te-am rugat,
Dar nu ploaie de scumpiri.

DOAMNE, NU PLECA!

Așa deci: calc în străchini corect-politice dacă vorbesc despre Specific: teze și ipoteze, dacă spun că poți fi și sincronizat cu Europa, și etnicist, dacă mă opun etnoblafemiilor patapieviecioase, mungineriilor șiamîdi? H.-R. Patapievici a radiografiat „fecala plaiului mioritic” –bun lucru! – ca să probeze „substanța tarată a românilor”. Zice Alina Mungiu, anti-evangelista: „Devine un gest patriotic să tragi românilor câte un șut în stima lor colectivă”. A zis și a făcut-o! Aplauze!

Numai popoarele mici au obsesia identității, scrie un istoric celebrizat prin ediții peste ediții. N-aș zice că englezii ori nemții n-o au. Etnicul de pretutindeni (românesc, dar și grec, iudeu, german, argentinian, japonez, polonez, italian, rus) nu-i o invenție arbitrară, are o existență proprie, o evoluție, o personalitate, o conștiință a comunității de limbă și de religie. Alt eseist ne sfătuiește paternal: „Nu mai consumați energie în problema identității.” Să stingem lumina? Vocabula patriotism e ocolită. I se spune „sentiment civic”. Dacă nu ai sentiment firesc patriotic, demn patriotic, nicio problemă. Problemă ai dacă-l ai. Bine o duc „românii de-românizați” (sintagma lui Crainic). Și-i mult mai profitabil să nu te sacrifici pentru binele colectiv. Inteligența manevrabilă în interes propriu e bine răsplătită când își ignoră rădăcinile. Anunți într-un talk-show că „metastaza națiunilor e aproape” și ai parte de fotolii la ICR, de posturi de miniștri ai Culturii, de urcuș rapid pe scara universităților.

Eroismul se vede ca inutilitate, prostie chiar: dacii „mureau ca proasta”, „fantomile albe” de la Mărășești, la fel. În opinia mea, să râzi de cultul eroilor, asta da, prostie.

Amor Patriae Nostra Lex –naivitate, zic neomarxiștii. N-a spus Marx că „muncitorii nu au patrie”? Ce să mai avem în grijă granițele? „Piloții orbi” care ne conduc, ne conduc spre disoluție statală.

Academia e criticată: lupta pentru păstrarea identității nu place presarilor iresponsabili. Președintele Academiei a fost atacat în felurite feluri. Și ca... utecist.

După ce Sami Damian a decis că Vintilă Horia și Noica ar fi „porțile închise ale literaturii române”, noii rolleri i-au dibuit ca fasciști, naziști, legionari. Aceleași etichetări le-au primit Iorga (ucis de legionari), Blaga, Eliade, Pr. D. Stăniloae, Ernest Bernea, Golopenția, Ion Petrovici, Traian Chelariu, Țuțea, Noica,... Declarat hârb: Anton Dumitriu. Și dacă în Israel funcționează

Difamation League, de ce la noi nu se iau măsuri împotriva celor care ne culpabilizează ca barbari și criminali, rasiști, mâncători de co-etnici? Dar cine l-a salvat de la moarte pe pastorul Richard Wurmbbrand? Nu sfântul închisorilor, Valeriu Gafencu?

Am spus-o de multe ori și nu eșit s-o repet, deși deranjează reluările mele: asistăm la un paricid cultural dacă valorile naționale sunt puse la index de critica distructivă. Cineva, tocmai din Europarlament, a decis „falimentul națiunii”. Și câți intelighenți, lesne adaptabili cerințelor puterii nu ne spun că statul național e o entitate nefuncțională și că o conducere de la Bruxelles ar fi cea „adecvată”. Întreb: dacă Europa e post-națională, atunci nu avem de-a face cu o post-gândire?

În ședința scriitorilor RPR, din 1962, Cioran era declarat „promotorul fascismului”. Acuza se repetă. La fel, contra lui Eliade și Noica. Ne-ați plictisit destul cu „trioul sacru Cioran-Eliade-Noica, terminați! Noica a fost declarat „neonorabil ideologic”, Steinhardt ar avea „deficit de personalitate”. Dimensiunea absurdului crește și crește într-o lume răsturnată. În acel Raport Final, care sper să nu fie final și care a contribuit la dezbinarea impusă, voită de echipa Tismăneanu, pe lista rușinii a apărut Octavian Paler.

Nicolae Breban a avut venit fix după răsunătoarea demisie cauzată de Tezele ceaușiste din 1971, când Ceaușescu a cerut reintroducerea realismului – socialist. Ca să vadă acum că „arborii spiritualității” (sintagma sa) sunt doborâți de topoarele cozilor de topor. A fost suspectat ca scriitor „problematic” și cenzurat, ca să citească acum că romanele sale sunt... socialiste. Murdărit de ciori vopsite, în conformitate cu noua Vulgată, corect-politică, Breban rămâne drept ca un fir de plumb: „se vrea sfârșitul conștiinței de sine a acestui popor” (Aventurierii politicii românești, ed. 2010, Muzeul Literaturii Române).

Crezul lui Iorga, formulat în scrisoarea către contele Bellegarde, din ianuarie 1909: „A ne păstra oriunde ființa etnică neatinsă”, e ridiculizat. „Ce apostol național visați? Identitatea românilor este neconturată (subl.meu, M. Ursache).” Cutare regizor promite: „Eu îmi dau demisia din etnie.” Prințul Duda declară ritos: „N-avem identitate.” Nu se considera anțărt urmaș al lui Ștefan cel Mare? Ce se vede prin lentila lui Patapievici? „Românii se încheagă bine numai afară”. I-a răspuns Eminescu: „Ce a scos din voi Apusul când nimic nu e de scos?”

În volumul coordonat de Daniel Barbu, Firea românilor, Nemira, 2000, Mihaela Czobor Lupp a conchis că românii n-au viitor: „acest viitor este

deja distrus, înainte ca el să fi existat”. De ce? Pentru că sunt nemernici (subl.me): lași, bețivi, leneși, neevoluați. Dacă nu reacționăm la așa ceva, vom fi învinși perpetuu.

Vocalii detractori văd în România o țară bolnavă, defectă, asfixiantă, de care trebuie să scapi. Udmeriștii, copărtași la guvernare, sunt și mai vocali: „Ne este scârbă. România de rahat.”(20 septembrie, 2006). Tökes, plătit din banii românilor, spune la Bruxelles că maghiarii suferă un „genocid pașnic”. Consiliul Național Secuiesc vrea parlamente regionale, iar regionalizare nu înseamnă altceva decât dezmembrare: „Ținutul Secuiesc nu e România”. Trianonul e „infam”, „operă diabolică a românilor”. Au avut nerăspunsul nostru. Legea Trianon a căzut. Nu s-a promulgat ca 4 iunie să fie Ziua Tratatului de la Trianon. Așa că-n Ardeal se ține doliu la 1 Decembrie, udmeriștii susțin că autonomia Transilvaniei e „porunca lui Dumnezeu”, iar harta Ungariei se lăfăie pe fularul lui Orban Viktor. Lucian Boia e onorat de premierul vecin cu „Ordinul de merit al Ungariei”, plus forinții, ca răsplată pentru joaca lui de-a istoria-ficțiune, care pune în pericol integritatea, suveranitatea României.

Oponenți la istoria scrisă cât mai aproape de realitate sunt mulți. În Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune, Humanitas, ediția din 2013, L. Boia susține că demersul istoriografic „se menține mai ales pe imaginație”. Clio n-are arhivă –a făcut Boia cercetură adâncă -, muza n-are niciun document la mână. Ce nevoie am avea de istorie cu statut de știință, dacă putem avea „o istorie virtuală”? Rigoare în reconstituirea unui eveniment, a unei epoci? Chestii depășite! Ce să mai căutăm izvoare, dacă ni le putem imagina? Istorie eroică? Lucian Boia n-are nevoie de ea. Așa că mentaliștii pot transforma oricând o bătălie câștigată în una pierdută. Țepeș bea sânge. Și cu el, nevasta vampiră și ea. Ștefan cel Mare n-a câștigat mai nimica, Unirea lui Viteazul e doar o ipoteză. Brâncoveanu e un șpăgar. Respectă trecutul, valorile de patrimoniu, ești etichetat naționalist necurat.

Mai scrie Boia: „interesant istoric ar fi acela care să nu creadă nimic (subl. mea) despre istorie. Și, pentru că Gh.I.Brătianu, Xenopol, Pârvan, Giureștii, C. Daicoviciu, Florin Constantiniu, Gh. Buzatu, Dan Berindei au vrut/știut să scrie istorie națională reală, nu se aud, se aude Boia. E în librării vreuna dintre cărțile lor? Cu precădere: O enigmă și un miracol istoric: poporul român de Brătianu, mort la Sighet, în aprilie,1953.

Urmarea? Iohannis ezită să-l declare erou pe Avram Iancu, spânzurat simbolic în ungurime, iar Sibiul e dominat de Statuia lui Bruckenthal. Cad statui de eroi. Ce ale laurilor foi ne mai trebuie? Doar trecutul e declarat mort și fără legătură cu viitorul. La Oradea,

statuia lui Mihai Viteazul și a lui Emanoil Godju sunt scoase din oraș. Viteazul, legat cu funii și evacuat cu camionul. Și ce veste vine de la Cluj! Primarul Boc răstoarnă cruci, dar și statuia unionistului Iuliu Maniu, reabilitat greu, abia în 12 noiembrie 1998, de Curtea Supremă de Justiție. Voitinovici, președintele Tribunalului poporului, a scăpat neatins nici c-o vâzdoagă, Alexandra Sidorovici, soția lui Brucan, nici atâta. „E o eroare, spune Sorin Lavric, să crezi că persecutorii aparțin trecutului.” Probă că Goma nu-i considerat disident anticomunist; Tökes da, este, chiar după ce presa i-a dat în vileag angajamentul la Secu și multe note informative.

Da, au fost și „surse” în sutană, dar și martiri. S-au întors vremile satanice dacă e iarăși batjocorită credința? După Părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa, în capul căruia s-au turnat răstălmăciri, în fapt calomniile, patru mii de preoți au fost închiși politic, între anii 48-64 (ortodocși, catolici, protestanți); 63-uciși; 17 episcopi și mitropoliți- uciși. N-a ajuns jertfa lor? Dar refuzul „reeducării” Pitești n-a fost probă de rezistență morală înaltă? Și-i dau dreptate încă o dată lui Sorin Lavric: „Fără jertfă nu există împlinire”. „Faima rezultă, Eliade dixit, din jertfă.”

Întrebat de Romulus Rusan de ce, ca aviator de elită (a luptat să apere capitala după 23 august), generalul Anton Marin a răspuns simplu: „De ce? Fiindcă sunt român. Chiar numai pentru asta”. „E un adevăr teribil”, comentează Petru Ursache în Istorie, genocid, etnocid, Eikon, București, 2017.

Fac trimitere din nou la analiza lui Theodor Codreanu privind Legenda neagră (Alfredo Alvar), care e tocmai asta: „distorționarea istoriei unei națiuni pentru a fi descalificată”. Uitări voite, adevăruri trunchiate, directive absurde, toate slăbesc ființa națională. Iar A.D. Xenopol pare a i se adresa, peste timp, direct lui Boia: „a falsifica istoria este o faptă vrednică de cea mai aspră osândă, de vreme ce se falsifică conștiința națională.”

În ce mă privește, mi-a mai rămas o rezervă de optimism: că se va reveni la normalitate, că „diluarea factorului etnic (la care asistăm de 30 de ani încoace) va avea un revers. Flux și reflux”, cum scrie Petru Ursache. Că ne vom asuma trecutul așa cum a fost: nu numai cu eșecuri, dar și cu rezistență la dogma comunistă. Cu tortionarii, dar și cu martirii închisorilor. Cum ar spune C. Rădulescu-Motru: cu „calități bune și defecte”. Fără reacție fermă și demnă împotriva celor care vor să ne pierdem caracterul național vom ajunge la plâns și la scrâșnirea dinților. „Doamne, nu pleca!”

Magda Ursache

HERZOGTUM BUKOWINA

Continuare din numărul anterior

Începând cu secolul III, pe rând, s-au perindat: goții, ostrogoții, vizigoții, vandalii, hunii, gepizii, avarii, slavii, bulgarii, ungurii, pecenegii, cumanii, mongolii și tătarii. Prin secolul IV au apărut la nord de Carpați slavii timpurii, care făceau parte din alianța tribală a antetilor și au luat în stăpânire ținutul până în secolul VI.

Prin secolul al IX-lea populația locală era compusă și din triburi de tivertsi, de croați albi și de cowari, unii dintre nomazi au plecat repede, alții au zăbovit mai mult, lăsând urme adânci în rândul locuitorilor locali daci liberi, printr-o asimilare inevitabilă, populația continuând să-și ducă traiul mai departe în același teritoriu, ocupându-se cu creșterea vitelor, albinăritul, meșteșugurile, mineritul și negoțul. Cu vite și oi, dacii au plătit birurile către migratori.

Între secolele IX și XII, ținutul Bucovinei a făcut parte dintr-o federație liberă, de vorbitori de limbi slave de est și uralice, Rusia Kieveană, biserica fiind administrată de la Kiev. Atunci când Rusia Kieveană s-a fragmentat, teritoriul Bucovinei a devenit parte a Principatului Galiția - Volinia și mai târziu a Principatului Halych.

După ce triburile mongole din nordul Chinei, care ocupau deșertul Gobi, au invadat Europa și au distrus principatele de est ale slavilor, printre ele fiind și cnezatul Kievului, teritoriul Bucovinei a fost ocupat și a primit denumirea de, ținutul Shypyntsi.

Din secolul al IX-lea, prin unirea obștilor sătești s-au întemeiat cnezatele și voievodatele pe teritoriul Daciei: al lui Menumorut în Crișana, al lui Glad în Banat, al lui Gelu în Transilvania, al lui Dragoș și Bogdan în Maramureș, al lui Seneslau și Litovoi, Ioan și Farcaș la sud de Carpați, al lui Tatos, Satza și Seslau în Dobrogea, organizări teritoriale primare ce au înlesnit continuitatea poporului român, care și-a păstrat credința ortodoxă și limba vernaculară română.

Uniunea obștilor sătești într-o formațiune statală cu centrul administrativ la Câmpulung, prima „țară” a descălecătorilor, care nu a fost supusă niciodată dominației maghiare, a luat ființă cu mult înainte de întemeierea Principatului Moldovei ca stat de sine stătător. În acest ținut a descălecat, în 1352, Dragoș Vodă venind din Maramureș ca să întemeieze în Moldova un stat vasal regelui Ungariei, și, tot aici s-a oprit pentru scurtă vreme, în 1359, Bogdan Vodă I,

adevăratul întemeietor al statului feudal independent al Moldovei, cu cetatea de scaun la Baia, care a centralizat puterea politică.

Descălecarea lui Dragoș, venind din reședința sa voievodală din Țara Maramureșului, pentru a întemeia un stat vasal regelui Ungariei în Țara Câmpulungului Moldovenesc, un teritoriu nesupus niciodată dominației maghiare, a lăsat urme în toponimia locului, un pârâu care se varsă în râul Moldovița și un sat din apropiere poartă numele de Dragoșa.

Ca urmare a destrămării statului Shypynsti, ținutul Bucovinei a trecut sub stăpânirea Ungariei. Regele ungar Ludovic I, după ce i-a învins pe tătari, l-a desemnat voievod al Moldovei cu capitala la Siret pe favoritul său, Dragoș din Maramureș. Teritoriul Bucovinei a fost populat cu ruteni din Pocuția, cu români din Transilvania și Maramureș și cu români moldoveni, proces de românizare care s-a intensificat în 1564, când capitala Moldovei s-a mutat de la Suceava la Iași. Regiunea aflată la nord de Bucovina, Pocuția, a fost subiect de dispute între Principatul Moldovei și Regatul Poloniei, cum a fost bătălia de la Pădurea Cosmin, din 1497, când Ștefan cel Mare a învins numeroasa armată a regelui Ioan I Albert al Poloniei. Statul moldovenesc, înființat la mijlocul secolului XIV, recunoaște supremația Poloniei până în 1497, după care a fost vasalizat de Imperiul Otoman, Bucovina și regiunile învecinate devenind nucleul Principatului Moldova, țară al cărei nume provine de la râul Moldova, care curge prin ținuturile bucovinene. În această perioadă, Ștefan cel Mare și urmașii săi pe tronul Moldovei au construit celebrele mănăstiri, renumite prin frescele exterioare și interioare, unele din cele mai mari comori culturale ale țării, care fac parte din patrimoniul mondial. În secolul XV, Țara Moldovei (Valahia mică) se va afla, pe rând, sub influența politică a Regatului ungar, a Regatului polonez și a Imperiului otoman.

Cei mai importanți domnitori ai Voievodatului Moldovei au fost: Alexandru cel Bun (1400-1432), Ștefan cel Mare (1457-1504), Petru Rareș (1527-1538) și (1541-1546), Alexandru Lăpușneanul (1552-1561) și (1564-1568), Ioan Vodă cel Cumplit (1572-1574), Vasile Lupu (1638-1653), Dimitrie Cantemir (1710-1711), Mihai Racovița (1716-1726), Grigore al II - lea Ghica (1726-1733), (1735-1739), (1740-1741) și (1747-1748), Grigore al III - lea Ghica (1764-1767) și (1774-1777, an în care a fost ucis pentru Bucovina de către turci), Mihai Sturdza (1822-1828), Alexandru Ioan Cuza (1859-1862). Principatul Moldovei a dăinuit ca stat în Europa

timp de peste cinci veacuri, fiind împărțit în 24 de ținuturi: Cernăuți, Hotin, Soroca, Rădăuți, Suceava, Dorohoi, Botoșani, Cârlișeni, Neamț, Bacău, Iași, Lăpușna, Putna, Orhei, Roman, Tecuci, Vaslui, Tutova, Bârlad, Covurlui, Frumoasa, Oblucița, Chilia, Cetatea-Albă, plus teritoriul dintre Prut și Nistru, numit Basarabia. Sub domnia voievozilor Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare, principatul Moldova și-a menținut independența față de turci și a făcut față la numeroasele năvăliri din exterior, precum cele ale tătarilor, dar din secolul al XVI-lea Moldova devine stat tributar Imperiului Otoman, păstrându-și autonomia.

La sfârșitul secolului al XVII-lea, în mai multe campanii militare, regele Poloniei, Ioan Sobieski, și-a dorit să aducă Moldova sub suzeranitatea sa, dar nu a reușit decât în partea de nord, fiind înfrânt de turci. Prin tratatul de pace de la Karlowitz, din 1699, polonezii au fost obligați să părăsească zona ocupată din nordul Moldovei, unde se afla și Ocolul Câmpulungului, ca și cetățile Suceava, Neamț, Hotin, mănăstirea Sucevița și alte mănăstiri întărite. Prin aceeași pace de la Karlowitz, Poarta otomană și Austria au convenit la includerea Transilvaniei în Imperiul Habsburgic.

În timpul războiului austro-otoman (1716-1718), domnitorul Moldovei, Mihai Racoviță, cu ajutorul tătarilor i-a înfrânt pe austrieci la Iași, sub dealul Cetățuia, după care a continuat o expediție de urmărire în Transilvania, până la Bistrița. În amintirea victoriei asupra trupelor austriece din 1717, domnitorul Mihai Racoviță, a clădit în comuna Vama un monument care există și astăzi, denumit „Stâlpul lui Vodă”, constituit dintr-un bloc masiv de piatră tras din cariera de la Doabra de opt zimbri.

În timpul războiului ruso-turc (1768-1774), armatele turcești au fost învinse de armata Imperiului Rus care a ocupat Moldova, iar Bucovina a fost cedată habsburgilor pentru că i-au ajutat pe ruși în război. Imperiul austriac a ocupat nord-vestul Moldovei în 24 octombrie 1774 și îl anexează oficial în ianuarie 1775, în urma tratatului de la Kuciuk – Kainargi, teritoriul având o suprafață de 10.441 km pătrați. Pentru că s-a opus și a protestat împotriva anexării părții de nord-vest a Moldovei de Imperiul Habsburgic, domnitorul reformator al Moldovei, Grigore al III-lea Ghica, a fost asasinat de turci în anul 1777. Denumirea ca nume propriu de „Bukowina” provine de la cuvântul slav „buk”, care înseamnă fag, adică Țara Fagilor (Buchenland, în traducere germană). Linia de frontieră dintre Bucovina și Moldova a fost trasă pe toată lungimea, conform acordului dintre comisarii imperiali și comisarii turci, unde au fost amplasați vulturii imperiali de frontieră în 76 localități, punctele

vamale înființate la graniță aflându-se la: Boian, Onuțu, Țurenii, Sinăuți, Bosanci și Brigești. După anexare, Bucovina a fost împărțită în cinci districte: Cernăuți, Siret, Suceava, Câmpulung pe Ceremuș (Dolgoropolie) și Câmpulung Moldovenesc.

Destinul a făcut ca, de-a lungul vremurilor, Bucovina să servească drept monedă de schimb între marile Puteri: imperiul Otoman, Imperiul Austriac și Rusia.

Bucovina a avut o administrație militară între 1775 și 1786, primul guvernator a fost generalul baron von Spleny, urmat de generalul baron von Enzenberg, apoi a făcut parte din Regatul constitutiv austriac al Galiției și Lodomeriei, până în 1849, când a devenit Ducat austriac, Herzogtum Bukowina, cu capitala la Cernowitz, ducat care va dura până în 1918.

În scopul de a dezvolta economia, austriecii au încurajat un aflux masiv de imigranți, fiindcă populația majoritară românească era în jur de 70.000 de locuitori, iar politica austriacă a urmărit în principal deznaționalizarea și catolicizarea. Direcția integratoare austriacă a fost împotriva Bisericii ortodoxe, care împreună cu limba și tradiția reprezenta liantul relațiilor dintre români. Împăratului Iosif al II-lea de Habsburg-Lorraine, fiul împărătesei Maria Tereza și al împăratului Francisc Ștefan, coregent alături de împărăteasa cu care a avut 16 copii, a condus Imperiul între 1780 și 1790, fiind un vizionar, exponent al absolutismului luminat. Deviza sa „Totul pentru popor și bunăstarea lui” a fost motto-ul cu care s-a identificat, împăratul a abolit servitutea personală a țăranilor bucovineni și a secularizat averile mănăstirești, intrând în conștiința colectivă ca „bunul Împărat”. A cooperat cu Wolfgang Amadeus Mozart, contribuind la răspândirea limbii germane, Viena cunoscând o perioadă înfloritoare a istoriei sale muzicale.

Marele reformator al Austriei s-a dispensat, prin ordinul său din 1783, de o parte din mănăstiri, care au fost lăsate în seama clerului (Voronet, Moldovița, Humor, Solca, Ilișești, Pătrăuți și Sf. Ilie) și de schituri (Sf. Onufri, Horecea, Ostra, Babin, Berejnița, Crisceatec, Broscăuți, Coribnița, Jadova, Luca, Vijița, Voloca și Zamostea), cu excepția mănăstirilor Putna, Sucevița și Dragomirna. Din ordinul aceluiași împărat, în 1786 s-a înființat „Fondul religios greco-oriental al Bucovinei”, care va promova interesele religiei ortodoxe, prin întreținerea mănăstirilor, bisericilor și școlilor ortodoxe, de funcționari străini de legea și limba română.

Va continua...

Dr. Sorin Cotlarciuc

CULTURĂ PENTRU SUFLET, EMOȚII, ÎNCÂNTARE

Sâmbătă, 25 februarie 2023, a avut loc o sărbătoare deosebită a culturii organizată de Liga Scriitorilor Români - Filiala Iași - Nord Est, Uniunea Ziariștilor Profesioniști - Filiala Iași și Clubul Salariaților CFR Iași de la Râpa Galbenă (gazda manifestării de amploare).

În deschidere, domnul Dan Teodorescu, președintele Ligii Scriitorilor Români - Filiala Iași - Nord Est, a anunțat programul și a mulțumit gazdelor. Manifestarea a fost dedicată „Zilei Feroviarului”. Ziua de 16 februarie este declarată oficial „Ziua Feroviarului”, în semn de recunoaștere a meritelor deosebite celor care, de-a lungul timpului, au contribuit la dezvoltarea transportului pe calea ferată. Cu această ocazie s-au transmis ceferiștilor urări de sănătate, fericire, mulțumiri pentru profesionalismul și responsabilitatea de care au dat și dau dovadă.

Despre eveniment au vorbit: ing. Petru Naslău și directorul Clubului CFR Iași, Paul Zamfir. Fiind și unul din moderatori, în intervențiile sale, a completat despre istoricul Clubului CFR, activitățile cultural-artistice desfășurate de-a lungul timpului. Cu mult umor a strecurat acele întâmplări pline de neprevăzut petrecute în așezământul care și astăzi are cercuri de pian, chitară etc.

În cadrul Subfilialei - Nord Est - Junior au evoluat primii viitori artiști. Andreea Romanescu și Ana Cărare (Cercul de pian, prof. Iulia Doina Dinu) - au încântat publicul cântând „la instrumentul muzical desăvârșit” - pianul, cu virtuozitate.

Andreea Zamfirescu (Cercul de chitară de la Clubul CFR Iași, prof. Vasile Gavriș) a debutat cu „Romanța anonimă” la chitară clasică, astfel tânăra a devenit cunoscută prin interpretare.

Recitalul de muzică ușoară susținut de cea mai mică solistă, Rebeca Doroftei, a obținut multe aplauze pentru vocea suavă, dans și atitudine de artistă. La fel și tânăra Maria Bularcă cu vocea sa caldă.

Iubitorii de muzică populară au ascultat cu drag pe cunoscuții frați Moise: Giuliana Maria, Lorenzo Marian și Francesco Gabriel.

Solistele Medeea Bunduc, Chery Noveschi și Cătălina Vornicu (Cercul de muzică ușoară, „Melos” - Palatul Copiilor Iași, prof. dr. Gabriela Nechita) prin melodiile interpretate au impresionat publicul.

Ca semn de prețuire, s-a acordat fiecărui

interpret vocal sau instrumental DIPLOMA DE EXCELENȚĂ, de către președintele Subfilialei - Nord Est - Junior, Silvia Hodaș.

Partea a doua a manifestării a continuat cu prezentarea conferinței „90 de ani de la greva ceferiștilor din 1933” de către ing. Solo Rotenstain, oferind informații interesante. A urmat lansarea cărții „Poezii”, vol. II, de ing. Florin Iftimescu, prezentată de scriitorii, Ilie Serediuc și Dan Teodorescu care ne dezvăluie că: „După ce poetul meditează asupra stării sale de zi cu zi, el devine optimist și crede că în 2023 ne vom înconjura numai de fapte bune! Să dea Domnul! Prezintă în continuare lunile anului și anotimpurile tradiționale în versuri, iar mai apoi ne îndeamnă să fim buni și iubitori!”.

Scriitoarea Liliana Roibu a recitat din lirica autorului, Florin Iftimescu, poemul „Viața”, din care se desprind: dragostea pentru familie, învățăturile și sfaturile de folos tuturor generațiilor.

Jurnalistul și cronicarul, Dan Teodorescu, a prezentat cartea „FIFA World Cup Qatar 2022”, de Nicolae Tomescu, redactor șef la Radio România Iași. Este vorba de Campionatul Mondial de fotbal din 2022, din Qatar, unde Argentina, cu Messi în frunte, a devenit campioană mondială la fotbal.

Tot astăzi a fost lansată și Carte de onoare LSR - Filiala Iași - Nord Est unde participanții vor scrie impresiile, mărturii peste timp.

Au evoluat artiști îndrăgiți care au uimit prin repertoriul și prezența scenică: solistele Silvia Aboai - voce minunată și sensibilă, Liliana Roibu - voce răscolitoare cu sonorități profunde, interpretul Iulian Gălușcă - o voce cu un timbru aparte ce aduce aminte uneori de Dan Spătaru, Ovidiu Ene - acordeonistul care nu renunță la zâmbetul său, când începe să cânte captează atenția tuturor; Adi Gegiuc și chitara sa - cantautorul ce interpretează melodii calde și liniștea cuprinde sufletului.

Corala „Lirica”, dirijor Nușa Apostol, a interpretat cunoscutele melodii de odinioară: „Trenule, mașină mică” și „La fântâna lui Ghiorghită”.

Publicul a îngânat melodiile, a ținut ritmul, s-a legănat după linia melodică și emoțiile interioare, semne de înaltă trăire.

Au recitat: „Blestemul unei țigănci” - Stela Lozanu, impresionând prin ținută adecvată și pasiune strecurată; „Sâmburele” - actorul Valeriu Rudolf, unic prin gestică și mimică, prin modul de a transmite mesajul.

Nu a lipsit umorul care a adus zâmbete, voie bună, aplauze. Responsabili au fost umoriștii: Doru Melnic - inegalabil prin tematică abordată și Ioan Hodaș - umor cu un caracter... moralizator.

S-au acordat diplome scriitorilor, artiștilor și celor care au fost implicați direct în activitate.

Publicul, receptiv la actul de cultură, a simțit că este o sărbătoarea a frumosului sub diversele sale forme.

Moderatorii: Paul Zamfir, Dan Teodorescu,

Liliana Roibu, Emil Gnatenco cu mult talent, cu vorbe frumoase au contribuit la realizarea unei atmosfere de prietenie, sărbătoare, voie bună și îmbogățire prin cultură.

Sonorizarea a fost asigurată de Culiță Păduraru și Adi Gegiuc.

Silvia Hodaș

Interviu cu **XONIA IN MELBOURNE**

Ben Todică: Quincy Jones îi recomandă unui student străin să meargă înapoi în țara de origine ca să-și găsească rădăcinile muzicale pentru a deveni

un ORIGINAL. În America nu vei putea niciodată deveni un original american concurându-i pe nativii americani. M-am dus cu gândul la tine. Tu fiind născută în Melbourne nu ai fost atinsă în lucrările tale de mireasma australiană, a nativului de la Antipozi. Eroii tăi au fost Kylie Minogue și Celine Dion, motoare care te-au tras spre a deveni vedetă visată, să ajungi pe scenă. Ce te-a influențat din rădăcina australiană în creația ta?

Xonia: Rădăcinile mele, cu toate că am fost născută în Australia au fost părinții, fratele și casa în care am crescut, cu obiceiurile tradiționale românești, cu muzică populară românească, romane, muzică ușoară sau cântece de dor aduse din țară, pe casete și plăci de vinil pe care le ascultăm împreună cu ei sau deseori vizionam videoclipurile din programele postului de televiziune al comunității române din Melbourne. Acest aspect m-a construit pe mine ca suflet și mentalitate. Pe la 4 ani, părinții mei au observat că îmi place să dansez și să cânt și îl consider un dar de la Dumnezeu care s-ar fi întâmplat oriunde m-aș fi născut. Prin exprimarea mea, voce și mișcare aduceam multă bucurie celor din jur. De aici a pornit totul. S-a născut dorința de a mă perfecționa în muzică și dans astfel părinții s-au orientat să mă înscrie la Școala Regală de Balet. Am urmat apoi muzica și actoria, considerate ca necesare în dezvoltarea mea.

BT: Cum ai ajuns în România? A fost această dragoste din sânul familiei, a culturii române care

te-a catapultat spre țara de origine a părinților tăi?

X: După absolvirea școlii de balet, am făcut o specializare, un curs intens în dans cu renumitul Robert Sturrock în Melbourne pentru a mă dezvolta și în dansul comercial atât de necesar pentru videoclipurile moderne. Jazz, Hip Hop, Funk etc, să nu dansez doar balet. Apoi ca să continui specializarea, am plecat în America, Los Angeles la Hollywood Pop Academy încă un an unde mi-am dezvoltat calitățile de a scrie și compune muzică, prezența scenică, coregrafia, tehnica vocală și de acolo am plecat mai departe la New York. Aici am pregătit un pachet de promovare a talentului și calităților mele pentru lansare în lumea artistică.

BT: Ce conține un astfel de pachet?

X: E un videoclip în care tu te prezinți, te recomanzi ca artist, care e sunetul tău, care sunt calitățile tale, ce te reprezintă, trei piese de muzică originală scrise și compuse de tine, o fotografie (față și profil).

BT: Care a fost efectul trimiterii lui?

X: Din New York am primit imediat o invitație de la Comunitățile Române locale care recrutau pentru Festivalul Callatis, Mangalia pentru că acolo se ținea concursul Miss Diaspora. Eu reprezentasem Australia cu ceva timp în urmă, așa că eram familiară cu tot procesul ajungând și în finală. A fost o experiență minunată. Datorită acestor experiențe, organizatorii de la festivalul din New York m-au invitat să fac parte din juriu.

BT: Și după aceste succese te-ai hotărât să rămâi în România?

X: Nu mă gândeam la a rămâne, însă după succesul de la Mangalia am fost invitată la câteva emisiuni la televiziunea română, la Horia Moculescu, apoi Cerbul de Aur concurând pentru Australia și de

aici am fost reperată de Casa de Discuri, Universal Music care mi-a oferit un contract și așa am rămas în România. Deci, nu am plecat din Australia ci am urmat oportunitățile care mi s-au deschis în față. Am ales între America care îmi oferise un contract în actorie și România, și am ales muzică.

BT: Tu ai o voce foarte frumoasă, melodioasă și ușor de urmat. Te-ai gândit ca la compozițiile tale să adaugi și o nuanță din floarea continentului australian nativ. Așa cum puncta Quinsy Jons; asta te-ar REARANJA unic ca stil. Un pic de atingere, aer roșu nativ. E o idee. Nu crezi?

X: Sunt multe taine în care se ascund lucrurile. De exemplu, piesa scrisă cu ACCENT intitulată „You don't know my love” este scrisă în urma unui moment cheie din viața mea. Uneori când doar ascultăm o piesă este bine să-i citim și versurile pentru a o simți mai bine. Nu am fost nevoită să mă duc la aborigeni să-mi dea în stele și nici că m-am împotmolit în deșertul roșu australian să țip după ajutor. Nu m-am gândit încă. O să fiu mai deschisă pe viitor.

BT: Tu ai un suflet de luptător, spirit care are curaj să apuce taurul de coarne. Așa cum noi, cei care am fugit din comunism și ne-am aventurat în necunoscut, așa și tu te aventurezi în lumea muzicii internaționale. Și tu ai făcut-o și de la o vârstă destul de fragedă și fără părinți specialiști în domeniu și ai făcut-o pentru a-ți croi singură destinul. Ai avut experiența tăișului și al amărăciunii la prima mână. Ai făcut față la loviturile necunoscutului, concurenței și pericolelor ei. Faptul că nu ai renunțat, nu te-ai dat bătută și deraiată de la vis, ai crezut că locul tău este acolo și că există o poartă a ta de intrare, o stea luminând spre viitor. Pentru acest lucru, ești de admirat. Te-ai îndreptat nu spre ceva simplu, ci spre exotice ritmuri muzicale din alte regiuni ale pământului. Ai realizat două clipuri frumoase: Why Lie (De ce să minți) și Leyla în care ai parteneri buni de joc și interpretare atât fizic cât și spiritual. Nu îți rămâne decât să faci loc și spiritelor australianului nativ în viitoarele melodii pentru a-ți contura identitatea. Încă nu ți-ai găsit vocea spirituală, dar o poți obține în dialog cu Dumnezeu. Să te dezlipești de lucrurile lumești și să pătrunzi în Divin. Ce planuri de viitor ai? Ești împlinită? Fericită?

X: Să fac în continuare ceea ce fac: muzică, actorie, dans etc. Asta îmi aduce fericirea. Sunt un om recunoscător pentru tot ceea ce am, ce mi s-a dăruit. Sunt ÎMPLINITĂ. Profesional..., NU. Să nu confundăm! Fericirea mea nu constă în ceea ce am făcut profesional cu ce voi face pe plan personal. Fericirea ți-o faci tu. Singur. Și în fiecare zi trebuie să fim fericiți și bine cu noi înșine. Nu trebuie să ne-o aducă doar un soț sau iubit, sau un copil, cățel, pisică

etc., la fel cum și în viața profesională nu trebuie să depinzi de nimeni și de nimic. Dacă am o piesă care trebuie să fie numărul unu internațional, atunci eu nu voi fi fericită dacă nu îndeplinesc acest scop? Da? Fericirea e o stare continuă. Nu trebuie să depindă de fiecare colț al străzii. Griji avem toți, dar ele nu trebuie să interfereze cu starea noastră de bine. Găsim soluții despre ele. Despre asta e viața. Nu?

BT: De multe ori grijile ne marchează.

X: Ne marchează, dar trebuie să aflăm soluții și ne ajută să creștem cu fiecare mică zgârietură a sufletului.

BT: Ai apărut pe TikTok pe străzile Bucureștiului cărând o plasă de hârtie pe umăr, clip care voia să punteze că ești săracă sau zgârcită că umbli cu plase de hârtie.

X: Era o sacoșă de cumpărături, nu era normal să iau din magazin ce mi se oferă și în mod special sub mențiunea SALVAȚI PLANETA. Lipsa de inspirație a paparților.

BT: Sunt avizi după „clicuri”. Cum ai fost curtată pentru a apărea în seria SURVIVER din România?

X: Printr-un apel telefonic de la ProTV. M-au sunat și propus, dacă mă interesează și am fost invitată să particip și să discutăm planurile de funcționare. Am zis OK! Am intrat în echipa faimoșilor care se luptă cu războinicii timp de cinci luni de zile și cine câștigă obține premiul de o sută de mii de Euro.

BT: Cu fiecare spectacol deosebit câștigi și o experiență deosebită. Ai călătorit cu spectacole aproape pe fiecare continent; te desfășori global.

X: Am norocul că pot călători. În Asia din păcate nu am fost, decât în Bali.

BT: Toate clipurile tale necesită multă energie și talent, prin apă, gheață și frig. Ce e mai greu un clip sau pe scenă?

X: Și spectacolul e un lucru complex pentru că necesită repetiții, coregrafie și recuzită, costume, direcție etc.

BT: E ușor să-ți formezi o echipă?

X: Este greu să-ți găsești oamenii, în primul rând cu care să rezonezi, care să aibă aceeași viziune cu tine, să te înțelegeți și să ai același obiectiv. Nu e deloc simplu.

BT: În general, îți scrii scenariile, textele?

X: Depinde. Dacă eu nu am scris piesa sau nu am lucrat la ea, o ascult și mai ascult și altele asemănătoare, apoi aleg piesa în care mă regăsesc.

BT: Ai un agent sau administrator?

X: Lucrez cu o Casă de Producție, BullsRecords. Suntem o echipă și lucrăm la direcția muzicală împreună. Scriem și compunem. Tot ce am realizat în ultimii ani am realizat cu ei.

BT: Îți pare rău că te-ai îndepărtat de balet?

X: Am stat și m-am gândit la acest lucru. Nu îmi pare rău pentru că a fost alegerea mea. Am o viață foarte frumoasă. Muzica m-a împlinit foarte mult, la un moment dat, câțiva ani. Apoi s-au întâmplat niște lucruri în viața mea personală care m-au îndepărtat puțin de muzică. Și iar apoi, puțin mai lung, mi-a fost dor de muzică și mi-am ales să vin din nou și s-o duc mai departe pentru că eu consider că mai am ce oferi. Să mă întorc chiar și la actoria pe care o practicam în Australia până să ajung în România.

BT: Ai mulți vechi colegi de studenție și copilărie aici în Australia. Te vezi cu ei și vă măsurăți realizările vieții și ale călătoriei profesionale? Vă faceți confesiuni?

X: Ne încurajăm, ne iubim și ne urăm succes pe mai departe.

BT: Clipurile tale sunt elegante. Nu permiți urâtului să fie prezent și asta îmi place mult. Estetica primează. Ai gust. Ai un stil al tău aparte care dă clasă clipurilor tale. Nu întâmpini opoziție din partea celor care promovează ca modă vulgarul?

X: Trebuie să ne păstrăm ștacheta. Nu o putem coborî în ciuda invidioșilor. Eu îi respect pe toți artiștii fără discriminare de stil și scop. Toți avem un drum ales. Pe el mergem. Fiecare artist trebuie respectat pentru reușitele sale.

BT: Ce părere ai de Podcasturi? Ai participat la vreunul?

X: Am participat deja la două înainte de a veni în Australia. Una cu Oana Radu, „Detector de minciuni” și alta cu Alexandru Ungureanu „Deck Duet”. Interesante. Mi-au plăcut.

BT: Ce părere ai de propunerea de a juca într-un lung metraj românesc?

X: Nu cred că în România se știe că am studiat actoria în Australia și America și o fac în continuare. În România s-au deschis mai multe proiecte. Aș dori să găsesc o agenție care să ia proiecte și filme cu un standard mai ridicat, artistic. Sunt foarte mulți regizori talentați la noi în România care pot duce steagul dramaturgiei în străinătate, însă e nevoie de finanțare.

BT: Desigur, se promite că Globalizarea va aduce noi schimbări și surprize înspre bine pentru tinerii talentați și plini de speranțe, artiști ai viitorului cum ești și tu, dragă Xonia, în puterea forței. Vor apărea eroi noi dintre care să alegi.

X: Pentru mine eroii mei sunt cimentați din copilărie și nu mai am cum să-i schimb acum. În general, noi ca români suntem foarte talentați. Nu doar în muzică sau în actorie. Suntem talentați..., uite..., în sport. Prea puțină susținere există în general azi pentru începători așa cum a fost pentru

Simona Halep. Ceva foarte frumos e că ne-am unit și am susținut-o pentru că ne-a reprezentat cu mândrie și ne-a ridicat numele țării la un nivel înalt internațional. Felicitări pentru munca depusă și pentru ce a reușit să construiască ca să ne pună pe harta lumii.

BT: O zi din viața ta cum decurge?

X: Din păcate în ziua de azi trebuie să fim atenți nu doar la ce mâncăm, dar și ce spunem pentru că lumea a devenit tare sensibilă. Eu sincer sunt tipul de persoană care nu îmi doresc să jignesc pe nimeni și din cauză că limba română este a doua limbă pentru mine și trebuie să mă concentrez să vorbesc corect, nu doar gramatical dar și politic. Nu doresc să mă exprim incorect. Trebuie să fac toate cele, și cumpărături și curățenie și să gătesc. Toate cele pentru că sunt singură și mă întrețin, dar în general la mine o zi în cazul în care lansăm piese sunt mult mai multe întâlniri și ședințe cu echipa pentru stabilirea direcției proiectului și agenda lui. Dau interviuri mai multe, sunt evenimente de parcurs. Perioada de iarnă e puțin mai moale însă, din februarie până în noiembrie e un an ȚINTĂ.

BT: Duci o viață spartană.

X: Trebuie să fim tari.

BT: Sunt diferențe mari între București și Melbourne?

X: Sunt foarte multe diferențe. În primul rând nu ai cum să compari o țară cu istorie îndelungată, care a trecut printr-o revoluție recentă cu o țară ca Australia care e o țară modernă, nouă, care nu a avut această trăire violentă și unde să mai pun că mentalitatea este foarte diferită și tocmai din acest motiv sunt mult diferite.

BT: Ce programe urmărești la televizor?

X: Nu deschid televizorul nici aici și nici în România. Mă duc pe internet la tema dorită și nu stau la cheremul televiziunii să-mi arate ce poftesc ei.

BT: La teatru, cinema mergi?

X: Nu prea mai sunt ca pe vremuri, nici reviste și nici ziare prin chioșcuri. Sunt multe magazine de modă, piețe, vânzări cu multe talente, oameni cu bani mulți dar și săraci și uneori aglomerații de curioși, în schimb România e o țară foarte frumoasă! Pot spune SUPERBĂ.

BT: Interesată să intri în politică?

X: Am destulă în Muzică.

BT: Mă opresc aici. Mulțumesc și mult succes pe Drumul Ales!

Ben Todia

QUICHOTTE – SALMAN RUSHDIE

„Un cuțit în gâtul lui Salman Rushdie”, „Satana pe drumul spre iad”, „Salman Rushdie în vecinătatea morții?”, „Salman Rushdie, conectat la un ventilator după ce a fost înjunghiat la o conferință în statul

New York”, „Un complot american ca să răspândească islamofobia în lume”, „Nu e exclus ca un agent al MOSSAD să fi comandat asasinarea scriitorului Salman Rushdie”¹. etc sunt doar câteva din titlurile articolelor apărute în publicistica iraniană, americană, europeană o dată cu încercarea de asasinare a scriitorului indian aflat la o întrunire (New York) unde ar fi trebuit să se discute despre importanța Americii ca azil pentru artiști, scriitori și ca un cămin pentru libertatea de exprimare creativă potrivit site-ului instituției Chautauqua. Impardonabilul eveniment a avut loc în jurul orei 11:00, 12 august 2022, Rushdie suferind multiple înjunghieri, în gât și abdomen, provocate de Hadi Matar, un cetățean american-libanez de 24 de ani.

Mileniul al treilea, da, apoi un număr impresionant de ani de când oamenii moderni din punct de vedere anatomic au lăsat primatele păroase în copaci și au învățat să-și gătească carnea în jar fără să-și incendieze corpul, iar lumea, minunata lume nouă, funcționează în același ritm idiotesc, părtinitor, absurd și extrem de înfricoșător; cu tot cu alaiul de libertăți presupus câștigate în urma fracturilor (1. piatră, 2. băte, 3. sape, 4. săbii, 5. puști, 6. rachete, 7. bombe) de claviculă și a loviturilor de stat numite revoluții². (definiția în purgatoriul paginii). Unde sunt acele drepturi și libertăți presupus câștigate, pseudoimplementate și deloc funcționabile? Se pare că în eter ori poate în dimensiunea kata³, acolo unde așteaptă bau-bau să înfulece sufletele suprasaturate de idealuri, de ideologii fanteziste. Poate și dreptul la

exprimare liberă a lui Salman Rushdie. Scriitor, dar unul în tulburi vremuri. Vremuri cu grave probleme de comportament, în stagiul nesigur al copilului de grădiniță care poartă războaie cu un alt copil sau mai mulți, de grădiniță, deoarece hainele lui sunt mai frumoase, măruș mai roșu, pâinea mai bună, jocul mai scump, mama și tata unici, bunicii tineri, câinele rău, Dumezeu blând..

Iar Rushdie a scris *Versetele Satanice* (1988) urmând *Fatwa*⁴ (14 februarie 1989): *Îi informez pe musulmanii mândri din lume că autorul cărții Versetele satanice, care este împotriva Islamului, Profetului și Coranului, precum și toți cei implicați în publicarea ei și care au avut cunoștință de conținutul acesteia, sunt condamnați la moarte. Le cer tuturor musulmanilor să-i execute oriunde îi vor găsi*.⁵ De atunci a început persecuția unui om presupus liber într-o civilizație presupus democratică. În acea zi, pe străzile din Teheran ieșiseră mulțimi de oameni cu afișe în care el apărea cu ochii scoși, ceea ce-l făcea să arate ca unul din morții din **Păsările**, cu orbitele înnegrite, însângerate, ciugulite de păsări sau o creatură încornorată de pe pancartele demonstranților [...], spânzuratul cu limba roșie atârându-i afară din caricaturile de prost gust pe care aceștia le purtau. **În ștreang cu Satan Rushdy**.⁶ În cartea sa biografică, Joseph Anton (pseudonim ales pentru protecție, cerut de poliție, o combinație între numele scriitorilor preferați, Joseph Conrad și Anton Cehov), Rushdie menționează că da, în *Versetele satanice*, există un personaj asemănător imamului, unul devenit monstruos și a cărui gură uriașă își devora propria revoluție. Cel real începuse un război cu țara vecină transformând acțiunea sa dintr-o revoluție într-un masacru prin uciderea celor ce l-au sprijinit cât și a celor antipatizați: sindicaliști, feministe, socialiști, comuniști, homosexuali, prostituate. Atrăgându-și ostilitatea poporului, cartea a devenit o modalitate ca imamul să îndrepte privirea oamenilor săi către un rău și mai mare, către *lucrătura diavolului*, autorul

1 Articole din: cotidianul radical-islamist *Vatan-e Emrouz*, ziarul conservator *Khorasan*, ziarul reformist *Etemad*, jurnalul iranian *Javan*, *ABC News*.

2 **Revoluție**= schimbare fundamentală a valorilor, a instituțiilor politice, a structurii sociale, a conducătorilor și ideologiilor unei societăți sau ansamblul transformărilor calitative profunde care cuprind un sistem în întregime sau schimbare de obicei bruscă și prin salt a unui fenomen, care trece de la o stare calitativă veche la o stare calitativă nouă, superioară sau schimbare radicală și de obicei bruscă, pașnică ori violentă, în raporturile economice, sociale și politice ale unei societăți și care constă în sfărâmarea vechilor relații de producție și instaurarea unor relații de producție noi, corespunzătoare nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, precum și în trecerea puterii de stat din mâinile vechii clase dominante, exploatare și decadente, în mâinile unei noi clase progresiste ș.a.

3 Vezi Hannu Rajaniemi, *Tărâmul Verii*, Editura Nemira, Colecția Armada, București, 2021, p. 296

4 Sentință

5 Salman Rushdie, *Joseph Anton – Memorii*, Editura Polirom, Iași, 2012, p. 13

6 Idem 5, p.13, p.20

fiind diavolul însuși. În 2022, cu doar puțină insistență din partea atacatorului, acești celebri musulmani ar fi fost în culmea extazului. Menționez că Ayatollahul Ruhollah Khomeini, cel cu *fatwa*, a decedat în același an cu emiterea ei.

Revenind la drepturi, la cele universale (aplicate peste tot) și egalitate (aceleași pentru toți), se menține încălcarea lor repetată atât la nivel micro, de individ, cât și la nivel macro, de stat. Fără îndoială că s-a cerut impetuos apariția unor minți care să determine și să aducă la cunoștința maselor eroarea majoră în care acestea trăiesc. Iar această mișcare, dintotdeauna, a fost facilitată de artă. În literatură imaginarul își revendică seva din realitatea înconjurătoare. Cam aceeași peste tot, marcată fiind de spații goale sau pete întunecate. Simplu ca un scriitor să devină profet. Sau până la identificarea unui capăt al drumului, un QUIJOTE.

Publicat în 2019, tradus în limba română doi ani mai târziu, romanul *Quichotte* semnat de autorul cărții celei ca un pumn în plexul ideologiei islamice și nu numai, se remarcă printr-o subtilă vulnerabilitate, un fel de adio adresat lumii dar mai mult, un rămas-bun idealistic. Nu am simțit renunțarea în *Rușinea* (1983), în *Versetele Satanice* (1988), în cartea *Furiei* (2001) ori în *Shalimar clovnul* (2005). Le-am menționat pe acestea întrucât, din punctul meu de vedere, trag cel mai tare pe talgerul scriiturii rushdiene, având tematici diferite dar legate prin motive obsedante ca: exil, violență, rușine⁷, furie⁸ (mânie), granițe, periferic, reguli, realism (poate frânge inima unui scriitor⁹), istorie, evadare, umbre și lumini, prăbușiri și înălțări, zbor și fugi, iluzii și deziluzii, iubirea și moartea care ni se potrivesc¹⁰. grozav.

Ismail Ismail, Smile Smile, dl. Ismail Smile, comis-voiajor, director de vânzări la firma *Smile Pharmaceuticals Inc., Atlanta, Georgia*, personajul care suportă acțiunea romanului *Quichotte* este deținătorul viabil al statutului de exilat multiplu. Indian în America (exilat în naționalitate și istorie străină, exilat în desfășurarea istoriei proprii sale țări), fără prieteni, grup de apartenență indiferent ce criterii s-ar putea enumera, toate picând testul singurătății, doar „amicii” de pe Facebook (exil autoimpus), cu gândurile

și întregul său univers delogat de la real (exil impus de nefirescul unui universal cotidian poziționat undeva între adevăr și minciună, cu dependențe create de un sistem manipulator, o caracatiță a materialismului și a informației omniprezentă), urmând exilul datorat iubirii și cel garantat de sfârșit. Printre acestea, posibil și altele, mai ales că această stare de exilat coboară până în adâncurile de nepătruns ale ființei lăsând doar furia, rușinea, violența să țâșnească, aparent fără nici un motiv, în spațiul intim ori peste hotarele acestuia. *Trăia odată, la o serie de adrese temporare de pe tot întinsul Statelor Unite ale Americii, un voiajor de origine indiană, cu vârstă în creștere și puteri ale minții în descreștere, care, din pricina iubirii ce-o purta programelor prostești de televiziune, își petrecuse prea mult timp din viață în lumina gălbuie a unor camere de prost gust, de motel, uitându-se exagerat de mult la televizor, și, ca urmare, suferise o formă aparte de vătămare a creierului. Devora programe matinale, programe de peste zi, talk-show-uri de noapte, telenovele, seriale de comedie, filme pe canalul Lifetime, drame cu spitale, seriale polițiste, seriale cu vampiri și zombi, drame ale casnicilor, [...], concursuri de măiestrie culinară, concursuri de idei de afaceri, [...], concursuri de modă, concursuri pentru afecțiunea celibatarilor de ambele sexe, meciuri [...] și evident concursuri de frumusețe, [...] căzând pradă acelei tulburări psihologice tot mai răspândite, care făcea ca granița dintre adevăr și minciuni să devină mânăjită și neclară, așa că se trezea uneori că nu mai e în stare să facă distincția dintre ele.*¹¹ Captivant și totodată, ireal, acest început propus de scriitor: în mileniul al treilea, secolul XXI, trăia odată. Incipit de poveste ori basm în vremea de acum numită extrem de consistent de către Rushdie *Epoca lui Orice-e-posibil*, fără reguli și cu anomalii de genul: o femeie poate să se îndrăgostească de un porcușor, un bărbat, de o bufniță, criminalii să devină regi și invers, oamenii să se arunce de pe stânci, indivizi ce joacă roluri de președinți la televizor să fie aleși președinți, resursele de apă și lumea să se sfârșească ș.a. De ce și să nu te îndrăgostești de un personaj de dincolo de ecranul televizorului, de vedeta de televiziune miss Salma R, să-ți faci un plan quijotesc, să-ți alegi pseudonimul

7 Un cuvânt scurt, dar unul care cuprinde enciclopedia de nuanțe, spune Rushdie în romanul *omonim*, editura Polirom, ediția a doua, Iași, 2008, p. 47

8 *Viața este furie, se gândi el. Furia – sexuală, oedipiană, politică, magică, brutală – ne împinge pe culmi de sublim, și tot ea ne prăvale în abisuri de trivialitate. Din furie pornesc creația, inspirația, originalitatea, pasiunea, dar și violența, durerea, distrugerea fără scop și teamă, loviturile pe care le împarti și le primești și care te lasă fără grai. Suntem urmăriți de Furii; în dansul lui plin de furie, Shiva creează și distruge deopotrivă. Furie*, editura Humanitas Fiction, București, 2007, p. 42-43

9 *Rușinea*, p. 92

10 *Moartă, Nazarebaddoor părea mai veselă decât fusese în ultimele ei zile de viață și le mărturisii câtorva din cei care avuseseră viziuni cu ea că moartea i se potrivește. Shalimar Clovnul*, editura Polirom, Iași, 2013, p. 131

11 Salman Rushdie, *Quichotte*, Editura Polirom, Iași, 2021, p. 11-12

de Quichotte (inspirat din *Don Quichotte* de Jules Massenet) și să porcezi la drum pentru a-i cuceri inima prin farmec și fapte exact ca personajul nostru? Alături de el și scriitorul sau un avatar al acestuia dacă e să dăm greș în afirmație, acțiunea desfășurându-se pe dublu plan, cu personaj masculin principal dublu. Personajele principale feminine sunt și ele părți ale dublului feminin. Prin urmare: Quichotte versus *Un Autor (Fratele)* și *Trambulina* (sora lui Quichotte) versus *Sora Fratelui*. *Praaiubita* (Salma R.) își va avea corespondent într-o figură feminină schematică, în *Frumoasa tânărului* apărut în timpul unei ploii de stele, Sancho. Iar Sancho în fiul Autorului, *Sam Duchamp*, pseudonim și acesta.

*Era un om care vorbea încet și se mișca încet, căci își târa ușor piciorul drept când mergea, o consecință de durată a unui Eveniment Intern dramatic, care avusese loc cu ani în urmă și care îi afectase și memoria*¹², înalt, de statură alungită asemenea personajelor lui El Greco, binecuvântat cu un surâs special, plăcut și cu manierele unui domn de viță veche. Singura și speciala lui avere, deținută într-un rucsac, consta în treisprezece lucruri cu determinantă numinoasă: o piatră chinezească a cărei suprafață semăna cu un peisaj cu dealuri împădurite în ceață¹³. (**ceață** = mă gândesc la câte conotații se pot atribui acestui cuvânt; un prim gând mă duce la obsesia lui Giambattista Bodoni, anticarul sexagenar din romanul *Misterioasa flacăra a reginei Loana*, autor Umberto Eco, care era obsedat de ceață de înainte și după experiența unui accident cerebral ce l-a lăsat fără memoria amintirilor, apoi la *Uriașul Îngropat* al lui Kazuo Ishiguro, o altă călătorie de căutare emoționantă prin ceața trecutului și a uitării ș.a), un cap al lui Buddha, o mână din lemn cu simbolul păcii în palmă, două cristale, un medalion cu fotografiile părinților, trei fotografii dintr-o copilărie îndepărtată, un cuțit asemuit cu un dragon pentru trabucuri, chibrituri indiene cu un ghepard desenat pe cutie, o pupăză - miniatură -, din marmură și un evantai chinezesc. Toate la un loc alcătuiau atmosfera de acasă, un ritual ce ținea în echilibru viața și propria moarte.

Impunându-și călătoria de cucerire a iubitei, cu toate obstacolele ce le presupune un drum prin necunoscut, Quichotte și-a dorit și prezența unui fiu alături de el. Era oricum *Epoca lui Orice-e-posibil!* Așadar, mult doritul fiu care părea să aibă în jur de cincisprezece ani, a apărut pe scaunul din dreapta al

mașinii condusă de Q (voi folosi majuscula ca formă a prescurtării deoarece suntem în epoca tuturor posibilităților de exprimare!) în timpul unei ploii de meteoriți, în augustul deșertic din Cruze. *Copilul minune s-a arătat în alb și negru*¹⁴. [...], înalt, subțire, purtând ochelari de soare și îmbrăcat ca un tânăr american. Cu cămașă în carouri și blugi. De fapt, copia lui Q din tinerețe. Dacă pentru tată apariția fiului s-a dovedit a fi o minune-firească, universul fiind de acord cu toate cerințele acestuia, pentru fiu situația este o contradicție: *Sancho Smile. Așa mă cheamă. Asta am înțeles. Dar sînt o grămadă de alte lucruri pe care nu le prea înțeleg. Sincer să fiu, nu știu dacă sînt cu adevărat aici. Mă uit la propria față în oglindă și nu arată ca o față, ci ca fotografia unei fețe. Cum mă simt din cauza asta? De rangul al doilea. Din liga a doua. Așa mă simt. În plus, se pare că pe moment nu sînt vizibil pentru nimeni în afară de el. „Tatăl” meu. Numai el mă vede. [...] Sînt un adolescent plăsmuit de imaginația unui bărbat de șaptezeci de ani. Mă gândesc că trebuie să-i zic „tată”. Dar tocmai asta-i chestia. Cum să am autentice sentimente, care-i cuvântul? Filiale. Când abia ne-am cunoscut. N-am crescut cu el, nu ne-am jucat cu mîngea [...] Am apărut pur și simplu aici, acum nu sînt, în clipa următoare sînt, și ce-ar trebui să simt? Dragoste la prima vedere? Nu prea cred.*¹⁵ Din start, S (voi folosi din nou majuscula deoarece **pot**) se simte condiționat, limitat, dependent de Q însă, mai ciudat de atât, S simte și o altă prezență în afara tatălui său, o a treia persoană: *În acele momente, când simt un străin, mi se pare că ar mai exista cineva sub bară oblică în spatele bară oblică deasupra bătrânului. Cineva - da - care îl plăsmuiește așa cum m-a plăsmuit și el pe mine. Cineva care își plasează în bătrân propria viață, propriile gânduri, sentimente, amintiri, la fel cum bătrânul le-a plasat în mine. În cazul asta, a cui viață mi-o amintesc? A bătrânului sau a fantomei?*¹⁶

Narator homodiegetic (pion în acțiunea relatată) însă omiscient și martor. Formidabilă adunare împreună a instanțelor procesului comunicării narrative. Rushdie (personaj dublu: Q și Fratele, narator dublu: Q și Fratele, autor prin semnătura de pe copertă) într-un rol și mai mare, de Zeu ori, de nu este cu deranj, de Creator. Și doar lui S i s-a permis accesul la revelație, prin o altfel de simțire a lumii înconjurătoare, el fiind creat ex nihilo, din tot și nimic, deci cu dorința de a înțelege ființarea. Omenirea, reprezentată de Q, Frate și restul personajelor, a

12 Idem 11, p. 13

13 Idem 11, p. 20

14 Idem 11, p. 28

15 Idem 11, p. 105

16 Idem 11, p. 107

renunțat să se mai intersecteze cu astfel de reîntoarceri retorice la matrița primordială. De născut se va tot naște, problema reală fiind, de departe, moartea. Până la ea, și nu doresc să deconspir nimic, Q și S au de făcut o călătorie. Și ca una atipică, aceasta se va încadra admirabil în tiparele unui pelerinaj fabulos, primejdiile determinând fluxul aprig al acțiunii. Va exista o ceremonie de purificare în tărâmul indienilor nativi americani invocați fiind strămoșii căutării. Apoi trecerea prin cele șapte Văi ale Căutării: în prima are loc lepădarea de dogme și deschiderea către imposibil, cea de-a doua e a Iubirii, următoarea a Cunoașterii, a Detașării, a Interconexiunii, a Mântuirii și ultima, a Anihilării unde sinele dispare în univers.¹⁷ Ca adjuvant în păstrarea coerenței comportamentale a speciei umane, călătoria se vrea obligatorie având loc atât în planul realității, cât și în cel al simbolului. După cum bine rezumă Q/ Fratele/ Autorul, *chiar dacă urmărim un scop ceresc, tot pe autostradă trebuie să călătorim*.¹⁸ Așadar, supranaturalul se contopește exigent cu realismul, granițele devenind la fel de normal-ireale ca nașterea lui S. Și ce inspirație mai desăvârșită decât vizionarismul fin al lui Eugen Ionesco? Pentru început distorsionarea timpului¹⁹, o caricatură a clipei prezente, secundată de poluarea realității cu ireal, mai precis cu metamorfoza indivizilor din Berenger, New Jersey, în mastodonti, în rinocerii ionescieni.

Din majoritatea basmelor aprofundate de-a lungul vremii am rămas cu certitudinea că, indiferent din ce cultură și-ar extrage seva, energia unei entități maligne influențează și determină complexitatea acțiunii. Finalul va suporta gradul de anduranță al eroului rezultat din folosirea trăsăturilor de caracter și cele ale forței fizice la cote de suportabilitate maximă. Discutăm de *răul de dinaintea binelui*, un raport nu întotdeauna corect însă fertil. Rushdie îi face loc lui Even Cent, dr. Evel (evil= rău, malefic în engleză), prin intermediul căruia finalul romanului poate avea loc. Sfârșitul drumului, al târziei călătorii inițiatice ce nu poate exclude moartea. Și în literatură, în mod firesc, și în cea rushdiană, viața, ba mai mult cea norocită, e atât de imposibilă încât sfârșitul nu poate fi modificat după ce s-a sfârșit.²⁰ Quichotte și Salma, într-un univers ce se prăbușește bucată cu bucată, s-au încrezut în fragilitatea amăgitoare a speranței. Au nădăjduit la o lume mai bună într-o altă lume bună,

o secvență a unei vieți ideale posibile printr-un act de teleportare, la propriu. Rolul de vizionar al lui Even Cent ar fi modificat și poate, ușurat, destinul. Aici, în mijlocul unui canion de lumină, un bătrân și femeia pe care o iubește stau în fața unei uși deschise. Cine știe ce se află dincolo de ea? Însă de partea aceasta a ușii mai există speranță. S-ar putea să existe viață după moarte. El îi ia mâna. Ea o strânge pe-a lui. O îndelungată căutare a ajuns la final. Iată-i sosiți în Valea Anihilării, cu puterea de a dispărea în univers. Și, poate, în ceva nou.²¹ Dar nimic nu este mai nou decât Moartea. Oamenii mor, personajele, autorii mor. Universul nu este scutit de a plăti obolul Morții. Sancho fără Quichotte, Salma și Quichotte fără autor, Autorul fără scriitorul în carne și oase, scriitorul la vremea lui. Într-o lume aflată într-o stare cumplită de degradare - un ecou vag al perfecțiunii primordiale - personaje și oameni-reali caută să valideze viața insistând. Doar că există un termen-limită. Iar atunci, stelele vor începe să se stingă.²²

De ce reîntoarcerea la un Don Quijote validat definitiv când atâtea personaje așteaptă să se nască? Cel rushdian diferit de cel al lui Cervantes? Cred că nu. Doar timpurile diferă, iar acestea au avut și au un grad de dificultate în funcție de progres, mentalități și credințe, vizionarism. Salman Rushdie, prin romanul-parabolă Quichotte, oferă lumii o mână întinsă; una ce restituie omului recent (celui singur, derutat, șters, furios, pixelat, robotizat, dement) povestea unui cavaler obsedat de Iubire și de Moarte. Acest *hidalgo* musai să fie resuscitat în fiecare dintre noi. S-ar putea să displică, să trezească ironia și râsul, antipatia cronică ș.a. Dar s-ar putea consemna în analele destinului nostru ca o ultimă și definitivă călătorie dinspre nonsens înspre sens, fie și cu groaza de a-l descoperi prin moarte. Rămâne de văzut. Cert e că nu am simțit, în mai toată scriitura rushdiană, atâta vulnerabilitate care s-a aglutinat în simbolistica acestei cărți. Fiecare cuvânt își duce povara dublului înțeles. Personajele, la fel. Între a fi și a nu mai fi stă crucea. Crucea singurătății într-un veac singur, într-un univers poate părăsit de Dumnezeu. Ce știm noi!

Să fie acesta un roman de adio?

Mihaela Dreliciuc

17 Idem 11, p. 434

18 Idem 11, p. 132

19 Timpul = *acea cameră a ororilor ai cărei pereți îl împresoară tot mai îndeaproape pe nenorocitul care locuiește în ea, până ce îl zdrobesc și-l lasă fără viață.* (Quichotte, 2021, p. 299)

20 Idem 11, p. 457

21 Idem 11, p. 455

22 Idem 11, p. 366

BUNICA DIN VERS SAU JURNAL DE CĂLĂTORIE PRIN GENERAȚII

Noua ispravă literară a poetei Mihaela Drelciuc m-a luat prin surprindere. Un volumaș, o „buburuză”, cum l-a numit autoarea (și numai după ce l-am parcurs am înțeles că nu se referea la dimensiuni), care încapă într-un pod de palmă, însă dens și dur ca miezul amar al unui fruct. Eram familiarizată deja cu prozopoeemele sale, cu poetica sa sinceră și curajoasă, absolut autentică, care reliefa un personaj liric scandalos de puternic, o adevărată amazoană a cuvântului, potențată de lecturi solide și de o imaginație de dimensiuni cosmice. Ca să găsec în *DESPRE MOARTE, puțin*, (Editura Smart, 2023) „Un copil debusolat între două alegeri: neputința durerii, durerea neputinței”, vlăstarul unei stirpe de „saturnieni”, „fugari din Galiția”. „Act de supraviețuire”, ne lămurește poeta. Din nota preambulară a autoarei aflăm că „2021 a fost un an al absenței plusat de pierderea unei femei extrem de dragi inimii mele”. Din dedicația-epilog aflăm că aceasta este bunica maternă. „Anul ciumei”, care ne-a marcat pe toți, ne-a readus la „poziția copilului”, aceea de angoasă, neputință, neînțelegere.

Pentru doctoranda Mihaela Drelciuc, intimă cu imaginarul distopic și cu lumea sci-fi moartea este, fără-ndoială, un concept filosofic și cultural destul de comun, însă când aceasta i-a invadat universul domestic, durerea agonică a țâșnit vertiginos și s-a concretizat într-o saga lirică cu vâdiri baladești, fluidă și unitară, cu o metapoetică bine strunită. Inserții metaforice subtile se îmbină cu nararea unor secvențe esențiale și fac din volum un „corpus integrum”, un poem în ramă cu povești întretesute măiestrit și cu o structură actanțială complexă. Vocile „personajelor” se disting de vocea naratorului liric. Sunt momente în care autoarea pare că a fugit din text, dar când scrii despre ai tăi, tot despre tine scrii. După cum sunt momente în care trece de la murmur la urlet, apoi la detașarea naratorului obiectiv. Deși afirmă într-una din aceste tablete poetice: „Niciodată proză nu voi scrie. Mi-e peste neputință”, am bănuiala că Mihaela Drelciuc nu crede în puritatea genurilor și cultivă o literatură originală care îmbină într-un mod năucitor de firesc meditația cu absurdul, elemente suprarealiste, cu flash-uri de cel mai frust realism. Asemeni, într-un stil personal și fermecător alternează vocea cultivată cu oralitatea,

nu doar atunci când își conturează „personajele” ci și pentru a-și transmite diversele stări și percepții ale unei realități abrutizante. Pe lângă „realitatea” livrescă, academică a eruditului intelectual există o realitate lirică, o „poveste-cioată” (un ciot, o schiță de poveste n.a.), la care, autoreferențială, poeta cheamă cititorul să participe la desfășurarea, la completarea ei. Dealtminteri, volumul se încheie eliptic cu întrebarea „Mă crezi?”, adresată poate unei autorități divine căreia nu-i neagă existența, dar față de care nu ezită să-și manifeste dezamăgirea, poate cititorului.

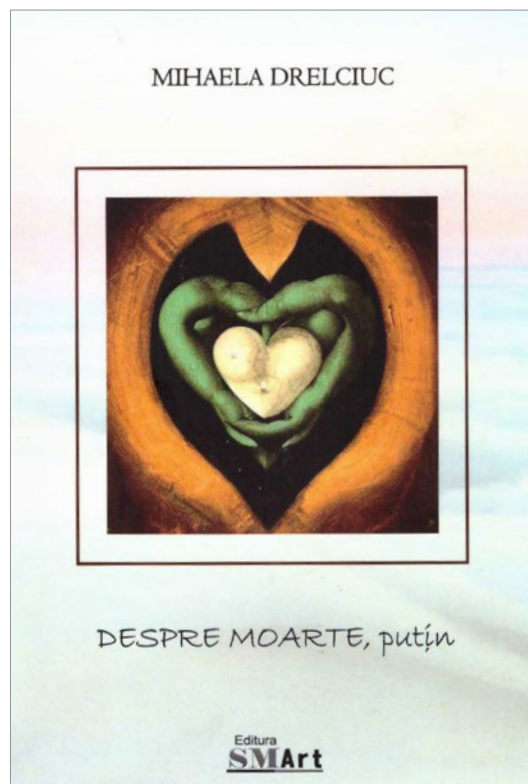
Departa de a fi o paranteză lirică în creația Mihaelei Drelciuc, *DESPRE MOARTE, puțin*, este un sinoptic al acesteia, doar că aici tovarășul tradițional al lui Thanatos este înlocuit de glasul sângelui. Doi sunt pilonii acestui edificiu liric: Moartea, scrisă mereu cu majusculă și femeia, minunea cu o mie de chipuri, dătătoare de viață. De data aceasta însă poeta nu se mai revendică din răzvrătită Lilith, ci din Penelopa. Totuși, consecventă cu sine însăși, nu uită să facă o trimitere la Penelopa Margaretei Atwood care nu este casnica fidelă pe care o știm dintr-o istorie scrisă de bărbați ci o femeie puternică, complexă, cu „neuronii augmentați”, bubuind de înțelepciune și de umor. „Femeia-pieton” pe artera cu sens unic a timpului, nu este perfectă, are ochi alunecoși sau fundul mare, este Penelopă, dar s-ar vrea Elenă, însă este vestala vetrei primordiale, stâlpul neamului său și cea care poartă toată durerea provocată de moarte.

Moartea nu mai este un concept, devine palpabilă, e dușmanul, e răul, dar un rău necesar, căci, se întreabă poeta „În ce ne-am metamorfoza dacă, într-o zi oarecare, ne-am pierde amintirile despre Moarte?” La întâlnirea cu sinele, aceasta trebuie să se dezghioace de toate celelalte femei, cele dinainte și cele care-i vor urma, păstrând vii amintirea morții și speranța vieții. Între cele două ipostaze ale poetei, cerebrala suprasaturată de lecturi necesare, care se cutremură firesc în fața morții, „Căci văd nimic și mă-nfior”, ghidată deja de o artă poetică proprie, și nepoata frântă de durere care scrie despre „Moartea de acasă” cu „imagini speriate de cuvinte” și pentru care scrisul nu este curativ ci familiarizare cu durerea, este alternanță și nu paralelism, așa cum știe ea că e croită lumea și ne avertizează: „Nu faceți confuzie între alternativ și paralel”.

„În general, există două categorii de oameni:

una care se împarte cu Moartea (după îndelungate dezbateri cu un sine însuși active, intempestiv, fulminant, moftangiu) la bătrânețe ori pe patul de moarte și alta, (ca o proză bizară sau ca un corb neclintit pe o ultimă și dezbinată cracă), niciodată. Niciodată însemnând încă din burta mamei, sămânța tatălui, șirul pașilor ce duc în cameră, mesajul din căsuța vocală a telefonului, o vreme stingheră cu pori fini, o bancă în parc, o bancă la școală ș.a.m.d.. O buclă inversă în creatura cu nume de Timp. Ce-a de-a treia, fantasmează. La stoparea nebuniei celor două categorii”, ne spune poeta. Așadar, între concret și livresc, între temporal și atemporal, între anecdotic și tragic se află, sumbră, dar necesară, Moartea, care-și râde de fragilitatea ființei. Cărticica aceasta este un uriaș hohot de plâns, care nu te poate lăsa indiferent. Căci, parafrazând dictonul camilpetrescian, câtă iubire atâta moarte, câtă moarte atâta durere și câtă durere atâta literatură. De calitate!

Luminița Ignea

ADMINISTRAȚIA FONDULUI BISERICESC DIN BUCOVINA DUPĂ UNIREA DIN 1918

Prin actul UNIRII necondiționate a Bucovinei cu Regatul României, votat la 28 noiembrie 1918, regele Ferdinand a devenit domnul întregii țări și, prin urmare, patronul și purtătorul de grijă al Fondului Bisericesc. În Decretul Lege 3745/ 18.12. 1918 se prevedeau dispozițiuni privind Administrația Bucovinei. În document se preciza că în Bucovina rămân în vigoare legile și ordonanțele emise de fostul regim austriac, acestea se vor modifica doar pe cale legislativă. În acest sens, administrația Fondului Bisericesc a revenit de drept Ministerului Agriculturii și Domeniilor din București, în același timp ministrul delegat al Bucovinei a devenit președintele Fondului Bisericesc, al cărei administrație a rămas în continuare sub conducerea unui director.

Pentru a avea o imagine completă a modului de administrare a Fondului Bisericesc până în 1918, prezentăm succint prevederile din „Regulamentul pentru administrația bunurilor Fondului Bisericesc”, emis la 19.01.1900. Acest document, revăzut și înnoit

succesiv, rămâne în aplicare până la trecerea Fondului Bisericesc în stăpânire românească și conținea următoarele: conducerea supremă a administrației Fondului Bisericesc se va executa după principiile Împăratului, prin Ministerul Agriculturii; problemele care depășesc competența ministerului sunt supuse exclusiv deciziei Împăratului; șeful administrației politice a Bucovinei este și președintele Fondului Bisericesc; administrația centrală din Cernăuți își menține titlul de „Direcția bunurilor Fondului Bisericesc din Bucovina”, având în frunte un director. Ca servicii exterioare funcționau următoarele: pentru administrarea minelor (a mineritului) funcționa un Oficiu la Iacobeni, care era în subordinea Ministerului Lucrărilor Publice; pentru păduri și domenii, cu excepția moșiilor agricole, funcționau Ocoalele Silvice; pentru stabilimentul balnear din Vatra Dornei funcționa Administrația stabilimentului și, în ultimul rând, mai funcționa și un serviciu pentru eventuala exploatare în regie a bunurilor agricole.

Din timpul stăpânirii austriece și până la unire, cercetătorii și istoricii din domeniu au constatat că atitudinea românilor față de Fondul Bisericesc a fost

exprimată în două direcții principale: recunoașterea caracterului național al F.B. ; administrarea F. B. trebuie să aparțină Congresului bisericesc, compus din români(ortodocși) din toate păturile sociale. Cu aceste două dorințe neîmplinite s-a intrat sub stăpânire românească. Cum aceasta a fost înăbușită un veac și jumătate, ea a izbucnit cu prima ocazie, anume ședința Consiliului Național din 12 noiembrie 1918. Cu acest prilej, Iancu Flondor a făcut următoarea declarație: „ ...pentru biserică vom constitui un Congres la care vor fi reprezentați mireni, în raport de 2/3 și preoții, în raport de 1/3 din numărul membrilor lui. Apoi avem în vedere lichidarea legăturilor dintre F. B. și fostul guvern austriac”. În aceste condiții, ministrul delegat al Bucovinei, Iancu Flondor, încă din luna aprilie 1919 a trecut administrația F.B. mitropolitului Bucovinei, Vladimir. Dispoziția rămâne în vigoare pentru scurt timp, din cauza demisiei neașteptate a lui Iancu Flondor, ea va fi revocată de înlocuitorul său, Ion Nistor, care transferă administrarea F.B. la Ministerul Agriculturii. Totuși, la 31 martie 1921, administrarea F.B. a fost atribuită pentru a doua oară mitropolitului până la votarea Legii de unificare a Bisericii Ortodoxe Române. Din păcate, și această încercare a fost de scurtă durată, pentru că la începutul anului 1922, schimbându-se guvernul, F.B. trece din nou la Ministerul Agriculturii din București. Această nouă situație a durat până în anul 1925 ,când, prin Legea de organizare a Bisericii Ortodoxe, averile F. B. din Bucovina au trecut în administrarea bisericii. Prin această lege, se consacră F.B. titlul de FUNDAȚIUNE SPECIALĂ de sine stătătoare, persoană juridică de drept public, care este reprezentată în justiție și în toate actele sale prin Mitropolitul Bucovinei.

Organizarea F.B. ca fundație autonomă

Prin Legea bisericească din anul 1925 s-a schimbat numai conducerea, prin trecerea atribuțiilor de gestiune de la Ministerul Agriculturii și Domeniilor la Mitropolia Bucovinei și a Consiliului Eparhial. Structura de organizare a F.B. a rămas neschimbată, doar cu mici modificări ce au intervenit o dată cu administrația românească și prin micșorarea averilor după exproprierea moșilor agricole ale F.B. Adunarea Eparhială, în ședința din 28 noiembrie 1925, a aprobat un Regulament de organizare a administrației bunurilor F.B. Acest regulament, aprobat de mitropolit, a înlocuit pe cel vechi, decretat prin decizia imperială din 19 ianuarie 1900. Noile prevederi au intrat în funcțiune și au fost puse în aplicare începând cu data de 1 ianuarie 1928 și cuprindeau

trei categorii de instrucțiuni: pentru funcționarea serviciilor centrale; pentru administrarea Ocoalelor silvice; pentru serviciul cantoanelor. Administrația centrală a F.B. avea următoarele servicii: de personal și secretariat; de amenajări; de exploatare; de inspecții; juridic-administrativ; de contabilitate și consiliere. Paza pădurilor, administrarea și exploatarea lor se făcea prin unitățile exterioare. Ocolul Silvic era condus de un inginer silvic, ajutat de personal silvic mediu și inferior necesar. În anul 1929, din nevoi practice justificate, s-a înființat serviciul industrial și comercial. Acest serviciu avea în atribuții administrarea și exploatarea pe baze comerciale a întreprinderilor miniere, băile din Vatra Dornei și Iacobenii, pescăriile și clădirile din proprietate. În anul 1932, pe baza experienței dobândite și a realităților evidente, la propunerea F. B., Consiliul Eparhial a hotărât următoarea structură de organizare a F.B. : serviciu de personal cu cancelarie; serviciul silvic cu șase circumscripții silvice(cu 30 de ocoale silvice); serviciu juridic-administrativ, contabilitate cu casierie; regia ferăstraielor. În anul 1922, numărul funcționarilor F.B. era ce cca.768 de persoane; conducerea administrației - două persoane; servicii centrale - 24; servicii exterioare - 623; administrație stabilimente, balnear , mine și pescării - 19.În anul 1933, numărul funcționarilor a fost de 667, fiind considerat minim acceptat, potrivit timpului de criză prin care trecea F.B.

Suprafața proprietarilor F.B. după UNIRE

Înainte de reforma agrară din 1920, această suprafață era de aproximativ 267.716 ha., din care suprafața împădurită era de 225.437 ha. ; teren arabil, poieni și grădini - 5.886 ha.; pășuni și goluri alpine - 18.224 ha.; teren neproductiv - 815 ha.; alte terenuri - 14 ha., acestea fiind în răspunderea gospodăririi forestiere, iar cele referitoare la domenii se prezentau astfel: teren arabil - 15.093 ha.; iazuri și pășuni - 1.502 ha.; iazuri Cozmeni - 150 ha.; pepiniera de pomi fructiferi Jucica - 403 ha. ; teren neproductiv - 5 ha. Exproprierea făcută de reforma agrară din 1920 au fost în suprafață totală de 27.831 ha. La începutul anului 1934, suprafața administrată de F.B. era de 244.980 ha., prin 31 de ocoale silvice, iar după evidența cadastrală era de 240.528 ha.

Bibliografie: Istoria Fondului Bisericesc din Bucovina, de Ion Nistor, Editura „ Glasul Bucovinei”, Cernăuți, 1921; Analele Bucovinei, nr.2/218, pag 561

Col. (r.) Ioan Abutnăriței

O POARTĂ SPRE CER: SCHITUL "SFÂNTUL NECTARIE" – BÂRNĂREL / ISTORIA LOCURILOR

Bucovina este parte a teritoriului Moldovei. Din punct de vedere geografic, ea face parte din estul Europei și reprezintă o sinteză a varietății, armoniei și frumuseții peisajelor, cu munții și cu pădurile sale, cu o faună și floră aparte. Din punct de vedere cultural, datorită includerii în statul austriac (austro-ungar), această regiune a făcut parte în perioada acelor ani (1775-1918) din zona de cultură central-europeană.

„Bucovina este partea cea mai veche și mai frumoasă a țării noastre, raiul Moldovei, fiindcă acolo e sfânta cetate a Sucevei, scaunul domniei vechi, acolo e scaunul firesc al unui mitropolit care în rang de neatârnare era egal cu patriarhii, acolo sunt moaștele celor mai mari dintre domnitorii români, acolo doar me primul descălecat, Dragoș, împlânzitorul de zimbri, acolo e Alexandru cel Bun, întemeietorul de legi, acolo e Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, zidul de apărare al creștinătății. Bucovina este pământ sfânt, a cărui apărare ne-a costat pe noi râuri de sânge, veacuri de muncă, toată inteligența noastră trecută, toate mișcările cele mai sfinte ale inimii noastre”.

- Mihai Eminescu -

„Pentru puține popoare se găsește un ținut relativ mic ca acesta în care să se cuprindă atâta frumusețe, atâta bogăție de astăzi și amintiri din trecut așa de îmbelșugate, de îndepărtate și sfinte”.

- Nicolae Iorga -

Leagăn de veche civilizație, unde istoria se împletește armonios cu legenda, Bucovina este un spațiu multiethnic în care tradițiile populare românești și-au păstrat puritatea iar viața în mediul rural este simplă și tihnită. Păstrăvii din Bistrița Aurie, ceramica de la Marginea, albastrul de la Voroneț, mormântul lui Ștefan cel Mare și Sfânt de la Putna, comoara doamnei lui Petru Rareș ascunsă sub Pietrele Doamnei, acoperișul cu draniță al caselor, coaja scrisă a ouălor de la Vama, Moldovița și Ciocănești, icoanele pictate pe lemn la Rădăuți, bundițele de la Pojorâta

sau opincile de la Straja, toate acestea, spun părți din povestea fascinantă a Bucovinei.

Din punct de vedere geopolitic, Bucovina a fost în Evul Mediu o regiune situată la intersecția zonelor de influență a Ungariei, Poloniei și Imperiului Otoman. Dar Bucovina înseamnă mai mult de o graniță, e un spirit care trăiește de veacuri și nu are de gând să se stingă. Din punct de vedere a structurii etnice, pe baza analizei onomasticii locuitorilor înregistrați, din totalul populației circa 2/3 erau români, 1/4 erau ucraineni, alături de care se regăseau și țigani (peste 3%), evrei (mai puțin de 3%), ruși (puțin peste 1%), polonezi (circa 0,5%) și câteva familii de germani.

În primele decenii după anul 1775 al stăpânirii habsburgice, populația Bucovinei a crescut în mod rapid datorită colonizărilor organizate de austrieci din motive economice, dar și datorită colonizărilor

spontane, numeroși alogeni așezându-se în Bucovina de bună voie datorită existenței unor condiții mai bune de trai comparativ cu locurile lor de baștină. Ultimul recensământ austriac (din anul 1910) consemna 798.355 de locuitori, din care 34,24% români, 38,22% ucraineni, 9,15% germani, 12% evrei, 4,54%

poloni, și 1,85% alte naționalități. Conform acestui recensământ, românii erau majoritari în sudul iar ucrainenii în nordul Bucovinei.

Bucovina din perioada administrației austriece (1775-1918) a constituit un strălucit exemplu de colaborare interetnică. Aici au trăit de-a lungul timpului 11 etnii ce au practicat 9 credințe religioase; în provincie a existat un consens ideologic bazat pe „*larg diseminata identificare a bucovinenilor cu trăsăturile regiunii, cu un sistem legal bine stabilit, toleranță și progres socio-cultural, unde loialitatea către aceste valori nu însemna neloialitate față de propria comunitate etnică sau religioasă*”¹.

Colaborarea interetnică din Bucovina a fost comparată de către unii specialiști cu situațiile din Tirol și Cipru, modelul bucovinean demonstrându-și superioritatea.

Despre îmbinarea de influențe culturale și această colaborare interetnică, atitudinea de respect

„Cel mai mult îmi place în Bucovina pentru că de aici Dumnezeu nu a plecat niciodată.”

Casian Balabașciuc,
„De ce îmi place Bucovina?”

1 Conform opiniei lui Emmanuel Turczynski (18.07.1919/15.03.2002); istoric german, expert în problemele Bucovinei.

pentru valorile fiecăruia, despre reconciliere și toleranță religioasă ori despre faptul că suntem toți egali în fața lui Dumnezeu, indiferent cum am cântări lucrurile cu mințile noastre omenești, vom aminti și noi în cele ce urmează.

Făcând parte cândva din Ocolul Câmpulungului Moldovenesc, acea așa zisă „republică” a nesupușilor - evocată de cărturarul Dimitrie Cantemir în scrierile sale, așezarea Vatra Dornei, împreună cu cele vecine tăiate de cursul Dornei și Bistriței Auri, fac parte dintr-un ținut mirific, leagăn de veche civilizație, unde istoria se împletește cu legenda, un colț din Bucovina de altădată, uitat de autoritățile centrale de azi, dar mult iubit de Dumnezeu. Aceste localități alcătuiesc arealul numit „Țara Dornelor” înțelegând prin aceasta vatra depresiunii și rama muntoasă înconjurătoare, până acolo unde se întinde domeniul economic. În limitele acestei zone sunt cuprinse nouă comune: Coșna, Poiana Stampei, Șaru Dornei, Dorna Candrenilor, Panaci, Dorna Arini, Ciocănești, Cârlibaba, Iacobeni, cu 49 de sate și numai o singură așezare urbană reprezentată de Vatra Dornei, localități care din punct de vedere administrativ formează Bazinul Dornelor.

Vatra Dornei e situată la confluența râurilor Dorna și Bistrița, la o altitudine de 802 m, fiind o stațiune balneo-climaterică străjuită de munții Bârnărel, Dealu Negru și Oușorul. Municipiul Vatra Dornei are în subordine administrativă 3 localități componente: Argestru, Roșu, Todireni. Vatra Dornei e totodată un important centru turistic și un loc preferat pentru odihnă și refacerea capacității de muncă, oferind un cadru propice pentru drumetii montane spre cabanele din masivele Rarău și Giumalău sau pentru practicarea sporturilor de iarnă (pârtii de schi și de săniș), cele mai importante fiind pârtia de schi de pe Dealu Negru (3.000 m lungime și 400 m diferență de nivel) și pârtia de schi Parc (900 m lungime și 150 m diferență de nivel).

De ce „Țara Dornelor” și de ce „omul dornelor”? Clarificări de tip factual istoric, alternează cu argumente de aspect interior (psihic și etic), specifice zonei. Ethosul și alte dimensiuni, conexe, determină reacții caracteristice, ele depunând mărturii despre sufletul omului Dornelor. Sunt, în fapt, mai multe Dorne, de unde toponime ca Dorna Candrenilor, Dorna Josenilor, Dorna Popenilor, Dorna pe Giumalău; acestora li se adaugă zeci de alte așezări, toate cu rezonanțe dornene tipice. Numai o parte dintre ele cunoscuseră stăpânirea străină, cele din sudul depresiunii rămăseseră ale Moldovei². Dorna nu-și

poate despărți rădăcinile sale străvechi de cele ale Ocolului Câmpulungului Moldovenesc, data primei atestării documentare a acestui spațiu fiind cea de 14 aprilie 1411.

Conform unei legende populare, așezarea s-ar fi numit inițial *Vatra Dorinei*, după numele unei păstorite răpusă din greșală de săgeata voievodului Dragoș Vodă. Călugărul Rogerius din Oradea (Rugiero di Puglia) relatează în cartea sa³ că în timpul mării invazii tătare din 1241, un corp de armată tătaresc a trecut prin pădurile dintre Rusia și Cumania (adică regiunea orașului Vatra Dornei), pe un drum care astăzi se numește „drumul tătarilor”.

Conform documentelor, localitatea Vatra Dornei a apărut în timpul domniei lui Aron Tiranul, fiind atestată ca popas și punct vamal pe 15.08.1592, și ca așezare rurală în 1641. Recunoscând acest drept al locuitorilor ocolului, Aron Vodă (1592-1595) fixează străji la hotarul dinspre Transilvania, pentru a-i proteja pe câmpulungenii care își creaseră prin defrișare, proprietăți în bazinul Dornelor, unde își creșteau animalele. Măsurile duc la o dezvoltare a ținutului, zona fiind consemnată în mai multe rânduri:

✓ La 13 septembrie 1688 au loc tranzacții cu poieni de prin munții din partea locului, *Mihăilă Dodul cumpărând poiana lui Bârnar și muntele Bârnariul de la Gherasim Maleș și de la Ionașcu Porcul, cu 9 lei bătuți, 2 boi și 6 groși de miță albă.*

✓ În 9 iulie 1728, *Petrea Cârnel și frații săi, Vasile Pățilica și Todașcu Ștefănel, toți din satul Dorna, dau mărturie lui Nil, egumenul Voronețului, precum că moșia sa „de pe Bârnariu, din gura Plutoniului în sus”, pe care dornenii cică „au stăpânit-o pe nedrept”, ar fi a mănăstirii Voroneț, după cum scrie uricul acesteia, și se obligă să dea adetul cuvenit sfinților călugări pentru folosirea acestei moșii.*

✓ În 5 decembrie 1757, sunt menționați „doi preoți ce sunt la Dorna”, în *Uricul Câmpulungului*, Grigore Ioan Callimah Vodă scutindu-i pe cei doi de dările datorate.

✓ În 16 iunie 1768, când *Vasile Todașcu și Candrenii* își dispută Runcul Dornei, *fruntașii satului Dorna, Ion a Irinii, Constantin Todirean, Vasile Iuga, Ioniță Negre, Toader Buzilă și Gavril Rogină*, decid că „*acel runc este sătescu, ca să cosească cu toții sau să-l pască cu toți*”.

✓ În anii 1770, la Iacobeni și lângă Vatra Dornei au început primele exploatare de minereu de mangan, iar în perioada dintre 1775 și 1918, ținutul Dornelor împreună cu Bucovina de Nord, au făcut parte din

2 Articolul Despre „Memoria Dornelor” de Constantin Ciopraga din revista *Limba Română*, nr. 7-9, anul XII, 2002.

3 *Carmen miserabile - Epistola magistri Rogerii in miserabile carmen supra destructione regni Hungariae per tartaros facta (Epistola magistrului Rogerius sub forma unui cântec de jale cu privire la distrugerea de către tătari a regatului Ungariei).*

Imperiul Habsburgic.

✓ Recensământul lui Rumeanțev, din 1772-1773, înregistrează în Dorna „319 – toată suma caselor”, însemnând 6 popi, 4 paștiri, 1 dascăl, 10 femei sărace și 298 birnici.

✓ În 1774, satul Vatra Dornei avea 236 familii, dar includea în numărul acesta și vetrele de sat din apropiere, von Spleny trecând în evidențe „Dorna cu Iacobeni”, care aveau 4 popi și 302 țărani.

✓ La data de 30 mai 1790, Gavril, Ioan și Grigore, nepoții câmpulungeanului Gheorghe Dodul, revendică o moșie a bunicului lor, avându-l ca martor pe preotul Mihail Mivovanul din Dorna.

✓ La anul 1780 s-a înființat o stație de Poștă și în anul 1857 localitatea apare menționată documentar ca târg; la 17 decembrie 1907 ea a fost declarată oraș, iar la 11 iulie 2000 a fost trecută în categoria municipiilor.

✓ Apele minerale sunt cunoscute din 1790, când Belsazar de la Motte Hacquet, medic și istoric francez ce a călătorit prin Carpații Dacici le descria calitățile; abia în anul 1804, presupusul izvor de burcut feruginos din Dorna Watra a fost descoperit de ofițerul vamal Moritz Lattinek, care i l-a arătat medicului de atunci, Dr. Ignatz Pluschk, iar acesta a examinat apa, în 1805 și a recunoscut izvorul ca unul de vindecare. De atunci aceste izvoare au fost folosite în așa fel, încât apa să fie adusă într-o casă și încălzită acolo, într-o cadă cu pietre încălzite. Abia în 1848 s-a construit o casă de baie improvizată, iar în 1860, în acea casă de baie, formată din 9 camere, cu câte două băi fiecare, medicul a făcut primele analize complete, dovedind calitățile curative ale acestora. La scurt timp, în 1808, sunt înființate instalații balneare, Vatra Dornei devenind stațiune.

✓ Religia predominantă în rândurile a peste 88% din populația Dornelor este creștin-ortodoxă⁴.

Românii bucovineni nu și-au pierdut niciodată credința străbună, sentimentul patriotic și național și au luptat mereu pentru dreptate, adevăr și proprietate iar autoritățile imperiale austriece au fost obligate să țină cont întotdeauna de asta. La anul 1843, Biserica ortodoxă Sfântul Mihail (cum se numea atunci) era slujită de doi parohi, Ioan Zurkan și Ioan Chibici, numărul enoriașilor ajungând la 2.384. În 1876, hramul bisericii era Nașterea Maicii Domnului, (construită în 1863) iar cei 2.377 enoriași erau păstoriți de parohul

Mihail Constantinovici și de preotul cooperator Dimitrie Vasilovici.

Biserica „Nașterea Maicii Domnului” de pe Runc Consiliul Parohial la anul 1898 – foto din colecția Ilie Boncheș

pentecostali (0,6%) și 1.083 locuitori (7,6%) ce aparțineau altor confesiuni, erau atei, fără religie sau cu religie nedeclarată.

✓ În 1907, comuna bisericască Vatra Dornei (cu satele Agestru, Pietroasa, Roș, Gura Negrii, Moroșeni, Șarul Dornei, Gheorghiteni, Chilia, Miriștea, Buliceni, Rusca și Călinești) folosea biserica Nașterea Maicii Domnului, înălțată la Vatra Dornei în 1863 și cea din 1749, clădită de Ioan Theodor Callimah Vodă și doamna sa, Zoiața, precum și biserica din Agestru, zidită în 1840, cea din Roșu, zidită în 1845, cea din Gura Negri, zidită în 1842, cea din Șaru Dornei, înălțată în 1843, cea din Chilia, ridicată în 1890, cea din Miriștea, datând din 1889 și cea din Gheorghiteni, sfințită în 1884. Paroh era Constantin Zbiera⁵, preoți cooperatori erau Dimitrie Georgescu⁶ și Ioan Tomoiagă⁷, iar cantori erau Ioan Piticariu⁸ și Constantin Ionescu⁹.

4 Din punct de vedere confesional, la recensământul din 2011 s-au înregistrat 12.836 ortodocși (88,9%), 317 romano-catolici (2,2%), 106 adventiști de ziua a șaptea (0,7%), 87.

5 Născut în 1844, preot din 1871, paroh din 1875.

6 Născut în 1858, preot din 1886.

7 Născut în 1876, preot din 1903.

8 Născut în 1853, angajat în 1897.

9 Născut în 1875, angajat în 1904.

Biserica domnească zidită pe Chilia de I. T. Callimachi și soția Zoița

✓ Trebuie arătat că primele lăcașuri de închinăciune pomenite de cronicile timpului, au existat la baza muntelui Bârnărel. Urmele vechiului așezământ monahal de la 1600, biserica domnească din lemn de pe pintenul Runcului ridicată la 1670 de domnitorul Petru Ruset, legenda haiducului Giurgiță (Gheorghită)¹⁰, o serie toponime precum Chilia și Schitului, confirmă aceasta. O biserică ortodoxă de seamă în istoria dornenilor a fost cea cu hramul „Sfinții Voievozi” ctitorită de domnitorul Ioan Teodor Callimachi în anul 1749 lângă schitul din Chilia Dornei¹¹. Cronicile rețin despre aceasta că a fost și leagănul învățământului dornean.

Familie de țărani din Vatra Dornei la anul 1910 – colecția Roman Irimescu

consemnată în manuscrisul „Povestea Dornei” înregistrat de Tudor Pamfile la Biblioteca RSR cu nr.5093, pag.57-58.

¹⁰ După referințe foarte vechi furnizate de Gavril Boancheș și Teofil Bizom (născut la 1878), auzite de la ieromonah Serafim Bărgăvan (după un document la Schitul Rarău). Legendă

¹¹ În anul 1868, după ce s-a construit biserica „Nașterea Micii Domnului” această biserică a fost demontată și donată Parohiei ortodoxe din Poiana Stampei, care la rândul ei a donat- o în anul 1884 credincioșilor ortodocși din satul Moroșeni.

¹² Denarowski, Dr. Carl, Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina, Wien 1868.

✓ Călătorind pe la Dorna la anul 1857 în scopul documentării, dr. Carl Denarowski arăta că: „Nevoile locuitorilor munteni sunt mici. O colibă improvizată, unde există un adăpost pentru animalele sale, cu care se mută în munți, pe timpul verii, este locuința munteanului. Locuitorii din munții acestei zone sunt blânzi și binevoitori, dar, la fel ca întreaga populație rurală din Bucovina, se află la un nivel inferior de civilizație. Educația populară intelectuală, religioasă și morală se află abia la început. Deocamdată, educația lor se bazează pe obiceiuri, precum respectarea stoică a posturilor și a slujbelor ritualice ale religiei lor, dar și pe sentimentul înnăscut al dreptului, al moralității, al neîncrederii în clasele mai inteligente.

O evlavie mare, dragostea de libertate și curățenia casei sunt calitățile înnăscute, care caracterizează pe toți locuitorii munților, în ansamblu”¹².

✓ În anul 1863 s-a construit Biserica „Nașterea Micii Domnului” de pe Runc, în locul celei edificate la anul 1670 de către domnitorul Petru Ruset.

Biserica „Nașterea Micii Domnului” de pe Runc, edificată la anul 1863

Biserica „Nașterea Micii Domnului” de pe Runc, în anul 1915-1916

Despre Vatra Dornei se poate spune fără teama de a greși, că este un loc binecuvântat de Dumnezeu, o *ladă de zestre* a acestui ținut minunat și încărcat de istorie, numit Bucovina.

Încă se mai păstrează ascunse și nealterate obiceiuri, doine, povești și cântece, meșteșuguri, obiecte de uz casnic și gospodăresc, case și acareturi – adevărate comori de artă populară, transmise din generație în generație de oameni harnici și simpli, curați la suflet și cu frică de Dumnezeu.

Aerul și apa sunt mai pure ca oriunde și pădurea e un târâm de poveste. Oamenii de aici, drepti ca brazii, sunt stăpânii acestor locuri de multe sute de ani și nu au fost doborâți la pământ în acest răstimp, de vreme ori vremuri. Par a ști să asculte și să înțeleagă glasul pădurii izvoarelor și viețuitoarelor sale, respectă cu pioșenie moștenirea străbunilor, căutând să o transmită vie și neatinsă urmașilor.

De îndeletnicirea străveche a creșterii

Fig. 1. Stall für 30 St. Großvieh des Mikhaila Joga Odochean in Dorna-Vatra auf der Höhe Bârnărel. Rechts vom Stall die „Cetia”. Aufgenommen Frühjahr 1909 durch Landw. Instruktor Sorocza.

animalelor, în special a oieritului, de munții sau de trupurile de pășune pe care se vărau și se tomnau turmele de oi, sau de locul de unde lemnul pădurii (bârne și bulumaci) era coborât la vale de oamenii locului pentru a-și face case, amintesc toponimele *Bârnar* și *Bârnărel*.

Despre aceste ocupații se scrie în ziarul cernăuțean *Bukowinaer Landwirtschaftliche Blätter* din data de 01.01.1910, în paginile cărui sunt prezentate anexele gospodărești ale unor țărani dorneni de frunte, de pe Bârnărel și Chilia.

În prima fotografie este prezentat grajdul lui Mihăilă Iuga Odochean de pe muntele Bârnărel,

Fig. 2. Stall für 10 St. Großvieh des Constantin Ionescu in Dorna-Vatra Chilia. Auf der linken Seite Kuhherdengröße. Bei dem Stall ein Teil der Schafherde. Chiliaaufzeichnungen. Aufgenommen Frühjahr 1909 durch Landw. Instruktor Sorocza.

iar cea de a doua ne prezintă pe alți crescători de animale, pe Constantin Ionescu și pe mama sa, care aveau o frumoasă gospodărie pe Chilia.

După cum am văzut, pe Bârnărel găsești la fiecare pas un om, o realizare sau o întâmplare care poate rămâne drept pildă celor de mâine. Faptul că și astăzi găsim pe acest munte un nucleu de oameni gospodari care au pus bazele ridicării unei noi așezări monahale, reprezintă un gest de continuitate ce merită a fi consemnat.

Zilele de astăzi sunt grele. Pentru a rezista încercărilor, trebuie să ne respectăm și să promovăm mai bine valorile sacre ale acestui neam: credința, limba și tradiția autentică, să luptăm așadar pentru apărarea altarelor și a vetrei strămoșești.

Schitul Sfântul Nectarie, ridicat pe muntele Bârnărel, este una dintre ele.

Paul Brăscanu

PUBLIȚII ROMÂNEȘTI ÎN U.S.A. DIN CICLUL „ISTORIC AL PUBLICAȚIILOR ROMÂNEȘTI DIN STRĂINĂTATE”

SECȚIUNEA III: CONSIDERAȚII PRIVIND PUBLICAȚIA ONLINE

“CLUBUL PRESEI TRANSATLANTICE” / “THE TRANSATLANTIC PRESS CLUB”

“Clubul Presei Transatlantice” – Punte de comunicare între locuitorii a două continente este o publicație online – care are la bază un program

bine definit, stabilit și prezentat într-o “Declarație de principii” concepută de către inițiatorii acestuia – care are ca scopuri promovarea valorilor reale și comunicarea – realizată în mediul virtual – a informațiilor esențiale corelate cu aceste idealuri, pornind de la ideea de a construi o modalitate de a fi alături de oameni, care să aibă un impact pozitiv asupra vieții acestora, să ofere ajutor persoanelor și instituțiilor, la nevoie.

Inițiatorul înființării “Clubului Presei Transatlantice” ca forum jurnalistic în care să activeze jurnaliști din toate colțurile lumii este profesorul Ioan Iacob.

Ideea a apărut în urma unei colaborări literare a inițiatorului cu poetul Mircea Ștefan din Cleveland, Ohio, activitate din care a rezultat cartea “Carate de septembrie”, lansată în septembrie 2004, la Chicago în cadrul Festivalului “TASTE OF ROMANIA”. Jurnalistul Ioan Iacob a explicat ideea că a colaborat cu poetul Mircea Ștefan, amândoi din cele două continente despărțite de oceanul Atlantic – Europa și America – activitatea literară reprezentând liantul.

În domeniul presei, Ioan Iacob a gândit că în mod similar, se poate realiza un schimb de experiență între jurnaliștii aparținând acestor spații aflate la mare depărtare și a propus înființarea clubului.

Editorul ziarului “Gândacul de Colorado”, jurnalistul Lucian Oprea a fost cel mai receptiv la propunere, fiind primul care a răspuns colaborării și a participat ca invitat la Conferința Internațională “Crossing Boundaries in Culture and Communication” din 26-27 noiembrie 2010, organizat de Universitatea Româno-Americană.

În cadrul secțiunii “Comunicare, journalism, media” din cadrul conferinței, la finalul prezentărilor, participanții au semnat “Carta jurnalismului transatlantic”, ca rezultat al conferinței desfășurate.

Publicația online “Clubul Presei Transatlantice” – “Punte de comunicare între locuitorii a două continente” a fost înființată în anul 2010, luna decembrie și activitatea pe site-ul construit – care există și la ora actuală – are ultima postare în data de aprilie 2018.

Această publicație online disponibilă exclusiv online se încadrează în fluxul presei culturale virtuale, beneficiind ca urmare, din plin, în acest mod, de avantajele oferite de Internet – pe care le-am expus la începutul cercetării și în primul articol publicat pe această temă – spațiul lectorilor săi extinzându-se pe întreg mapamondul, dar și de capacitatea de dialogare a actanților. Alt avantaj este faptul că versiunea online e mult mai ușor de accesat cu ajutorul mediului virtual. Prezintă însă și dezavantajul posibilității dispariției ei – doar ca vizualizare, pentru că tot ce este publicat pe Internet rămâne pentru totdeauna acolo, nu se șterge practic niciodată, după ce a fost publicat, deoarece rămâne arhivat într-o locație. Caracteristici relevante pentru publicațiile online sunt determinate de faptul că spațiul literar de pe Internet este frecventat de utilizatorii de toate vârstele, fiind atrași de cantitatea și de calitatea informației din mediul virtual, de noutățile existente în acest loc, de libertatea de gândire, de atitudine promovată în cadrul acestuia, de rapiditatea accesului la informații, de existența facilităților de a publica și de a lectura cu promptitudine scrieri literare, într-un spațiu geografic extins, fără frontiere.

Publicațiile americane existente la data înființării: ziarul “Gândacul de Colorado”, U.S.A., “NY Magazin”, “Miorița” le voi prezenta în următoarele secțiuni ale cercetării în domeniu, pe care am efectuat-o, alături de altele existente în spațiul american, USA reprezentând al doilea spațiu, ca număr de reviste, ziarele românești active pe acest teritoriu, după Canada.

În cadrul conferinței, jurnalista Mădălina Corina Diaconu care este **secretar general al “Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România”** devine Președinte al “Clubului Presei Transatlantice”, director pentru relațiile internaționale, profesorul Ioan Iacob, Președintele “Fundației culturale “Hesperus”, redactor-șef la “Jurnalul Bucureștiului”, director pentru relațiile cu televiziunile nord-americane Dick Russ Managing Editor and News Anchor on “Cleveland NBC affiliate”, “WKYC-TV, Chanel 3” U.S.A., director pentru România jurnalistul Miron Manega.

Membrii de onoare au fost aleși următorii jurnalista Ceci Connolly de la Washington U.S.A., Lucian Oprea editorul ziarului “Gândacul de Colorado”, U.S.A., Claudia Vaida editor la “Las Vegas Romanian Journal” U.S.A.

În realizarea site-ului “Clubului Presei Transatlantice”, designul este estetic, cu o prezentarea

și organizarea profesionistă, unică, practică, în care conducătorii acestuia și-au pus amprenta – **jurnalista Mădălina Corina Diaconu, fiica scriitorului, publicistului, realizator de emisiuni radio, Ioan Ion Diaconu, absolventă a "Academiei de Arte" din București și a Secției "Grafic Design" a Universității Tibiscus din Timișoara. A fost timp de șaisprezece ani în Washington DC corespondent de presă pentru ziarele din România și pentru ziarele românești din U.S.A., actualmente reporter la "Radio România Cultural".** A primit din partea "Academiei române" Distincția Culturală.

Rubricile publicației Clubului Presei Transatlantice sunt următoarele: "Calendar, Cultură" - Ioan Iacob, prezintă din teza sa de doctorat articolul Festivalul Arca lui Gutenberg, 4-8 octombrie, 2017, Iași, "Arc poetic transatlantic Mihai Eminescu - Edgar Allan Poe", Colecția Eminesciana, Editura Junimea cu lansarea cărții, prezentarea altor cărți junimiste și a revistei "Scriptor", Dr. Cornelia Păun Heinzl cu "Versurile diamantine ale poetului și dramaturgului ALFREDO CERNUDA". La rubrica "De prin lume adunate" - "Versurile scriitoarei și poetei Dr. Cornelia Păun Heinzl traduse în peste douăzeci de idiomuri" - (acum cincizeci), "Florile de gânduri ale poetului George Stroia", "LISTA AUTORILOR INCLUȘI ÎN ANTOLOGIA DE PROZĂ CONTEMPORANĂ ROMÂNEASCĂ" - EPOSS MERIDIANE - ARMONII CULTURALE 2013 august 26, 2013. În „De prin lume adunate!” - "De ultimă oră!" - Academician Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, Biroul de Presă al președintelui Academiei Române, Cartea „**El cartero nunca más llama dos veces**” o „Sueños... sueños... sueños” / „Poștașul nu mai sună de două ori” sau „Visuri... visuri... visuri...” a scriitoarei Dr. Cornelia Păun Heinzl apreciată în revistele de literatură spaniole de prestigiu din Spania și țările Americii Latine de personalități reprezentative”, rubrici pentru tinerii jurnaliști - "Debuturi" și "Tinere talente".

Conform site-ului publicației, membrii "Clubului Presei Transatlantice" sunt jurnaliști independenți din Franța, Germania, Spania, Anglia, Republica Moldova și România: Andrei Badin, Ioan Ion Diaconu, Stelian Gomboș, Aristotel Bunescu, Luciana Irina Valuțanu, Irina Topologeanu, Raluca Alexandra Stanciu, Ioana Avram, Lucian Soa, Matei Marcu, Paul Stanciu, George Zaharia, Andra Popescu, Ovidiu Solonar, Arthur Suci, Dragomir Marian, Mihaela Cazan, Roxana Ros, Costin Tuchilă, Tatiana Scurtu Munteanu, Dr. Păun Cornelia, Sebastian Sârbu, Valentin Roma, Cezar Petre Buimaci, Cristina Rhea, Marin Scarlat, Negulescu Nicolae, Clarisa Iordache, Cristina Oprea, Lia Lungu New York, Marian Petruța Chicago, Lucian Oprea Denver Colorado, Tudor Petruț Los Angeles, Simona Botezan Washington

DC, Lucian Bureriu San Francisco, Octavian Curpaș Phoenix Arizona, Vavila Popovici South Carolina, Viorel Necula Sacramento Carolina, Tatomir Ion Marius Anglia, Marin Mihai Spania, Clement Lupu Germania, Iulian Zâmbrean Spania, Andrei Pandrea Franța, Mirela Luca SPANIA, Dinu Rusu Moldova.

Am specificat la începutul cercetării întreprinse că am constatat că majoritatea editorilor de reviste românești în străinătate sunt profesori, fapt care se verifică și în acest caz - profesorul Ioan Iacob.

Fondatorii, editorii publicațiilor românești din străinătate pot fi clasificați după evoluția intelectuală. O primă categorie o reprezintă personalități bine conturate, puternice, de intelectuali, proveniți din familii de intelectuali, care au absolvit studiile superioare și au lucrat ca intelectuali în țară - unii fiind chiar conducători de reviste în România - care și-au continuat perfecționarea în țara în care au emigrat prin cursuri - în special în domeniul computerelor - au desfășurat activități ca intelectuali și au înființat după anul 2000 printre primii. reviste literare în limba română care sunt disponibile doar online. Sunt personalități de talia lui Constantin Brâncuși, Mircea Eliade, chiar dacă nu sunt mediatizați la valoarea lor. A doua categorie este reprezentată de intelectuali, ceva mai tineri decât cei din prima categorie, cu studii în țară și/sau străinătate. A treia categorie a apărut odată cu începerea finanțării de la buget a publicațiilor românești din străinătate și selecția cuprinde de la îngrijitoare, menajere, etc. - cu evoluție rapidă și mediatizate excesiv - la tineri jurnaliști trimiși în străinătate, special în acest scop.

Bibliografie

1. Iacob Ioan: "clubulpreitranatlantice", "Carta Jurnalismului Transatlantic" sau "Idea înființării Clubului Presei Transatlantice".

2. Miron, Manega: „S-au pus bazele Clubului online al Presei Transatlantice”, altmarius, revista "Certitudinea", "manega' s blog", 30 noiembrie, 2010.

3. Cornelia, Păun Heinzl: „Reviste culturale românești publicate în Canada din ciclul „Istoric al publicațiilor literare românești din străinătate” - Revista online „THE ALTERNATIVE” / „L'ALTERNATIVE” Canada&USA.

4. Cornelia, Păun Heinzl: Reviste culturale românești publicate în Noua Zeelandă din ciclul „Istoric al publicațiilor culturale românești din străinătate”, Secțiunea II: Revista românilor din Noua Zeelandă, „PAGINI ROMÂNEȘTI DIN NOUA ZEELANDĂ” / „ROMANIAN PAGES IN NEW ZEELAND”.

Prof. Dr. Cornelia Păun Heinzl

ALEGORIE ȘI ISTORIE ÎN EUROPA ÎN ERA ANIMALELOR

Literatura universală înregistrează în domeniul alegoriei o serie de scrieri remarcabile, printre care se evidențiază *Le Roman de Renard* (*Romanul Vulpoiului*), un grupaj de povești franceze cu animale scrise în jurul anului 1174 de către mai mulți autori, urmat de opera poetică franceză medievală *Le Roman de la Rose* (*Romanul Trandafirului*), concepută între anii 1230-1235, a lui Guillaume de Lorris, și continuată de Jean de Meung între 1275 și 1280, cărora le-au succedat Dante Alighieri cu a sa *Divina Comedie*, scrisă între anii 1306-1321, Francois Rabelais cu *Gargantua și Pantagruel*, publicată în 1532 și 1534, Jonathan Swift cu satira sa la adresa societății engleze, *Călătoriile lui Gulliver*, apărută în 1726 și alții.

O veritabilă satiră este romanul alegoric *Ferma animalelor* al lui George Orwell, publicat în 1945, la Londra, în care este prezentată o viziune distopică a societății sovietice din timpul lui Stalin: animalele de la ferma Manor, ascultând de sfatul mistrețului Old Major, provoacă o revoluție plecând de la principiul că „toate animalele sunt egale”, iar porcul Napoleon, ajuns lider suprem, impune, ca tiran, directiva conform căreia „toate animalele sunt egale, dar unele sunt mai egale decât altele”.

În literatura română este celebră alegoria-pamflet politic *Istoria ieroglifică* a lui Dimitrie Cantemir, scrisă între anii 1703-1705, în care autorul înfățișează viața politică a epocii sale: conflictul dintre Cantemirești și Brâncoveni, dintre Moldova (Țara Leului) și Țara Românească (Țara Vulturului), în cadrul împărăției peștilor (Imperiul Otoman) și unde aflăm personaje ca Pardosul (leopardul), Ursul, Vidra, Vulpea, Mâța Sălbatecă, Corbul, Cucuzonul sau Cucunozul (cucul), Blendăul, Brehnacea, Hiratul (eretele) și altele implicate în luptele intestinale pentru impunerea Struțocămilei (Mihail Racoviță) ca voievod în Țara Leului.

Aceste opere și încă altele ar putea fi, într-un mod sau altul, surse de inspirație pentru scriitura lui Vasile Bumacov din volumul *Europa în era animalelor* (Iași, Editura PIM, 2022), o alegorie în care bătrânul continent este privit în devenirea sa socială, în succesiunea imperiilor, a neamurilor și a populațiilor în continuă mișcare, începând cu așezarea aici a animalelor venite din Africa, înainte de ruperea barierei terestre dintre Marea Neagră și Marea Marmara și până în zilele noastre. Este vorba despre „o istorie lungă, susține autorul, dar

interesantă, plină de aventuri, încăierări între animale, evoluții ale unor turme prin selecție naturală sau prin degradare, cel mai frecvent acestea producându-se din cauza lăcomiei și a leneviei”, cititorul fiind avertizat că „va descoperi afinități de comportament și de existență ale animalelor sălbatice descrise cu cele din folclor”.

În viziunea autorului, animalele mai îndrăznețe (maimuțe, vulturi, lupi, capre, cai, bizoni și zimbri și chiar oi, precum și unele păsări) au ajuns primele în Europa de Sud și Centrală, extinzându-se până în Munții Caucaz și ocupând teritorii și pe malul Mării Caspice și al Mării Negre, un alt val așezându-se pe Volga, având ca motivație visul de a ajunge în Europa „pentru a se simți în sânul unei civilizații mai culte și mai prielnice”. Prin Urali și spre mare s-au stabilit urși brunți, mistreți murdari, măgari.

Animalele au suferit modificări ale comportamentului în timpul adaptării la condițiile de mediu, mai ales iernile grele, unele devenind mai leneșe, cele mari, iar cele mici s-au înrăit și dintre cele îndrăznețe s-au ales căpeteniile acestora.

În expansiunea lor, animale ca leii, lupii, zimbrii, caii, caprinele, unele specii de ovine trecând pe la sud de Marea Neagră au ajuns în Peninsula Balcanică, iar unele au înaintat în Centrul Europei. Leii s-au stabilit în peninsula care seamăna cu „o cizmă” și în sud-estul continentului, pe când zimbrii (românii), căprițele și maimuțele inteligente (grecii), și berbecii, veniți de pe Volga (bulgarii), s-au așezat în Balcani, lupii în sudul Mării Negre, iar caii (nemții) s-au așezat peste Alpi, spre nord. Evident, multe alte specii de animale au venit stabilindu-și habitate în Europa. Un alt val de migrațiune a fost al animalelor din zona siberiană, de pe malul râului Volga și dincolo de Urali.

Unele animale, în expansiune după noi habitate, au creat imperii, precum cel al leilor ori al lupilor (lesne de înțeles: Imperiul Roman și Imperiul Otoman), unele imperii care nu au putut asimila populațiile cotropite au dispărut, precum cel al lui Gînghis Han. După prăbușirea imperiului leilor a urmat o perioadă de haos ce a favorizat consolidarea imperiului lupilor și năvălirea acestora în Europa.

Vietățile care trec prin greutăți, constată autorul, au o șansă mai mare de supraviețuire pe timp de cataclisme. Animalele, deși nu pierd instinctul supraviețuirii, au făcut „școala vieții”, învățând comportamentul de la altele mai evolute, precum ar fi leii. Comparativ, oamenii pierd, prin neșcolarizare, mult mai mult din nivelul de supraviețuire decât animalele: „Este demonstrat faptul

chiar de realitatea Republicii Moldova. De câte ori la rând, prostimea vota/votează insistent pentru dușmanii lor de moarte și pentru cei care îi prădau. Iată de ce faptul de năvălire a unor animale superioare, mai inteligente, mai organizate asupra turmelor de animale mai puțin organizate și mai puțin dezvoltate, oricât de cinic ar suna, justifică proverbul «Tot răul e spre bine», fiindcă cei cuceritori au ce învăța, și învață de la dominatori, mai ales dacă dominația și existența în comun a speciilor continuă câteva generații. Și absolut invers se întâmplă atunci când în habitatul mai dezvoltat năvălesc turme mari de animale mai primitive».

Sunt trecute în revistă prăbușirile marilor imperii, a căror ruinare, precum cel al leilor, a început din interiorul lor, deși s-au găsit indivizi să le salveze, vărsând mult sânge nevinovat și, în final, s-au făcut de rușine. Trimiterile către specia umană nu sunt întâmplătoare: „Ei, de unde să cunoască leii acest fenomen social, dacă rușii nici în secolul XXI nu îl cunosc.”

Problema alegerii conducătorilor a fost importantă pentru turmele de animale căci „o turmă de oi condusă de un leu e mai puternică decât o armată de lei condusă de o oaie”, iar turma care știe să-și aleagă un conducător bun, respectat și ascultat va avea victorii, pe când cea care are o căpetenie autoimpusă acționează de frică. Cu adâncă ironie, autorul subliniază: „În acest sens, ne stă la dispoziție exemplul oamenilor: s-a constatat că o armată condusă de un conducător corect și stimat învinge vrăjmașul cu mai puține jertfe decât oastea condusă de un dictator crunt, care îi desconsideră pe ostașii și pe ofițerii de sub comanda sa. Cam așa cum făceau comandantii sovietici în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, când trimiteau la moarte sigură milioane de ostași fără nicio justificare. Ei, cum să zici că animalele erau mai puțin ingenioase decât generalii sovietici ulterior glorificați prin minciună?”

Uneori, conducătorii animalelor sunt comparați cu așa-numiții „lideri ai lumii moderne pe care oamenii i-au numit lepădături.”

În antiteză cu astfel de conducători, zimbrul-erou din Carpați a reușit să apere habitatul său de atacurile lupilor o lungă perioadă de timp, dar supunându-se legii firii s-a retras în adâncul pădurilor spre a pieri, momentul dictat de instinct fiind ilustrat cu versurile lui Marin Sorescu: „*Mi-am amintit/ Toți câinii noștri/ Când să moară/ De bătrânețe/ Stăteau ascunși pe sub magazie/ Pe sub pătul/ Le duceai mâncare, apă/ Deschideau încet pleoapele// Se uitau, înălțau ochii/ și spre tine/ și-i închideau la loc/ Și nu mai puteau da nici măcar din coadă/ Să-ți mulțumească./ Cumplită e intrarea asta/ La strungă și pentru om și pentru animal.*” Indirect autorul sugerează faptul cunoscut în spațiul etnografic românesc în care bătrânii acordau o mare atenție momentului mării treceri, pregătindu-și din

timp toate cele necesare înmormântării.

În teritoriul „ocupat și spurcat” de mistreți (ruși), numit Basarabia, aceștia, „conduși când de cai corciți, când de iepe nesătute de împerechere”, s-au îngrijit să adune în teritoriile carpato-dunărene „lepădăturile și trădătoarele prigonite de turmele lor”, un fel de șacali trădători (găgăuzi).

Imperiul bivolilor a fost consolidat sub conducerea unui boulean ambițios și ingenios (Napoleon), care a construit un „ocol de animale curate, organizate și dornice de viață armonioasă și pașnică” și pe care le-a condus la victorii. În lipsa unor previziuni climaterice și pierzându-și memoria atavică (poate doar străbunii lor mai țineau minte cum erau iernile prin Siberia și prin Europa de Est, dar, odată ce aceia pieriseră, informația prețioasă nu s-a mai păstrat, peri și ea, după cum susține autorul: „Bine că noi, oamenii, putem scrie letopisețe de care se folosesc urmașii”), prin urmare, nefiind nepregătite pentru grelele condiții create de vremea rea, drumul de întoarcere a bivolului tânăr a devenit o tragedie: animalele deprinse cu o climă mai favorabilă înghețau, numeroși juncani au pierit, pe când habitatul propriu le era atacat de cerbi (scandinavi), ceea ce a dus, în final, la dispariția acestui imperiu.

La un moment dat, mistreții, care într-o anumită perioadă se hrăneau cu măsăləri, devenind „tare nebuni și agresivi”, s-au îmbolnăvit de rabia roșie (ideologia comunistă) care prinsese și pe vulpi (evrei). Rabia roșie „mocnea mult în sufletul diferitelor animale, însă răbufnea masiv când animalele, considerate mai evolute, întreceau măsura în aspirarea celor prostuțe.”

Influența pe care au avut-o unele animale asupra altora este ilustrată de caii mai șireți, care „au molipsit câteva vulpi corcice și câțiva mistreți care dădeau târcoale prin vestul Europei, cum am zice noi astăzi – la training-uri”. Boala era numită de cai *sindromul proștilor* și îi numeau pe mistreți „animale proaste”. Caii considerau și alte animale, precum vulpile, dihorii (țigani), porcii (slavii), mistreții, ca fiindu-le inferioare.

Măgarii (maghiarii) de la nord-vestul habitatului zimbrilor s-au lingușit pe lângă caii din Europa de Vest, dar „efortul și șmecheria lor măgărească” s-au soldat cu apariția unui alt tip de măgari – catări – care nu aveau prea multe în comun cu caii. Măgarii au dat buzna în fostul habitat al zimbrilor din zona Carpaților.

Animăluțele din Europa s-au trezit, la un moment dat, în mijlocul unui conflict al ideologiilor, între caii afectați de ciuma neagră și mistreții bolnavi de rabia roșie. Apariția în habitatul cailor a unui cal corcit (Hitler), un catâr cu calități înșelătoare, cu coama frumoasă și coada stufoasă, dar infectat de ciuma neagră, care făcea ravagii în creierul lor, a dus la fugăria din habitat a animalelor considerate a fi inferioare. Caii urau vulpile – considerate a fi „șmechere”, pe dihorii care erau

„împutuți”.

De teama mistreților care făceau prăpăd în estul Europei, animalele din arealul Carpaților s-au aliat cu caii afectați de ciuma neagră pentru că urau mistreții. Alianța s-a dovedit o eroare, căci, nu peste mult timp, toată Europa a fost contaminată de rabie.

Un moment important este cel al înmulțirii mistreților în nord-estul Carpaților, veniți din Siberia, aceștia fiind priviți ca eliberatorii care vor alunga lupii.

În timpul infectării mistreților cu rabia roșie, habitatul dintre Nistru și Prut scapă pentru o perioadă de mistreți. După ce a pierit vulpea cea corcită, purtătoare de rabie roșie și rapăn, noul lor conducător, un muflon, cel care a băgat în capul mistreților că „tot ce e rău de fapt e bine și ce este bine e de fapt un mare rău, considera că „cel mai bun animal de rasă este animalul mort”. În această secțiune a cărții, modelul din *Ferma animalelor* al lui George Orwell este evident.

Cum era de așteptat, un spațiu larg este alocat destrămării imperiului mistreților turbați și vieții animalelor în spațiul carpato-nistrian după acest moment, unde au apărut doi conducători: animalele dintre Prut și Nistru și-au ales conducător un zimbri „încă nu prea corcit” (M. Snegur) cu rezistență la rabie, iar cele de pe malul drept al Prutului au fost „ademenite de un bou netratat de rabie și foarte viclan, pentru că era înconjurat de multe vulpi” (Ion Iliescu), apoi i-a urmat un țap-căpetenie (E. Constantinescu), căruia, deși păscuse pe malul Nistrului, îi erau „mai aproape caii din Vest decât boului care ducea dorul mistreților”.

Zimbriul ar fi dorit să facă un singur habitat pe ambele maluri ale Prutului, dar nu a reușit să unească între ele turmele corcite. În stânga Prutului a urmat la conducerea turmei un dihor puturos (Dodon) care se lăuda că este prieten cu mistreții, sub a cărui conducere a apărut și printre oameni o boală numită sindromul Stockholm, care se observa la oile care primeau de la unele animale hrană, dar după ce mâncau alergau tot la mistreții care le chinuseră. De aici și constatarea paremiologică „oaia se teme toată viața de lup, dar o mănâncă ciobanul pe lângă care se gudură”.

O mare deziluzie au trăit animalele din aceste două habitate și, sub noul conducător, o căprieță, care știa bine că „behăitul dulce mult aduce” și care nu a realizat nimic în sprijinul lor, ele se adunau de pe ambele maluri ale Prutului și se uitau unele la altele, unele lăcraiau, altele behăiau. Și iarăși autorul face apel la paremiologie, susținând că din acele timpuri se trage proverbul: „A se uita ca boul la poartă nouă sau ca oile la malurile Prutului!”

Vasile Bumacov, cu mult talent, aduce povestirea în actualitate, vorbind despre degradarea habitatului european, marcat de o serie de tare precum maladia bunătații oarbe, boala lăcomiei și a prostiei oarbe, ciuma

post-rabie, despre amenințarea habitatului zimbrilor de mistreți suferinzi de post-rabie, plecarea animalelor tinere depopulând habitatul din stânga Prutului.

Soluția îndreptării stării de fapt în habitatele de pe malurile Prutului este găsirea de căpetenii vizionare, capabile să convingă turmele de aici că temerile lor cu privire la unire s-a născut din cauza minciunilor lansate de mistreții din est și corciturile din vest. În susținerea părerii sale, autorul face trimitere la Alexei Mateevici: „Să știți: de nu veți ridica din sânul vostru un proroc, în voi viața va seca, zadarnic soarta veți ruga, căci scoși veți fi atunci din joc, și-ți rămânea făr' de noroc.”

În ceea ce privește invazia mistreților din răsărit, de sub conducerea șobolanului (Putin), peste frații lor din vest, autorul este sentențios: „Mistreții tot mistreți rămân, măcar să-i îmbraci în rasă”.

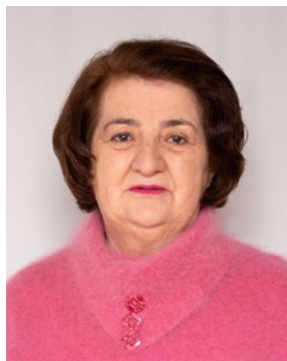
Este de remarcat faptul că alegoria acestui roman, unic în literatura română contemporană, are o justificare în biografia recentă a lui Vasile Bumacov, om implicat în viața socială și politică moldovenească (este profesor universitar, fost ministru, ex-ambasador al Republicii Moldova în Japonia și Republica Coreea, promotor al reformelor din stânga Prutului), care a publicat o incitantă scriere memorialistică, *Amintiri din Columbia* (Iași, Editura Vasiliana '98, 2022) și, la Londra, în 2020, un „exploziv” volum, *Blat to Billions*, tradus în limba română cu titlul *Un blat de miliarde. O istorie despre viața în timpul prăbușirii Imperiului Răului și ascensiunea societății oligarhice. (Gânduri din Japonia)*, apărut la Chișinău, Editura Cartier, 2021, în două tomuri. Apariția ediției engleze a acestei scrieri i-a adus necazuri, fiind rechemat de la postul de ambasador, după cum mărturisește, pentru faptul de a fi dezvăluit „schemele de corupție comune țărilor fostului bloc socialist în procesul lor de trecere de la comunism la oligarhism”.

Probabil, acesta este motivul pentru care volumul *Europa în era animalelor* nu are o „scară”, cum zicea Cantemir, adică o cheie, pentru identificarea personajelor, care pot fi recunoscute cu relativă ușurință de cititorii din generațiile născute în anii comunismului și mai greu de către cei tineri.

Referitor la valoarea cărții, susținem și noi că „Lui Vasile Bumacov, Cel de Sus i-a dăruit mai multe cărți, care par a fi mai degrabă niște mărturisiri, pe care autorul le face în fața cititorului ca în fața unei icoane. Ca și cum totul trebuie să se spună azi, mâine fiind prea departe. Dar ca să scrii o carte bună, trebuie să o scrii mai întâi de toate cu inima”, așa cum afirmă Doina Dabija în prefața *Cărți necesare*.

Categoric, volumul *Europa în era animalelor* al lui Vasile Bumacov este o carte necesară!

Prof. Dr. Vasile Diacon

PREȚUIND FRUMUSEȚEA VIEȚII

Prozatoarea dorneană Jenica Romanică este o personalitate bine cunoscută nu numai în Ținutul Dornelor, fiind implicată în numeroase proiecte culturale, și din perspectiva unor responsabilități asumate. Este membră în Asociația Scriitorilor și Artiștilor din Țara Dornelor, vicepreședintă a filialei „Arboroasa” a Asociației Culturale, „Pro Basarabia și Bucovina”, membră a Societății Scriitorilor Bucovineni și a Societății Scriitorilor fără Frontiere (cu sediul la Iași), activează ca voluntar în cadrul Asociației „La Dorna, nouă ne pasă”, a participat la activitatea cinaclului „Nectarie” din Vama, la mai multe ediții ale conferințelor Uniunii Internaționale a Femeilor Române. Are o activitate bogată și în domeniul scrisului, oferind cititorilor, cu puțin timp în urmă, cel de al zecelea volum de autor, o carte de proză scurtă, intitulată simbolic, „Ea era prea frumoasă”. Volumele sale demonstrează că autoarea s-a apropiat, cu destulă abilitate, de mai multe genuri literare. Poezie, proză scurtă, roman, reportaj (pentru care a primit și premii la Festivalul Național, „Rezonanțe udeștene”), jurnal. Este și coordonatorul a trei volume: creații ale elevilor, amintiri ale foștilor elevi ai Liceului Teoretic „Ion Luca”, unde a profesat, un volum dedicat pe nedrept uitatului dramaturg Ion Luca, cel care și-a petrecut o mare parte din viață la Vatra Dornei și a scris aici cele mai valoroase piese de teatru. Volumul de față este o reușită, probează o maturitate a scriiturii sale, cu texte frumoase, unele foarte frumoase, realizate în stilul cu care ne-a obișnuit autoarea, elegant, fără întâmplări licențioase, cu vocabular asemenea, probând respect pentru cuvânt, cu descrieri de natură (chiar dacă fulgurante), în consonanță cu starea personajelor. Titlul oferă cititorilor mai multe posibilități de interpretare, fiind vorba de un personaj sau o stare, imagistica sugerând drumul vieții fie spre înalt, spre răsărit, fie spre apusul spre care ne duce timpul în curgerea sa inexorabilă. Într-un cuvânt de însoțire, autoarea precizează că viața e cel mai frumos dar primit de către om, de aceea trebuie s-o trăim cum se cuvine, cu încredere în puterea binelui, cu optimism. Exemplul autoarei e o dovadă. Volumul se remarcă printr-o constantă a scrisului, ceea ce îi conferă originalitate. Personajele care alcătuiesc osatura narațiunilor, cele mai multe feminine, sunt frumoase și puternice, deși sunt

creionate succint, din perspective totuși existențiale: iubire, viața de familie, război (cu urmări dramatice pentru familie), raportarea omului la timp, ș.a. La conturarea tipologiei personajelor contribuie și o inspirată alegere a numelor. Personajele sunt văzute în oglinda timpului. Tineri fiind, sunt pline de viață, se luptă cu greutățile ei, pentru împlinirea unui țel, la bătrânețe, gândesc retrospectiv la propria viață. Gările, trenurile, autobuzele, sunt simboluri ale călătoriei prin lume—când personajele studiază lumea (ca Anima, din ultima secvență). Deși trec prin traume, sufletele eroilor rămân curate, au o anume fericire interioară, care le dă putere (Maria Speranța, spre ex.). Acțiunile simple se transformă în simboluri. În „Singurătate în doi”, drumul lui Iustin prin pădure nu e un simplu urcuș, ci un semn că trebuie să lupte și să învingă o boală nemiloasă. Și se va regăsi!. Viața e un popas între două trenuri și întâlnirile de la maturitate ne provoacă întoarceri în copilărie, la mirifice locuri unde aveam bunici, care ne relateau trăiri dramatice ale familiei din vremea războiului sau de după acesta, când traumele erau provocate de trădători. Autoarea surprinde și o altă realitate tristă, acutizată în zilele noastre. Sunt tot mai mulți părinți cu copiii plecați prin lume, care nu se mai întorc nici să se vadă, și aceștia își ascund amărăciunea, inventându-le scuze (ca moș Simion, din „Sus pe deal, o casă”). Se desprind din narațiunile ce constituie volumul mai multe concluzii cu valoare sapiențială: viața de familie te face mai puternic; iubirea sfidează greutățile (dar și „dragostea e oarbă”); să prețuim înțelepciunea bătrânilor; să urmărim modele pozitive în viață, vom trece mai ușor peste greutăți; să iubim diminețile, ca pe un nou început; să acceptăm că doar Dumnezeu știe ce are de gând cu fiecare (Mitruf, din „Sub castanii în floare”, nu știa ce-l așteaptă pe front); să ne păstrăm demnitatea, indiferent de împrejurări. Viața de internat, armata, aveau rolul de a-i învăța pe tineri „să meargă drept în picioare” (secvențele amintesc de un frumos poem al lui Nichita Stănescu „Adolescenții pe mare”).

„Timpul iartă, dar nu uită” sau „timpul îți poate fi și aliat și dușman”, notează autoarea, care și-a făcut din timp un aliat, este o optimistă incurabilă, se bucură de familie, de prieteni, de realizări, și găsește timp să rămână, prin scris, în lumea miraculoasă a cuvântului.

Paraschiva Abutnăritei

Neperechea frumusețe a robaiurilor lui Omar Khayyam, Saadi și Hafez

Am în față o splendidă culegere de robaiuri din creația lui O. Khayyam, Saadi și Hafez, în traducerea lui Otto Starck (Editura Albatros, colecția

Cele mai frumoase poezii, 1974), carte pe care nu știu cum am dobândit-o (am cumpărat-o sau poate e cadoul vreunui prieten?!), dar care știu că mi-a dăruit nenumărate clipe de încântare în decursul timpului, chiar mai înainte ca să aflu din diverse surse (mai nou de la „atotștiutorul” internet) că poezia persană în general, cea a lui Hafez în mod special a exercitat o rodnică influență asupra lui J. Goethe.

Din scurtul și densul *Cuvânt înainte* al tălmăcitorului aflăm următoarele:

1) Robaiul este un catren, cu schema de rime a-a-b-a, iar pluralul *robaiat* face impropriu folosirea cuvântului *robaiate*, fapt pentru care se admite pluralul *robaiuri*, însă subtitlul acestor Catrene persane este *Robaiat*;

2) Pentru că are „un conținut satiric, erotic, religios, descriptive sau moralizator”, robaiul are capacitatea să exprime/să degaje „cele mai subtile idei filosofice, nota lor dominant fiind un amestec de scepticism și hedonism”;

3) Întrucât chiar de la început „i s-a fixat celui de-al patrulea vers menirea de a fi purtătorul «poantei»”, celelalte trei având rolul pregătirii emotive, el trebuie să devină „unghia care să se înfigă în inimă”;

4) Există un robai „pătrat”, folosit de primii poeți persani (ultimul vers se unește cu primul), un robai „triunghiular” (al doilea vers îl perfecționează și-l explică mai bine pe primul sau doar îl repetă) și unul „paralel” (în el „fiecare distih are un sens distinct”);

5) Poezia persană s-a născut sub blestemul religios al mazdeismului (religia din perioada preislamică) și al islamismului, amândouă religiile „tratându-i pe poeți ca pe o castă desfrânată” (O. Starck), poetul persan fiind realmente predestinat blamului general, „mai înainte de a se naște”;

6) O listă a principalelor motive din robaiurile persane arată astfel: (a) Motivul privighetoare-trandafir; (b) Motivul zulufului (zolf) și al alunitei; (c) Motivul păsării sufletului sau inimii; (d) Motivul chiparosului; (e) Motivul vinului și paharnicului; (f) Motivul fluturelui și al lumânării.

*

Cine a fost Omar Khayyam? Din scurta notiță biografică, prezentată de traducător la începutul paragrafului dedicat acestui poet, aflăm că el a trăit exact o sută de ani (1022-1122), că s-a născut la Nişapur, fiind cunoscut mai ales ca om de știință (autorul unor tratate de matematică și astronomie), că în anul 1073 i s-a încredințat „reforma calendarului, pentru a-l pune în conformitate cu cele mai precise date astronomice” și că poetul O. Khayyam este autorul „unui număr imprecis de robaiuri” (între 100 și 200), disputa în jurul autenticității lor continuându-se și în zilele noastre.

Dar iată patru mostre din inegalabila măiestrie a acestui mereu tânăr poet persan: „Acel olar, făuritor de cranii/desăvârșindu-și arta sa cu anii,/pe tava vieții pune oalele-ntoarse,/și umple-aceste țeste cu strădanii.”; „De-apuc să fac și eu beții,/mă muștră lume-n orice zi./Dar ce-i oprit de-ar îmbăta,/om cumpătat n-ai mai găsi.”; „O cupă-i bolta, ce cu ură – cade,/și-n ea orice-nțelept ce-ndură – cade./Clondirul și pocalul cum de-s buni amici,/când sângele din gură-n gură – cade?”; „Olaru-n atelierul său lucra cu spor,/la roata de picior tot învârtea de zor,/făcea ulcioarelor și toarte și gâtleje/din capete de regi și mâini de cerșetor”.

Despre Moslehoddin Saadi (1213-1292) ni se spune că s-a născut la Şiraz, că a studiat la celebra universitate Nazamie din Bagdad, că între anii 1226-1256 a călătorit prin Asia Centrală, India, Yemen, Etiopia, Africa de Nord, Anatolia, Arabia și Siria (aici este făcut prizonier, apoi va fi răscumpărat de un prieten) și că după reîntoarcerea în orașul natal, unde se bucura de aprecierea tuturor concitadinilor, el compune *Bustan-ul* (Grădina), vast poem divizat în zece cărți, precum și un mare număr de gazeluri și robaiuri. Din mulțimea robaiurilor acestui poet, toate adorabile, am ales următoarele: „De jurământ iubita s-a dezis,/mărinimoasă când plecă, mi-a zis: «Nu ți-a rămas decât să mă visezi»./Dar ce, mai pot dormi, s-o văd în vis?”; „E-un înger plin de milă și noroc,/sau drac ce nu-l poți îndruma deloc?/Mai ieri a fost precum e focul iarna,/iar astăzi e ca vara un cojoc.”; „Unde pomul dragostei dă rod,/află perle-n mâini și perle-n pod,/toți se-arată buni prieteni – vrând/să dezlege-al chinurilor nod”.

Samsoddin Mohamadd Hafez (1326-1390)

s-a născut la Șiraz, a început să scrie de timpuriu (opera lui cuprinde peste 700 de gazeli, robaiuri și alte poeme), dobândind o notorietate ce va crește neconținut, s-a bucurat de protecția guvernatorului din Fars, iar spre sfârșitul vieții a fost martorul invaziei mongolilor lui Tamerlan, cu care se zice că „ar fi avut o întrevvedere”.

Din cele 50 de robaiuri, incluse de traducător în acest opuscul, am ales trei cu adevărat senzaționale: „Din vina ta îmi smulse cerul altă zi/și zâmbetul pe gura mea nu mai miji./Mi-aduse despărțirea atâtea suferinți.../O știu, și-o știe cel ce-n van mă zămisli.”; „Mai bine-n veselie să bem un roșu vin/și de dorinți fugare să ne-amintim puțin,/și pentru-o clipă numai întemnițata viață/din nodul judecății s-o liberăm deplin.”; „În inimă-mi voi ține

suferința,/ca ea s-o lecuiască mi-e dorința:/cu cât mai mult tu mă vei chinui/cu-atât mai mare îmi va fi credința”.

Închei cu partea de început a *Cuvântului înainte*, căci pentru noi, românii, ea are o deosebită semnificație: „Datorită mai ales traducerilor germane din secolul al XIX-lea, poezia persană devine cunoscută și în țara noastră. Eminescu și Coșbuc scriu gazeli. Postumele eminesciene cuprind și două compoziții poetice, pe teme orientale, ale căror strofe au forma, dar nu și caracterul robaiului persan”.

George Petrovai

„DRAGĂ ȘI DULCE VERONICĂ”

Veronica Micle – 173 de ani de la naștere

Titul epistolar conduce, desigur, la Veronica Micle, cea pe care Mihai Eminescu o alinta astfel (și nu numai așa!) în

nenumeratele sale scrisori de dragoste adresate celei pe care o venera peste poate într-o corespondență înfiripată între ei de-a lungul mai multor ani pentru a suplini cumva calvarul depărtării Iași – București, așternute potrivit din 1877, când poetul a fost chemat expres de către scriitorul și prietenul său Ioan Slavici la București, unde a avut șansa primirii unui post, mai întâi de gazetar și apoi de redactor șef al ziarului „Timpul”.

Iată ce îi scria Emin (așa obișnuia să-și semneze epistolele adresate *dragei lui Veronicuțel!*) în acea perioadă greu de suportat a exilului său în Capitală: „Sunt cinci ceasuri de dimineață și eu, luându-mă cu lucrul, n-am putut închide ochii încă. Acum, după ce-am sfârșit câte aveam de făcut, îmi închei ziua gândind la tine, pasărea mea cea sprintenă, cea voioasă și tristă totodată și așa vrea să pun mâna pe tine, să te sărut pe aripă... pe locul unde va fi fost odată două aripi, pe umărul tău cel alb și rotund și frumos. Dar trebuie să-mi pun pofta-n cui, căci în acest moment tu dormi dusă, în pătuțul tău așternut desigur c-o fină pânză de in, iar eu mă uit în lumânare și gândesc la tine. Dormi și nu te trezi, draga mea Nicuță, că eu

te păzesc tocmai de aici.” (7 martie 1880)

Și cuvintele de răspuns ale Veronicăi nu se dezmințeau în dorul ei abia stăpânit: „Eminul meu iubit, (...) când vii să te revăd, să te mai pup, să te mai cânăjesc și apoi să te mai mângâi, și să-ți cer iertare frumușel și apoi într-o lungă și dulce sărutare să se uite toate relele. Când? Mitule când ai putea să vii la Iași să fim împreună ce bine ar fi! Dar tu nicând nu te gândești la așa ceva, vâlmășagul Bucureștilor îți răpește dorul de mine, viața ta e plină și nu simte trebuința prezenței mele, totuși te pup și te răspup și te îmbrățișez doucement et gentilement. Toute a toi Veronica.” (19 martie 1880)

Inamorat și impresionat, poetul ar fi dat desigur o „raită” la Iași, mai ales că și dragul său prieten Ionică (Creangă!) îl tot implora să revină aici (Vino, frate Mihai, că fără tine mă simt străin!), numai că, pe lângă neputința găsirii unui cât de mic răgaz la redacție, nu găsea nici trebuincioasele cheltuieli materiale spre a-și împlini dorința.

Iată, în schimb, ce-i propunea mai târziu Veronicăi: „(...) Și încă să mai știi una. Mi-am scos ceasornicul meu de aur de unde ședea cu chirie la părintele Strul Avrum și mă fudulesc cu el. Știi că în el e pururea posibilitatea imediată de-a te aduce la București cu nepusă-n masă, căci el reprezintă oricând capitalul necesar pentru transportul celui mai scump odor ce-l am eu în Iași, încât eu îmi imaginez următoare consecuțiune în prezența celor

două odoare ale mele: când tu vei fi aici, el poate lipsi, când tu vei lipsi el va-ncerca să vie la loc. Îți poți tu închipui a cui prezență o prefer. Ce faci c-un ceasornic? Te uiți la el. Pe când cu tine? Câte nu facem noi de par ceasurile minute și zilele sferturi de ceas?" (7 februarie 1882).

Aplecarea spre această corespondență memorabilă dintre Poet și Muza lui inspiratoare, fie dintr-o pornire de cititor împătimit, fie și dintr-o simplă curiozitate, are menirea să reliefeze miezul unei relații înrâuritoare pentru istoria literaturii române. Această oportunitate este oferită drept un „regal bibliofil” de către prestigioasa editură ieșeană Polirom, care avea s-o dea la iveală în anul 2000, prin apariția revelatoare a volumului epistolar „Dulcea mea Doamnă, Eminul meu iubit, corespondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle”, considerat pe bună dreptate un adevărat eveniment literar al anului respectiv, în care se împlinea un veac și jumătate de la nașterea amândurora. Cuprinzând fragmente sau reproduceri integrale ale scrisorilor celor doi poeți îndrăgostiți, volumul în speță acoperă biografic mai cu seamă perioada anilor 1880 – 1882 și aruncă o lumină clară asupra tuturor accentelor idilice, dragăstoase, de zbuțiu și suferință, de căderi în ispită, de remușcări și de reveniri în speranța împlinirii iubirii.

Dar pentru a înțelege mai bine contextul acestor scrisori memorabile, care subliniază aspecte inedite asupra exegezei liricii eminesciene, se impune mai întâi de toate o scurtă introspecție biografică a vieții Veronicăi Micle: născută în familia cizmarului Câmpeanu din Năsăud, în 22 aprilie 1850 (la aproape 100 de zile de la nașterea lui Mihai Eminescu!) și, rămasă fără tată, dar și fără un venit familial stabil, se mută împreună cu mama sa Ana la Tg. Neamț și de acolo, în 1853, la Iași, unde, după terminarea claselor primare, absolvă în 1863, cu calificativul „eminent”, Școala centrală de fete; din comisia de examinare făcând parte alături de Titu Maiorescu și prof. univ. Ștefan

Veronica Micle la 16 ani

Micle, care avea să fie impresionat, deopotrivă, de frumusețea și de inteligența ei scriitoare. N-a fost deloc de mirare că în 7 august 1864, la Cluj, la doar 14 ani ai Veronicăi (!, viitorul rector al universității ieșene, aflat la 46 de ani, se căsătorește cu ea și-i atribuie numele de Micle. De aici încolo grija pentru lipsurile materiale ia un sfârșit convenabil, mai ales că în perioada 1867 – 1875 profesorul de chimie și fizică Șt. Micle devine rectorul universității. În 1866, Veronica devine mamă la 16 ani, când a născut-o pe Valeria, iar doi ani mai târziu, în 1868, o naște și pe Virginia Livia, cel de al 2-lea copil al familiei Micle. În 1872, după cum relatează recent câțiva noi exegeți, rectorul Ștefan Micle își însoțește soția la Viena pentru un consult medical, ocazie cu care îl roagă pe rectorul universității vieneze să-i înlesnească soției sale cunoașterea capitalei imperiale. Acesta îl recomandă pe Mihai Eminescu, cel mai bun dintre studenții români.

Astfel, în primăvara aceluiași an, ca un semn sortit iubirii, are loc la Viena întâlnirea dintre Mihai Eminescu, student aici la filozofie, tânăr prezentabil cu plete fluturânde pe spate, cu frunte înaltă și ochi luminoși și Veronica Micle, „îngerul blond”, cu părul lung și bogat și cu ochi albaștri, o doamnă în vârstă de 22 de ani (precum și ai lui!), căsătorită de 8 ani și mamă a doi copii, venită la Viena „să se caute pentru o oareșicare eczemă (pșoriazis)”, dar să și admire eleganța proverbială a acestui renumit oraș european. N-a fost de mirare că săgeata lui Cupidon avea să le străpungă inimile, iar rătăcirile lor îndelungate pe străzile și parcurile vieneze, cum și vizitele de prin muzee ori galerii de artă aveau să înflorească într-o iubire pătimașă.

Numeroșii biografi și exegeți ai operei eminesciene aveau să conchidă la unison că de la acest moment magic „a început între cei doi o poveste tumultuoasă de dragoste, care avea să continue, cu toate meandrele ei până la sfârșitul vieții.” Însuși strălucitul critic literar George Călinescu avea să-l confirme detaliat în ampla sa

Prima fotografie a lui Mihai Eminescu

lucrare „Viața lui Mihai Eminescu”, reeditată în 1989.

În 1874, după doi ani de studii la Berlin, Mihai Eminescu revine în țară și la 1 septembrie se stabilește la Iași, ca director al Bibliotecii centrale, poate că și din motivul neuitatelor amintiri ale plimbărilor sale cu Veronica pe străzile Vienei. Într-adevăr, în 8 noiembrie 1974, în chiar ziua onomasticii sale, poetul îi adresează Veronicăi o primă scrisoare în termeni convenționali: „Stimată Doamnă, aseară v-am zărit într-o loje, pe care o ocupați la reprezentarea de binefacere dată în folosul săracilor, în sala societății dramatice. Atunci, mi-am amintit de invitația primită, de a veni într-o joi la serata dv. literară. (...) Cred că voi putea ceti în salonul dv. o poezie (...). Primiți respectul meu, Mihai Eminescu.”

S-ar cuveni subliniat acum faptul că, Veronica Micle, după ce se lăsase prinsă în „mrejele aripate” ale minunatelor poezii eminesciene, apărute după 1866, mai cu seamă în *Convorbiri literare*, sau poate (cine știe?) după momentul crucial al cunoașterii poetului la Viena, a debutat și ea în literatură, în 1872, cu două lucrări în proză publicate sub pseudonim în *Noul curier român*, așa cum menționează *Dicționarul literaturii române de la origini și până în 1900*, Editura Academiei Române. De aici și până la *seratele literare* pe care le organiza săptămânal Veronica Micle n-a fost decât un pas, bun prilej pentru Mihai Eminescu de a-l frecventa după sosirea sa la Iași. Ce-a urmat e lesne de închipuit, iar pentru biografi o adevărată „*mană cerească*”: trei ani (1874-1877) de iubire înfloritoare, cu greu tănuțită, dar plină de miez și de culoare; cei doi fiind frecvent văzuți împreună în saloanele literare, la „*Foișorul de poezie*” al Matildei Cugler Poni, la „*Bojdeuca din Țicău*”, pe banca de sub *Teiul Copoului*, astfel că *bârfele academice* ale protipendadei ieșene n-au întârziat să ajungă la urechile soțului, rector al universității.

Despre această perioadă fastă a iubirii lor avea să se destăinuie chiar poetul însăși, consemnându-și fericirea „pe o margine de

Ultima fotografie a Veronicăi

carte”: „Ziua de 4/16 Febr. 1876 a fost cea mai fericită a vieții mele. Eu am ținut-o pe Veronica în brațe, strângând-o la piept, am sărutat-o. Ea-mi dăruie flori albastre pe care le voi ține toată viața mea.” De altfel, poezia „*Floare albastră*” scrisă sub influența cunoștinței sale cu Veronica Micle și publicată la 1 aprilie 1873 în *Convorbiri literare*, avea să fie întotdeauna „*dulcea*” floare a dragostei lor.

Așa cum se întâmplă de cele mai multe ori, și fericirea lor avea să intre în scurt timp în impas datorită *clevetirilor lumii*, dar și a lui Titu Maiorescu, care nu vedea „*cu ochi buni*” această relație și ca urmare, „*constrâns*” de împrejurări potrivnice, Mihai Eminescu, „*cu suflet rănit*”, părăsește Iașii și, la 1 octombrie 1877, descinde la București.

Reluarea legăturii cu Veronica Micle are loc mult mai târziu, dar imediat după decesul lui Ștefan Micle din 1879, când, la 8 august, Mihai Eminescu îi trimite o scrisoare de condoleanțe, dar și mărturisitoare a iubirii, considerată de G. Călinescu „*una dintre cele mai frumoase și mai tulburătoare scrisori de dragoste din literatura română*”. Iată-o, în extrase: „*Veronică – e întâia dată că-ți scriu pe nume și citez a-l pune pe hârtie – nu voi să-ți spun, dar tu nu știi, nici nu poți ști cât te-am iubit, cât te iubesc. Atât de*

mult încât aș înțelege mai lesne o lume fără soare decât pe mine fără să nu te iubesc. (...) Dumnezeu nu e în cer, nu-i pe pământ; D-zeu e în inima noastră. Am înțeles că un om poate avea totul neavînd nimic, și nimic avînd totul.”

Cu toate că venise „*momentul*”, oficializarea legăturii lor era însă departe de a se produce, fiind mereu tergiversată de formalitățile acordării pensiei de urmaș, fără de care Veronica ar fi fost lipsită de mijloacele subzistenței traiului. În schimb, în sept. – oct. 1879, venind ea la București, după cum spune Slavici în *Amintiri*, petrec împreună o adevărată „*lună de miere*”, dar „*fructul*” acesteia avea să fie „*avortat*”. Mai departe, doar corespondența lor, când patetică, când desnădăjduitoare, presărată

Ultima fotografie a lui Mihai Eminescu

cu aluzii de gelozie și reproșuri, de-o parte și de alta (cazul *Caragiale* – al ei, cazurile *Mite Kremnitz*, *Cleopatra Poenaru* – ale lui), a reușit să păstreze această iubire până la sfârșitul sfârșitului celor doi inamorați. După apariția primelor semne ale bolii lui Mihai Eminescu, în 5 iunie 1883, la Iași, la inaugurarea statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare, Veronica Micle se arată foarte deprimată și desnădăjduită de a nu fi fost din nou împreună. Mai târziu, mereu îngrijorată, în 1888, Veronica merge la Botoșani să-l întâlnească pe Eminescu, aflat în îngrijirea surorii sale Harieta, chiar dacă știa că aceasta îi poartă de multă vreme o ură neîmpăcată. Îi dăruiește primul exemplar al volumului ei de poezii cu dedicația: „*Scumpului meu Mihai Eminescu, ca o mărturisire de neștearsă dragoste*”. Reușește cu greu să-l ia de acolo și să-l ducă la București pentru tratament la sanatoriul dr. Șuțu. Dar „*clipa cea repede s-a lepădat!*” Pe 15 iunie 1889, la orele 4 dimineața, Mihai Eminescu devine o Stea în Veșnicia Cerului, după ce compusese ultima sa poezie „*Stelele-n cer*”: „*Pînă nu mor, / Pleacă-te, îngere, / La trista-mi plîngere / Plină de-amor. // Nu e păcat / Ca să se lepede / Clipa cea repede / Ce ni s-a dat?*” !

Presa vremii, consemnând Slujba de la Biserica „*Sf. Gheorghe*” și înmormântarea lui Mihai Eminescu din 17 iunie 1889, sub un tei din Cimitirul Bellu, avea să strecore și o... notiță: „*o doamnă din Moldova, îmbrăcată în negru, a așezat pe pieptul poetului un buchet de flori „Nu-mă-uita!” Sigur, nu putea fi alta decât cea care l-a iubit, l-a inspirat și l-a ajutat în clipe grele, Veronica Micle.*”

Premonițial, precum s-a destăinuit unei prietene din Constanța, după vizita poetului la spital, Veronica Micle, răpusă de jale, avea să compună (în doar 20 de minute!) poezia tulburătoare, *Raze de lună*, publicată în cotidianul România pe 20 iunie 1889.

„*Ce n-ar da un mort din groapă pentr-un răsărit de lună! / Ai zis tu, și eu atuncea, cînd pe-a dorului aripe / Duși de al iubirei farmec – privind cerul împreună – / Noi visam eternitate în durata unei clipe.*”

Desnădăjduită, suportând cu greu pierderea dragului ei *Emin*, după două săptămâni de chin părăsește Bucureștiul și se refugiază în durerea ei imensă la Mănăstirea Văratec. Aici, ca o alinare, transcrie într-un caiet toate poeziile ce i-au fost dedicate de poet, cum și poeziile pe care ea le-a adresat iubitului ei drag. Recitindu-i și scrisorile, un paragraf al uneia avea să-i strecoare gândul morții: „*Așa te iubesc și eu – mai mult decât viața, mai mult decât orice în lume și pururea cu frica-n sân, aș vrea să mor or să murim împreună, ca să nu mai am frica de a te pierde.*” Transfigurată, ideea suicidului prinde

și contur poetic: „*O! Moarte vin de treci / Pe inima-mi pustie și curmă a mele gânduri / S-aud cum uraganul mugind în grele cânturi, / Se plimbă în pustie mânat de aspre vânturi, / Mi-e dor de-un lung repaos... Să dorm, / Să dorm pe veci.*” (datată 1 aug. 1889)

Trecând de la gând la faptă, tot pe 1 august, îi solicită unei cunoștințe (Smaranda Gârbea din Tg. Neamț) să-i facă rost de o sticlută de arsenic, pe care o și primește în ziua următoare. Clipa nefastă vine în seara lui 3 august, când, după vizita unor prieteni de la Iași, s-a retras în camera ei și a băut întreg flaconul. Încercarea de a fi salvată a eșuat și după mai multe ore cumplite de agonie, pe 4 august 1889, „*fix după 50 de zile de la sfârșitul lui!*”, Veronica Micle pleacă la Cer să-l întâlnească și să fie acolo împreună.

A fost înmormântată în cimitirul mănăstirii „*Sf. Ioan*” de la Văratec. Pe placa mormântului i-au fost încrustate pentru posteritate versurile ei memorabile: „*Și pulbere țărîină din tine se alege / Căci asta e-a lumii nestrămutată lege. / Nimicul te aduce, nimicul te reia, / Nimic din tine-n urmă nu va mai rămânea.*”

Se vor împlini anul acesta 132 de ani de atunci...

„*Ce s-au ales din două vieți?*

O mână de cuvinte,

Căror abia le-or da un preț

Aducerile aminte.”

De atunci până acum și poate mai departe rămâne stăruitoare o aceeași întrebare: „*Oare cum ar fi arătat poeziile lui Mihai Eminescu dacă n-ar fi fost inspirat de Îngerul blond, așa cum o alintă poetul pe cea care i-a furat inima pentru totdeauna, Veronica Micle?*”

Răspunsul îl vom găsi, desigur, în scrierile romanțate ale unor reputați scriitori și în numeroasele studii monografice ale biografilor și exegeților vieții și operei celor doi poeți îndrăgostiți, între care îl cităm pe unul mai recent, exprimat în aprecierea poetului Ioan Pinteș, cel care în 2008 s-a îngrijit de apariția unei noi ediții a poeziilor Veronicăi Micle: „*Atâta timp cât Eminescu va fi pomenit în literatura română, alături de el va fi permanent și dulcea Doamnă, Veronica Micle. Că fără ea Eminescu, ca om și ca poet, nu e întreg.*”

Și mai mult decât atât, vom găsi un răspuns recent pentru întrebarea pusă dat de către noi „*eminescologi*” care consideră că cea mai fertilă și scilpitoare producție lirică a lui Mihai Eminescu s-a produs în perioada ieșeană 1874 – 1877, pe care o eticherezăză elocvent „*perioada veroniană*” a Poetului.

Mihai Caba

LANSARE DE CARTE CU AROMĂ PRIMĂVĂRATICĂ

21 ianuarie 2023; o zi de iarnă însorită. Un microbuz, câteva mașini postate în apropierea Casei Cărții din Iași, via - vis de Biserica Trei Ierarhi, vestește începerea

unui nou eveniment organizat de Liga Scriitorilor fără Frontiere. Sigur, colonelul Vasile Aioanei, de prin partea de nord a Moldovei, va debuta cu trei volume precum altădată, Sadoveanu, în 1904, cu patru volume deodată, venind și el din aceeași parte a țării.

Luările de cuvânt și prezentările bine susținute de către autorități cunoscute, precum profesoara Maria Apetroaiei, doctorița Evelina Moraru și profesorul Ioan Țicalo ca și alte intervenții venite din partea unor oameni de litere, jurnaliști, care l-au cunoscut ca om, au fost ascultate cu interes și apreciate ca atare, mai ales că un titlu precum **O floare de colț**, cum își intitulează Maria Apetroaiei prefața la unul dintre volumele scriitorului, nu putea să nu sensibilizeze și să atragă atenția nu atât prin delicatețe, dar mai ales prin conotațiile subtile, autoarea reușind să atragă atenția lectorului inoculându-i ideea că talentul poate sălășlui oriunde, acolo, poate, unde nu-l bănuiești, răsărind dintr-odată ca o floare rară, intangibilă.

Eu ar fi urmat să vorbesc la urmă. Din păcate, atacată, pe neașteptate de o viroză încăpățânată, am rămas departe, urmărind cu atenție desfășurarea evenimentului transmis de la distanță de către aceeași inimoasă Didina Sava, o iscusită mânătoare a minusculului său aparat, surprinzând momentele cele mai elocvente ale unui moment artistic, dar chiar și de către însuși autorul.

Și ce-aș mai fi putut adăuga eu după cele subliniate și argumentate de atâția vorbitori, cele trei volume fiind edificatoare pentru vocația nativă a autorului !? E drept că ar fi mai existat pe ici pe colo unele observații în ceea ce privește stilul, uneori prea linear, autorul axându-se mai mult pe acțiune, dornic, parcă, a ajunge la final, dar acestea sunt mici stângăcii care se vor regla pe parcurs.

Ceea ce m-a impresionat plăcut, în mod deosebit, a fost „întâlnirea” în scris a unui **Om** în adevăratul înțeles al cuvântului și, repet, în scris, căci fizic ne-am cunoscut, ne-am văzut, ne-am vorbit. La urma urmei, oameni suntem cu toții, dar fiecare definim un unicat și, fără a dezvolta subiectul prea mult, cunoaștem fiecare dintre noi semeni de diferite profesii: medici, profesori, preoți, ingineri, lăcătuși, specialiști în

diverse domenii de activitate... unii excelenți, alții mai comozi, chiar suficienți. Ei, Vasile Aioanei mi s-a devoalat ca un om integru, un profesionist de excepție care și-a făcut datoria cu patimă, cu plăcere nedisimulată. Foarte modest, neadăugând prea multe cuvinte despre sine în acea „saga de familie” (**Casa Ileana, o poveste fără sfârșit**), cum bine o definește Luminița Reveica Țaran, decât un scurt pasaj în care și mărturisește dorința de a urma Școala de ofițeri din București, trecând peste voința mamei care și-l dorea alături, viitorul ofițer nu va uita niciodată cuvintele acesteia, îngrijindu-se de sănătatea ei, de bunăstarea ei, până ce aceasta își va da obștescul sfârșit.

Înțelegând că drumul pe care și l-a ales, pe care a ținut cu el tot dinadinsul să meargă (considerat de unii ingrat), cere un spirit responsabil, etic, justițiar, Vasile Aioanei și-a făcut din profesia sa un crez căruia i s-a dăruit cu pasiune, atent la fiecare amănunt, observând strădaniile, dar și defectele celor din jur, învățând să cunoască psihologia celor cu care venea în contact, reușind să despartă grâul de neghină, adevărul de minciună.

Abordând un stil sobru, obiectiv, fără ficțiune, care „spune lucrurilor pe nume”, după cum singur recunoaște în „cuvântul de început” al primul său volum, încadrat cu ușurință în sfera memorialisticii, autorul, Vasile Aioanei, oferă cititorului un amplu arbore genealogic cu rădăcini puternice și ramuri robuste, crescut într-un spațiu cu aer curat, în zonă de munte, acolo unde apa e mai limpede și mai cristalină, iar mlădițele - alias oamenii - sunt mai răbdători, mai calmi, dar cu o inimă caldă ca ruptă din soare, ca să-l parafrazez pe Sadoveanu. De pe meleagurile acestea, din Câmpulung, va pleca și ultimul lăstar, Vasile Aioanei, fiu de ispravă al locului, neuitându-și niciodată obârșia, deși își va desfășura activitatea în alt oraș, dovedindu-se vrednic urmaș al străbunilor săi pentru care, speculându-și harul narării, va scrie precum cronicarii: „ca să nu se înece anii și să nu se știe ce s-au lucrat.”

De aici, onestitatea și corectitudinea omului Vasile Aioanei, de aici plăcerea de a fi la curent cu datele exacte privind trecutul nostru. Nu știu dacă autorul a avut la îndemână manuale mai vechi de istorie, dar, cu siguranță paginile **Magazinului Istoric** au fost devorate cu nesăț, căci în propoziții scurte, incidente sau independente, cum sunt ele clasate într-o analiză de frază, se strecoară adevăruri crude, din timpul celor două războaie mondiale. Fapte știute sau neștiute precum lupta de la Cotul Donului, luarea de prizonieri, deportarea lor în Siberia, neliniștea

celor rămași acasă, înțelegerea ultimului rege cu rușii, executarea Mareșalului Antonescu, accesarea comuniștilor în Guvern, sunt detalii succint amintite, dar sunt, ceea ce-ți umple sufletul de plăceri rare.

În 1975, după apariția primului volum din **Delirul** lui Marin Preda, îl așteptam cu nerăbdare pe al doilea unde urma, zice-se, să fie reabilitat un mare erou al neamului. El n-a mai apărut nicicum și nicicând, deși într-un interviu luat celei de a treia soții a autorului, aceasta mărturisea că manuscrisul există, undeva, într-un sertar. Probabil că așa a și rămas, ca toată „literatura de sertar” cu care fusesem intoxicați în perioada ceaușistă de către așa-ziii scriitori cenzurați. Aceste pagini, minciuni sfruntate, n-au apărut niciodată ca și cum cheile sertarelor s-au pierdut sau poate scrinurile au ars cu totul. Oricum mulți dintre acești palavragii au căpătat drepturi pe care nu le meritau, înscriindu-se printre marii revoluționari, „văduvindu-ne” de mari „capodopere”. Nici de-al doilea volum al **Delirului** n-a mai apărut, locul său fiind luat în 1980 de un volum cu un titlu frumos, dar cu sonoritate de epitaf: **Cel mai iubit dintre pământeni**.

Așadar, informațiile mult așteptate au rămas suspendate, la umbra nukului bătrân, dar, uite că apar oameni îndrăzneți, responsabili, care le divulgă încet, strecurându-le printre rânduri inofensive, adevăruri care-l apropie pe autor de alți înaintași la fel de demni și de onești, precum Marin Preda sau Augustin Buzura. Poate l-aș alătura și de câteva dintre scrierile lui Eugen Barbu, dar acesta din urmă, mai subtil, a acoperit, uneori, adevărurile mult prea evidente cu vâhuri metaforice sau lirice, mai greu de accesat, mai greu de depistat, deși realitățile erau destul de transparente.

Aceste informații pe care le mai știam, dar care nu erau exprimate prea clar sunt consemnate de către Vasile Aioanei cu loialitatea ofițerului de poliție care a știut dintru început că-i de datoria lui de a fi cinstit, leal. Din aceeași perspectivă pleacă, așa cum am mai afirmat, și intuiția psihologică, paginile sale conținând portrete felurite: unele demne de a fi luate ca model, altele, dimpotrivă, hâde, infame, precum personajul din **Pedeapsa divină**, Ilie Busuioc, personaj prezentat **en detail** de către doamna Maria Apetroaiei, un personaj pe care stiloul scriitorului pare să fi scris cu majuscule: **Așa nu !**

Autorul creionează fizionomii și caractere neaoșe. Magdalena din **Casa Ileana**,... stârnește nu numai admirația și stima soțului, dar și a cititorilor, ea ajungând să îngrijească cu drag de un copil care nu-i aparține și, culmea, nici nu știe al cui e. I se alătură Ileana, o tânără puternică ce preferă să muncească singură, chibzuind îndelung înainte de a se însoți cu

Ion Aioanei. Avem a cunoaște în aceste pagini oameni, chiar de-s femei, tenaci, harnici, care țin la tradițiile și datinile strămoșești, la religia în care s-au născut, oameni cu frica lui Dumnezeu, răzbătători.

Impresionează în **Misterul sentimentelor** trăiri autentice. Cei doi protagoniști din **O iubire cu ADN de împrumut**, Iancu Micula și Gilda Levițchi, se bucură când descoperă că aparțin aceleiași etnii, considerând și ei că duc mai departe gena nației lor, dar, de fapt, ei păstrează în suflet teama străbunilor, teama de a nu fi repudiați de cei din jur, ca și cum steaua galbenă le-ar fi fost imprimată pe frunte. În rest, căsătoria între veri sau alte rubedenii de sânge au existat și mai există și în cadrul altor religii. Un exemplu peremptoriu sunt matrimoniile regale sau cele desfășurate în familiile de rang înalt, pentru ca averile să nu se risipească. E drept că bogățiile se păstrau, dar și degenerescența urmașilor era de foarte multe ori evidentă. Și ce frumos va descrie Rebreanu în **Ciuleandra** încercarea ministrului de justiție, Policrat Harnaga, de a regenera sângele familiei sale prin căsătoria fiului său cu Mădălina, devenită Magdalena, o fată simplă, de la țară, frumoasă și fragedă ca o piersică, o victimă, de fapt, plasată în mâna unui psihopat.

Și dacă povestirea **O iubire cu ADN de împrumut** ia o altă întorsătură din cauza unor situații neprevăzute, eroinele din **Nobletea Annei Karenina** sunt creionate în tușe accentuate, autorul dovedind o fascinantă măiestrie în a surprinde psihologia feminină precum Turgheniev sau, mai apropiat nouă, precum Sadoveanu, în micile sale povestiri din volumul **Floare ofilită**, 1905.

Profesoara Camelia Sireteanu, directoarea unei școli, e prezentată ca un model de corectitudine pentru elevi și părinți. Imparțială, exigentă, știe să impună respect celor din jur, instaurând în școală un climat propice desfășurării procesului instructiv-educativ. Acasă, își face datoria de gospodină, dar continuă să se instruiască, marea ei bogăție formând-o cărțile, singura ei relaxare spirituală mai ales după ce Bianca, fiica sa, absolventă a Institutului de Arhitectură se stabilește în Austria și, mai ales, după ce soțul său, Nistor Sireteanu, un redutabil profesor de chimie dă semne de inconștiență, mergând spre autodistrugere, atins fiind de morbul alcoolului. Bineînțeles, inevitabilul se întâmplă și exilul Cameliei Sireteanu în lumea cărților se va accentua. Femeia e însă, într-un fel liniștită, știindu-și fiica bine poziționată și mulțumită de munca ei, deși și aceasta, la rândul ei, are temeri și îngrijorări, fiindcă ar vrea să-și știe mama în siguranță, să și-o aibă alături. Fiecare dintre cele două eroine au argumente bine întemeiate, criza dintre generații declanșându-se din non concordanța unor principii personale: fiica adorând frumusețea locului unde

sălășluiește, mama dovedind un adevărat cult pentru valorile familiei în care a crescut, pentru istoria și credința neamului său, cunoscându-și măsura, având intimitatea și tabieturile ei de-o viață, descurcându-se încă bine, citind, grădinărind, nedorind să devină povară pentru nimeni. Internarea măsluită într-un azil de bătrâni pe care fiica grijulie îl găsește convenabil o neliniștește pe biata femeie care nu prea înțelege efectuarea unor analize tocmai la Bacău, departe de orașelul ei. Convinsă fiind că-i vorba doar de câteva ore își ia o singură carte, despărțindu-se de vasta sa bibliotecă.

Adevărul o debusolează total, femeia intrând într-o muțenie absolută, apropiindu-se mai mult de Viorel, un asistent care manifestă sentimente de milă, dar și de înțelegere pentru această pacientă elegantă și blajină. Vizita pe care cei doi o vor face-o la Buhuși, pentru ca fosta profesoară să-și revadă casa, cărțile, mormântul soțului, e emblematică, ea reprezentând un bun rămas al eroinei de la întreaga sa viață, muncă, intimitate, căci după această incursiune în trecutul său, mintea eroinei se va încețoșa, femeia nemaifiind în stare să-și amintească cine este, identificându-se până în finalul vieții cu personajul lui Tolstoi, Anna Karenina, cauza decesului fiind diagnosticată de către medici ca urmare a bovarismului de care suferea.

Meticulozitatea cu care autorul tratează drama aceasta a unui suflet deznădăcinat impresionează, dar finalul conține o oarece inadvertență sau mai bine-zis un eufemism, căci bovarismul nu a fost și nici nu este o boală. Termenul, apărut după publicarea romanului lui Flaubert, e atribuit celor care au impresia că viața nu le-a oferit ceea ce ei meritau cu adevărat. Și bovarici sunt mulți, căci mulți semeni se cred vitregiți de soartă și, ca atare, acționează, uneori haotic, pentru a-și umple senzația de neîmplinire. Pe de altă parte legătura cu Anna Karenina pare și ea puțin forțată ca și cum eroina lui Tolstoi ar fi fost și ea o bovarică, ceea ce nu are nicio legătură cu personajul scriitorului francez. Anna Karenina este o victimă a unei societăți pentru care căsătoria bazată pe dragoste e considerată „o modă absurdă și veche”. Anna nu se retrage în sine, ea caută să fie admisă în societatea care acum o ocolește. Gestul final se transformă într-un protest și-ntr-un ultim strigăt al celei care este convinsă că are dreptul de a iubi. Și-n clipa aceea fatală iubirea Annei devine unică, ea prelungindu-se în eternitate. Eroina lui Tolstoi nu-și pierde nicio clipă identitatea precum Camelia Sireteanu al cărei deces e foarte simplu explicat de către vecina Mărioara unei familii din Constanța, venită s-o vadă pe doamna profesoară. Amabilă, vecina îi informează pe aceștia de situația nefericită, adăugând simplu: „Tot ce pot să vă spun este că a dus-o fiică-sa la azil și că acolo a înnebunit”.

Aceste cuvinte vin să sublinieze adevărata dramă a personajului smuls dintr-un habitat drag, împins spre o depresie din care nu-și mai poate reveni. Zbuciumul interior impresionează puternic și oferă tinerilor o problemă de adâncă reflecție.

Se observă în opera domnului Vasile Aioanei modele feminine inegalabile prin atitudine, prin trăiri sensibile, anti modelele trecând mai degrabă în eroii de gen masculin ceva mai labili psihic, mai ușor acaparați de vicii, precum Nistor Sireteanu, Florin Stanciu și alții pe care cititorul îi va descoperi citind aceste volume, ca să nu mai amintim de Ilie Busuioc, un infam sui-generis.

Meritorie și de reținut este ideea că dincolo de talentul nativ al scrisului, Vasile Aioanei dovedește o serioasă documentare, o pregătire pe care i-a cerut-o funcția sa de ofițer de poliție. Responsabilitatea de a cerceta, de a cunoaște dedesubturi nemărturisite, de a depista adevăruri ascunse sub vorbe prefăcute sau sub fizionomii inocente s-au împletit cu ficțiunea, generând pagini de mare interes. Munca necunoscută a unui adevărat polițist, muncă, de cele mai multe ori neglijată de oamenii de rând, care-și imaginează că un caz sau un altul a fost uitat sau clasat, e dezvăluită de către ofițerul onest care continuă în subsidiar cercetările colaborând cu confrăți din țări învecinate, cu detectivi particulari până la aflarea adevărului chiar dacă acesta durează un an, doi sau mai mulți. Tocmai această misiune subtilă, făcută cu deosebită competență i-au conferit autorului ușurința de a pătrunde în esența psihică a diversilor indivizi, el ajungând să realizeze personaje care suscită interesul și admirația cititorului.

Și aceste pagini nu se vor opri aici. Ele vor prolifera, căci Vasile Aioanei mai are multe de spus și noi, bieți cititori, multe de citit și de învățat. Are nevoie doar de sănătate și multă putere de muncă, căci talentul e acolo, în sufletul său, dăruit de Natură prin mama Ileana.

Și cum mi-ar fi venit destul de greu să-i aduc și eu drept ofrandă vreun coș cu fructe, așa cum a făcut-o domnia sa la lansarea cărților mele, mai ales că nu dețin nicio livadă de meri sau de peri, nici măcar o pajiște de flori, mi-am scos paleta de culori și-am immortalizat- în mijloc de iarnă- doi pumni de cireșe mari, roșii, luminoase, de bun augur pentru un asemenea eveniment. Le-am destinat **Casei Ileana** pentru ca voievozii, cum își numește cu mândrie tatăl fiii, Bogdan și Dragoș, dar și micul Sebastian, să-și amintească de ziua memorabilă în care tatăl, respectiv bunicul, Vasile Aioanei, avea să intre în lumea scriitoricească.

Cella Negoiescu

MIHAI CABA – o voce a conștiinței noastre culturale și cartea sa de eseuri: **ZBORURI PRIN CONSTELAȚII DIAMANTINE**

Rodul a cinci ani de publicistică (2017-2022) în revista „Constelații diamantine”, apariția volumului *Zboruri prin Constelații diamantine* (Editura PIM, Iași, 2022) poate fi considerată, prin consistența și originalitatea eseurilor, un veritabil eveniment editorial. Dintr-o succintă carte de vizită *Despre autor - inginerul electrotehnist Mihai Caba „trăitor de Iași”, orașul pentru care a fost „Străjer al Soarelui Electric”, reținem doar câteva titluri (cu mențiunea că acesta are contribuții esențiale la monografiile cu caracter tehnic-profesional): „Negruzist”... pe firul amintirilor (2013); Răsfoind un volum și altele... (2014); Răsfoind volumul **Rochia de vorbe** (2014); *Lumina unei prestigioase aniversări: Școala de la Lespezi - 150!* (2014); *O viață pe drumul Luminii* (2015); *Lespezi, între legendă și împlinire* (2015); *Castanul Unirii de la Vișan* (2016); *Un erou s-a întors acasă* (2017); Răsfoind romanul **Inelul cu ametist** (2018); *Despre Iași, cu iubire* (2020); *Epigrame cu tâlcuri ascunse* (2021).*

Membru activ al „Societății Culturale «Junimea '90»” și al „Asociației Literare «Păstorel»”, cu o prezență ardentă în viața Cetății ieșene, Mihai Caba are un simț al umorului de bună calitate sublimat în versuri armonios structurate, cu tentă epigramatică acoperind o multitudine de „păcate” omenești și lucruri neavenite din societatea actuală, al căror mesaj se amplifică prin talentul declamativ al autorului.

Cartea se bucură de referințe prestigioase, pornind de la cuvântul doamnei Doina Drăguț, care este patronul spiritual al revistei „Constelații diamantine” (apărută în 2010 la Craiova sub egida Ligii Scriitorilor Români și a Uniunii Ziariștilor Profesioniști): „Citind cartea de față, simți cum îți tresaltă inima de fericire că te numeri printre urmașii acestor români adevărați, care și-au pus tot talentul lor, chiar și viața, în spiritul înălțării culturii și desăvârșirii poporului român”. Pentru distinsul literat Gheorghe A. Stroia, „scriitorul ieșean este, în ultimă instanță, un fin observator al vremurilor pe care le trăim, un suflet încărcat cu lumină și noblețe, care ne aduce mereu aminte despre oameni, locuri, idei ori personaje, pe care

nu merită să le uităm”. Iar președintele Asociației literare „Păstorel”, comandorul Mihai Batog Bujeniță, citind paginile semnate de prietenul și colaboratorul Mihai Caba observă, pe bună dreptate, că „între simpla informație și povestea prezentată de un autor este o mare diferență, iar aceasta este dată de sufletul pe care scriitorul îl pune atunci când transformă informația în poveste!”

Mihai Caba trăiește cu intensitate prezentul cultural, scrisul său îngemănează informația erudită cu vibrația lirică, oglindirea trecutului este puntea de lumină menită să trezească generația tânără pentru asumarea identității naționale. E un adevărat privilegiu să-l însoțim pe autor în această călătorie prin „constelații diamantine” în care se perindă figuri alese dintr-o galerie pilduitoare a neamului românesc: Nicolae Milescu-Spătarul e apreciat ca „primul *homo universalis* al culturii noastre!”; „înțeleapta povață a lui Miron Costin despre *zăbava cetitului cărților* va continua să încolțească viguros și în rândul generațiilor ce-or să vină”; cărturarul Dosoftei are „un loc binemeritat în rândul înaintemergătorilor”; la UNESCO România s-a impus prin cele trei mari personalități ale sale: Dimitrie Cantemir, Constantin Negruzzi și Nicolae Iorga!”; Petru Maior – „un corifeu al Școlii Ardelene” care, în viziunea lui Nicolae Iorga, a ilustrat o epocă; „numele iluministului Gheorghe Asachi „înnobilează frontispiciile prestigioaselor instituții culturale, științifice și artistice ieșene și nu numai”; „Alexandru Ioan Cuza la 200 de ani de la naștere... și în veacurile care vor veni” rămâne „drept *Domnul Cuza - Unificatorul!*”; Mihail Kogălniceanu, „personalitate cultural-enciclopedică” este totodată un „făuritor al Unirii Principatelor”; Alexandru D. Xenopol este „corifeul istoriei neamului românesc”; Vasile Alecsandri „a fost, este și va rămâne în posteritate *Bardul de la Mircești*”; amintirea lui Mihai Eminescu, Veronica Micle și Ion Creangă „va rămâne de-a pururi o strălucitoare Trinitate a culturii române și universale”; „Iașul istoric și cultural... nu are cum să-l uite nici pe Titu Maiorescu”, iar revista „Convorbiri literare” este, fără îndoială „Mărțișorul cultural românesc”.

Volumul proaspăt editat de Mihai Caba este

o carte-document, pentru că oferă lucruri inedite privind personalități, locuri istorice, momente de referință ale vieții literare și artistice. Însă bogăția informației care ar putea coplesii cititorul prin acumulări de date, nume, mărturii, reflecții și opinii critice este admirabil înveșmântată stilistic, generând interes și emoție. Eseurile sunt izvodite printr-o documentare extrem de riguroasă, autorul nu se limitează la informația de dicționar, pătrunde în miezul lucrurilor, caută explicații și răspunsuri la întrebări pe care le pune cu un uimitor simț al detaliului pentru a situa în lumina potrivită omul și opera. Sunt luate în seamă printr-o abordare exhaustivă amănunte biografice, atitudini sociale, împrejurări politice, contexte culturale, stări psihologice, momente istorice cu accente edificatoare în creionarea unui portret, în sesizarea unor laturi mai puțin cunoscute care aduc perspective noi de cunoaștere și apreciere.

Autorul atrage atenția asupra unor așezăminte unde se cuvine să poposim pentru a renaște spiritual și a ne regăsi demnitatea și rădăcinile: Castanul Unirii de la Vișan este „locul unde s-a plămădit Unirea și s-a născut România”; „un popas la Hermeziu, la casa *negruzziștilor*, la *Biserica și Mormintele* familiei, la *Școlita lui Iacob*... este un bun prilej de închinăciune ... asemenea Hordoului, Lancrămului și Ipoteștiului și al altor asemenea altare ale neamului românesc”; Bojdeuca din Țicău la 80 de ani este „un sfânt altar de reculegere spirituală”; „Sonetul continuă să (în)cânte la vila lui Mihai Codreanu de la Iași”.

Farmecul romantic al urbei renaște cu amintirea unor ilustre personalități care i-au adus faima de „oraș al marilor iubiri”: un titlu epistolar – *Dragă și dulce Veronică* – este emblematic pentru poezia eminesciană; George Topârceanu este „*chiriașul grăbit* al Ieșilor”; Păstorel „se identifică în viața literară cu inefabilul spirit românesc”; „*Romanticul Metaforel* Ionel Teodoreanu”, cu proza sa „poetică tulburătoare” a încântat generații de cititori adolescenți; poezia Magdei Isanos este „de fiecare dată revigoratoare sufletește”; Cărțile Anișoarei Odeanu cuceresc prin „franchețea stilului” și prin „farmecul inconfundabil al autenticității”; scriitoarea Cella Serghi „va rămâne de-a pururi luminoasă *pe pânza memoriei* afective a generațiilor de cititori”.

Cuvântul „neuitare” străbate ca un laitmotiv paginile evocatoare, iar autorul aduce argumente

în sprijinul acestui deziderat cultural patriotic: faptele eroice precum cea a Ecaterinei (Cocuța) Conachi „trebuie aduse grabnic în Cartea de Aur a Unirii Principatelor, în manualele rescrise ale istoriei românești”; editarea *Notelor de război* ale sublocotenentului erou Ioan R. Marinescu din Lespezi s-au datorat „unui adevărat miracol”.

Momente aniversare sau comemorative sunt un prilej de a reîmprospăta conștiința identitară în spirit cronicăresc „spre a nu se pierde șirul anilor” și pentru o dreaptă cinstire a celor ce au însemnat tot atâtea etape în devenirea limbii, a culturii și literaturii, a visului românesc de unire și afirmare a spiritului național: prin testamentul său Ienăchiță Văcărescu „deschide seria artelor poetice românești”; opera lui Ion Budai-Deleanu constituie „un temeinic model de modernitate literară a epocii”; *Didahiile* lui Antim Ivireanu reprezintă „opera omiletică de referință, mereu actuală prin pilde și limbă literară”. Dinicu Golescu „a făcut la timpul său trecerea de la limba română veche la limba literară română modernă”; „De la înaintașul «Sburător» Ion Heliade Rădulescu ne-a rămas îndemnul *Scrieți, băieți, numai scrieți!*”; în evaluarea operei lui Al. Vlahuță „trebuie să-i adăugăm acesteia văditul ei caracter patriotic”; Gala Galaction a fost un vrednic „slujitor al Bisericii și Scrisului” în memoria căruia „o piațetă din Ierusalim îi poartă numele”; „posteritatea poetului filosof Panait Cerna rămâne luminoasă și astăzi”, iar numele său merită „un cuvânt Remember”; „De numele lui Iacob Negruzzi... stă legată indisolubil apariția la Iași, în 1863, a «Junimii»”; revista „*Viața Românească*” „ne va face mereu și mereu... *trimitere de gând*... spre ilustrul nume al lui Garabet Ibrăileanu”; Ion Luca Caragiale își are locul pe „pedestalul celui mai mare dramaturg român din toate timpurile”; o evocare la 140 de ani de la naștere implică neapărat „*Câțiva pași pe nisip* ... pe urmele lui Eugen Lovinescu”; „La un veac de nemurire – Duiliu Zamfirescu, după Călinescu citire, *rămâne în cuprinsul strict al literaturii române un strălucit precursor*”; Victor Eftimiu este asociat, pentru neuitare, cu o excelentă piesă de teatru: *Omul care a văzut moartea*; Marin Preda este, fără îndoială „între cei mai de seamă prozatori români din perioada postbelică”; poet și diplomat Aron Cotruș „și-a pus cugetul și fapta în slujba românismului”; Geo Bogza a fost un „spirit avangardist și nonconformist care și-a asumat în

scrierile sale autenticitatea și intensitatea vieții; Nicolae Labiș reprezintă „o clipă de eternitate”.

Formulările critice probează, dincolo de tresăririle admirative ale unui lector sensibil și entuziast, abilități filologice, cunoștințe istorice, rafinament estetic, erudiție și performanțe stilistice, daruri intelectuale care se îmbină firesc cu natura poetică, firea pasională și verva creativă a personalității lui Mihai Caba: Ion Negoitescu ar merita „o reeditare integrală a operei sale... pentru valențele incontestabile ale elegantului și inconfundabilul său discurs critic literar”; cartea de poezii *Păsările inimii* al lui Gheorghe A. Stroia impresionează „printr-un discurs liric inconfundabil”, iar volumul *restul la 30 de arginți* „...reprezintă pentru cititor mai mult decât o litanie”; excursul critic al lui Cristian Livescu *Viața și splendorile Poeziei, în celesta cetate Iași, la începutul temutului mileniu* „ilustrează credința nestrămutată a autorului în valorile Poeziei aparținătoare imperiului *Imaginarului*; Adi Cusin este prietenul poet neconformist „rămas cu strălucire în istoria literară românească”.

Correspondența artelor în spiritul celebrului citat horatian *Ut pictura poesis* ni se relevă în pasiunea cu care autorul urmărește deopotrivă paginile de literatură și pânzele de pe simezele galeriilor de artă, cu referințe notabile în ambele cazuri: lucrările Gabrielei Culic expuse la Galeria DANA se remarcă „printr-o plasticitate inconfundabilă eliberată de orice convenții și prejudecăți”; Traian Mocanu este „un pictor care te cucerește dintr-o suflare”; pânzele lui Cristian Diaconescu se individualizează „printr-un accentuat dinamism vizual ce produce emotivitatea unei arte autentice”; Petru Comarnescu ilustrează „rafinamentul criticii de artă”.

Astfel de pagini memorabile sunt o invitație la cunoaștere, certificând esențele fibrei naționale cu reperi exemplare în devenirea noastră istorică.

Victor Iosif

O FORMĂ DE CONTINUITATE

„Pentru tot ce alcătuiește o viață, Brăila îmi ajunge. Ea e toată omenirea” spunea cândva Panait Istrati despre orașul aflat la intersecția a trei provincii românești. Iar această așezare unde se trăiește cu fața la Dunăre

a oferit spațiului românesc o adevărată pleiadă de personalități științifice și artistice, mai ales după tratatul de la Adrianopol când schimburile comerciale au adus modernizarea întregii societăți. Portul a devenit atunci brusc un loc de acces pentru lumea și cultura occidentală în fapt un areal geopolitic care a atras și influențat dezvoltarea sa. Comparat la acel moment cu Napoli sau Marseille, întreg orașul a fost condiționat de efervescența marinarilor la docuri, mărirea și decăderea acestuia depinzând de exportului cerealiilor la principatelor române care pleca de aici.

Astăzi acest oraș fabulos, ce iubea patru zeițe : Mercur, Bachus, Thalia și Euterpe, pare intrat într-un nedrept con de umbră, aliniindu-se acelor așezări ce dețin mai mult trecut decât prezent. Însă urbea și zona limitrofă nu renunță a fie furnizor de semeni de calitate. Oameni pentru care fenomenul

artistic prezintă și o formă de a nu lăsa patina uneori indiferentă și crudă a timpului să se depună peste un spațiu care merită mai mult.

Mihai Vintilă este un *spiritus loci* un scriitor dar și un animator cultural al zonei atașat de matricea Dunăre- Bărgan-Brăila care încearcă prin toate mijloacele sale, împreună cu alți oameni de cultură, să racordeze urbea la mișcarea culturală generală și mai ales să pună în evidență activitățile locale nu puține și demne valoric de un circuit mai larg. În acest sens domnia sa este unul dintre fondatorii proiectului cultural „*Litera 13*” o revistă on-line, ce cuprinde pe lângă materiale specifice oricărei publicații de acest tip (beletristică, critică, cronici de carte, recenziiile unor spectacole, cronici de film, cronici de artă plastică și arhitectură) comentarii și știri culturale despre Brăila. Se pun astfel în lumina reflectoarelor multe evenimente de bună calitate ce au loc în „*orașul cu salcâmi*”. La multe dintre întâlnirile ce se desfășoară la Brăila participă și Mihai Vintilă. Ziarist, prozator și critic de întâmpinare, dansul este și un poet care merită luat în considerare. Cu atât mai mult cu cât lirica oferită cititorilor este una indestructibil legată de străzile în semicerc, de zidurile clădirilor odată celebre, de promontoriu și de lumea ce azi populează acest

Danubiopolis dar și de orașul palimpsest suprapus peste orașul de acum.

„**Dirijorul de cuvinte** „ este unul din volumele sale de versuri tipărit la editura **InfoEst** în anul 2017. Cartea este sprijinită de cuvântul de întâmpinare semnat de A.G. Secară și la finalul ei de ale două scurte prezentări scrise de Virgil Andronescu și Alexandru Halupa. Volumul este conceput ca un triptic. Între paginile sale găsim și fotografiile din Brăila, editate grafic în ton și sugestie de cele mai multe ori cu versurile.

Prima secțiune „*Geambaș de cuvinte*” cuprinde poeme dedicate prietenilor sau personalităților pe care poetul le-a întâlnit atât têtê-à- têtê, dar și virtual prin lectură și care l-au marcat. Este un mic breviar, pe care orice scriitor îl deține și îl completează. O formă de admirație și recunoaștere a unor valori de la care autorul se revendică fiind influențat în scrisul său de aceștia chiar dacă evident anvergura fiecăria este diferită. Astfel întâlnirea cu Nicolae Dabija o sintetizează astfel „*A întins spre mie/ Aripa de sub cămașă/ Și zâmbetul său răscolea/ De dincolo de ea// Fratele lui era gelos/ Că-mi spunea frate* „(Cum l-am cunoscut). Din discuția cu Arcadie Suceveanu reține: „*Când se topea de zile iarna/ Am întâlnit poezia/ Venise la Galați să lumineze/ Printre muritorii cuvintelor/*” (Am vorbit cu poezia). Marele John Keats reușește să-i provoace lui Mihai Vintilă o reflexie asupra bucuria poeziei „*Mierea trândăviei/ O iei ca mic dejun/ Urâtul vieții sufletu-ți nu-l știe/ Și lași uitării/ Bunul simț.// Plonjezi în artă/ Prin poezie/ Și-n toate câte au fost să fie*” (Mierea trândăviei). Sunt dedicate texte prietenilor și colegilor de proiecte culturale. Poezia care da titlul volumului este dedicată lui Dumitru Anghel „*Scrie cărți în clarobscur / Împletește cu grijă cuvintele/ Este andante și este allegro/ Nu este călăul, e un părinte// Citește destinul în vorbe/ Ca un adam în piele de șarpe/ Pescuiește fără undiță/ În ape ce nu sunt ape*”(Dirijorul de cuvinte)

A doua secțiune a cărții, și poate cea mai bună, „*Străzi fără poeți*” este o radiografiere a Brăilei de astăzi, așa cum o vede Mihai Vintilă cu „ochiul” său liric. O anumită decrepitudine și nostalgie, nu doar a clădirilor, străzilor și pietelor, transpare din multe versuri ce se închid în cheie ironică „*Încărunțeu în lampadare timp/ Și visle mișcau în oameni/ Cuvintele ce prizoniere/ Nu părăseau o gură/ Și vântul vântul vântura cuvinte/ Iar unora n-avea nimic ce să se spună/ Decât un ia aminte!*»(Sicrie cu speranțe) Acest amestec de nostalgie și ironie în care nu este loc de provincialism ci mai degrabă de o lucidă analiză a stării de fapt, este trăsătura distinctă a liricii volumului : „*Aud cum*

frunzele nu se mai zbat/ Salcâmi nu mai cântă/ Păsările au uitat să zboare/... Scheleți albiți de cioate/ Privesc la noi scârbiți/ Din bulevarde ce rânjesc/ Cu gurile lor hâde, fără dinți/ Brăila trăiește din poveste/ Din ce a fost/ Și astăzi nu mai este// Salcâmi nu mai cântă/ Păsările au uitat să zboare/ Iar noi.../ Ce facem noi aicea oare? „(Bulevarde care nu mai zâmbesc). Străzile domnești ale orașului sunt parcă imersate într-o realitate ce se dezintegrează sub jocul perspectivei. Un amestec de rustic-

urban preia controlul țesutului de străzi patriarhale, iar sensibilitatea poetului reacționează, știindu-se că a privi înseamnă de cele mai multe ori a primi: „Pășesc pe piepturi de dale vechi Copacii mirați se apleacă la stradă Din umbră, bănci ostenite bârfesc./ Stâlpii spânzurați de fire/ Se roagă să nu cadă./ Doar cerul rămâne același Albastru de vise furate/ Spălat seară de seară de stele/ Și de veșnicul poate.”(Pe bulevard)

A treia parte a plachetei este constituită dintr-un „*Exil de poet*”. Versurile din acest ciclu reprezintă justificarea și hotărârea de-a evadarea în tărâmul labirintic patronat de Orfeu. Pentru a lupta contra noului tip de cultură a nimicului. O decizie de a răspunde darului primit printr-un gest de continuitate într-un teritoriu și într-un timp unde sufletul dual apă-câmpie al zonei, are și va avea mereu ceva de spus celor dispuși să asculte. Iar metafora este unul din instrumentele acestei continuități: „*Lampadarul din cameră/ Se spânzurase de atâtea metafore./ Crăpăturile se jucau în pereți.../ De afară se auzea Bocetul Bărăganului/ După dropiile de altă dată./ Singurul care putea să citească/ Zăcea adormit pe o carte/ Din care zâmbea Fănuș Neagu.../ Într-o parte*” (Somnul metaforei) Beneficiind de ajutorul simbolisticii fără să fie sedus de polarizări, autorul încercă să pledeze pentru formarea și nu deformarea omului și pentru dimensiunile relevante ale vieții cu toată partea de seninătate și zădărnici care o presupune acest demers poetic: „*În gara mică/ Locuită de oameni cu suflete mari/ Am bătut în cuie poezia/ Să stea pe perete lângă icoană./ Să lumineze întunericul./ Să liniștească dureri cu durerea ei*» (Poezie, bere și mărfare)

Volumul domnului Mihai Vintilă este mai mult decât o lirică cu caracter regional. Este o piesă dintr-un ansamblu reprezentativ pentru cei ce vor și se și încumetă să construiască dincolo apatia și vertijul carnavalesc- balcanic ce ne poate asedia câteodată. La Dunărea de Jos sau oriunde.

Alexandru Carzacu

CEAHLĂUL – PROVOCARE ȘI MISTER

Am învățat că muntele, stăpân absolut al înălțimilor, se descoperă la fiecare pas, doar pentru cei iubitori, dăruindu-le revelația unui frumos rar, reflectat în măreția vârfulor care ne privesc cu indulgență

din locul lor și în stâncile sale modelate de vântul cel năzuos, în izvoare și brazi maiestuoși, veșnic verzi, cu răcoarea frunzelor bogate, ca o mantie cu ace țepoase dar atractive, un verde ce pleacă privirea a smerenie în zile luminoase de vară, totul e munte! Când urci pe cărările Ceahlăului, întâi te întâmpină o mireasmă de curat, în compoziția căreia predomină esența venită din iarba și florile poienilor, rășina falnicilor brazi care picură cu lacrimi translucide pe trunchiul ce-i așteaptă apariția înmiresmată, din stânci și ape transparente și plimbărețe, care se leagănă mereu într-un echilibru sacru, dăruindu-ne izvoare cristaline, răcoritoare pentru drumețul ce-i caută prezența binefăcătoare...

Poteca urcă, întâi domol, trec apoi un pârâias zvăpăiat care a lăsat doar câteva pietre de sărit pe ele în partea cealaltă. Pădure în dreapta, pădure în stânga mea. Aici predomină stejarul, paltinul, gorunul și carpenul. Câteva tufe de zmeuriș se ițesc colorate. Prea puține față de dorința mea de a descoperi savuroasele fructe. Ultima parte, înainte de a întâlni șoseaua, este mai serioasă în urcuș. Mă folosesc de cioate și de rădăcinile copacilor, care, pe aici, formează adevărate hore de încrângături și întâlniri, probabil romantice, între copaci. Mai știi? Doar au și ei o viață. Până la Cabana Fântânele, este o pădure atât de frumoasă, că, la fiecare ocazie în care am parcurs-o, m-a impresionat profund. Copaci serioși în apariție având trunchiuri groase în majoritar, doar puțini dintre ei își arată tinerețea stingheră. Înalți și falnici, drepți și robuști, având coroana foarte departe, rămasă spre vârf, parcă te provoacă să te oprești un minut și, privindu-le trunchiul, ajungi să descoperi cerul, mult mai târziu. Este cunoscută ca pădure dacică de fag, dar descopăr și tisă, stejari sau arțari. Se spune că pădurea de fag are o solemnitate care îți impune respect. Câte o ciocănitore își semnalează prezența cu bocănituri ritmice, de zici că e toba indienilor incași. Crengile copacilor, acolo sus în ram, legănite de vântul buclucaș, parcă gem, scârție sau se tânguie fratelui apropiat, spunându-și povestea unei vieți bizare. Am întreba ce au ei de

povestit? Că stau singuri aici în pădure de zeci sau sute de ani? Tocmai că au, pentru cine vrea să asculte. Posibil l-au văzut pe aici și pe Calistrat Hogaș, pe la 1912, când drumețea Munții Neamțului. Și o spunea cu mult entuziasm: „munții sunt așa de înalți, pădurile atât de umbroase, văile atât de tănuite și de adânci, râurile atât de limpezi, fînețele atât de dese, de înalte și de înflorite, aerul atât de îmbălsămat, încât sufletul cel mai zglobiu se simte înmuiat de o dulce melancolie...”

Aflu, citind o tăbliță amenajată aici, că Parcul Național Ceahlău a fost declarat arie protejată în luna martie anul 2000 și reprezintă un areal montan cu o mare diversitate de relief precum: turnuri, ace, creste calcaroase, relief carstic cu vârfuri ascuțite, peșteri, cheiuri săpate de ape, păduri, pajiști și fânețe, pe o întindere de aproximativ 8300 de hectare. Tot aici sunt incluse și suprafețele protejate „Polița cu Crini” și „Cascada Duruitoarea” ca monumente ale naturii. Parcul Național Ceahlău se întinde din vestul județului Neamț, incluzând comunele Bicazu Ardelean, Ceahlău, Tașca și orașul Bicaz. Recunosc, am fost plăcut surprinsă că peste tot era curat. Salvamontul și, probabil, voluntarii care mai ajută își fac treaba conștiincios. Până aici nu am văzut nici măcar o hârtie aruncată prin iarba verde a muntelui. Și mă bucur.

Nu poți drumeți Ceahlăul dacă nu ascuți povestea stâncilor ce au furat chipul omului iar... Căciula Dorobanțului, Piatra Lăcrimată, Turnul lui Butu, Stânca Dochiei, Piatra Ciobanului sau Detunatele îndeamnă la meditație și iubire pentru natură. Chiar și Panaghia, mândră în apariție, veghează din înalt ca toată rânduiala muntelui să se petreacă cum este scris de timp. Iar legenda compusă de oamenii locului fascinează iubitorul de frumos.

Să le cauți drumețele, nu vei regreta!

Prima stâncă apare drumețului drept „ciudată”, iar oamenii locului au botezat-o „Căciula Dorobanțului”. O stâncă îndrăzneată, care, prin așezarea ei pe muchia culmii, sfidează, parcă, legile fizicii. Stă acolo netulburată, de sute sau, poate, mii de ani. Nu se clintește nici la ploaie, dar nici la vreo furtună. Poate chiar a existat vreun cioban uriaș, care, adormind, și-a pierdut turma de mioare. Iar ca semn de recunoaștere și-a lăsat căciula în acest loc, sperând că oile sale vor reveni după miros la locul de popas. Și „căciula” transformată în piatră tot așteaptă în același loc să vină ori ciobanul, ori oile, sau toți actorii din poveste. Iaca, am compus eu, ad-hoc, o legendă...

Traseul curge acum într-o pantă domoală, iar în dreptul locului numit Șaua Muntelui se intră în pâlcurile de jnepeniș des și verde. Eu îi alint mereu,

spunându-le „brazi mititei”.

Imediat, după o curbă apar scările care mă îndeamnă să urc la Vârful Toaca cu ai săi 1904 metri, fiind al doilea vârf ca mărime din Munții Ceahlău, după Vârful Ocolașul Mare, ce are 1907 metri. Deși nu este cel mai înalt vârf, reprezintă principala atracție, datorită formei sale de piramidă. Ajungând pe Vârful Toaca, parcă simt că sunt parte integrantă a muntelui, frate cu asperitățile vremii, împărțite împreună câteva ore la urcuș; apoi mă opresc fascinată, privind deschiderea triumfală, până-n zarea necuprinsă a frunților de munte, care se ridică din ceața văilor, precum marea ce lasă să revină la suprafață alte tărâmurii adormite. În jur mă privesc prăpăstii lacome, care strigă mereu cu tânguiri de vânt năvăș, că mersul pe munte este și frumos, dar și periculos, când atenția este plecată la plimbare.

De la baza piramidei Vârfului Toaca, poteca se continuă pe un platou îmbrăcat în jnepeni, dar și stânci răzlețe, până la Vârful Lespezi cu cei 1805 de metri ai săi. Pe tot parcursul, admir spre stânga Lacul Izvorul Muntelui, precum și localitățile presărate la poalele Munților Stănișoarei, iar casele se descoperă precum mici cutiuțe miniaturale. Aici, în platou, simt un aer de libertate, o deschidere amplă și nimic nu îngrădește ca privirea să-mi zburde oriîncotro pofteste. Lacul Izvorul Muntelui este un lac de acumulare aflat pe cursul mijlociu al râului Bistrița. Se remarcă printr-o formă alungită pe direcția nord-vest și sud-est, o suprafață de 32,6 kilometri pătrați, o lungime de 35 de kilometri și un volum de apă de 1250 milioane de metri cubi, fiind considerat al doilea lac artificial, ca mărime, din România. O revelație și o bucurie să-l tot privești!

În platou îl așteaptă pe drumeț o cabană renovată, având acum multe camere, dacă acesta își dorește să rămână peste noapte. Este frumoasa Cabană Dochia. La vreo 5 minute de mers din platoul Cabanei Dochia, există Mănăstirea Ceahlău cu hramul „Schimbarea la Față”. Aici liniștea și cuviința te întâmpină plutind, iar zbuciumul sufletesc, dacă există, va zbura precum fluturii, având aripi în nuanțele verii, ce dispar rapid în aburul montan. Prin anul 1992, Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, a inițiat înființarea mănăstirii pe Ceahlău, fiind principalul ei ctitor. Așezământul este construit pe un platou al muntelui înconjurat de stânci. Materialele de construcție au fost transportate cu elicopterele armatei. În august 1993, construcția bisericii a fost terminată. În pridvor, deasupra ușii de intrare, în pronaos, este pisania scrisă în marmură, care consemnează întreaga istorie a mănăstirii după cum urmează: „Cu voia Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu lucrarea Sfântului Duh, s-a ridicat această sfântă biserică mănăstire cu hramul „Schimbarea la Față”

și „Bine Credinciosul Ștefan cel Mare și Sfânt”, în memoria sihaștrilor călugări și călugărițe care s-au nevoit în aceste părți de-a lungul vremurilor, coborând prin rugăciune, cerul pe pământul Moldovei și înălțând sufletele oamenilor în împărăția lui Dumnezeu”.

Tot în Ceahlău, pe alt traseu, se ajunge la Cascada Duruitoarea. Aflată la altitudinea de 1250 de metri și având o cădere de apă de la 30 de metri, cascada este formată din două trepte săpate de apă în stânca muntelui. Acestea sunt despărțite de un prag adânc, format de timp și de către apa care îl izbește permanent. O coloană de apă vie, șerpuitoare își trimite stropii, mărgeluțe translucide, către toate direcțiile. Apa este limpede, curată și tare războinică în desfășurare. Parcă ne transmite: „Nu stați în calea mea! Aici eu sunt stăpână și tot eu hotărâsc cum voi coborî în vale...” Într-adevăr, lovește ritmic muntele, răzuind, în coborârea-i vijelioasă, pietre sau frunze din vegetația aflată pe marginea ei, în peretele stâncos. Tumult de sunete vestitoare precum trompetele care anunță că începe concertul apei în trecere intempestivă. Aici, cascada nu lasă spațiu pentru conversație. Zgomotul ei acoperă totul în jur. Dacă vrei să spui ceva, trebuie să strigi către altul. Ajunsă jos, la bază, apa formează o albie cu aglomerare de spumă albă, parcă un lapte își revarsă după fierbere dantela spumoasă și efervescentă, care se agită provocând bule sticloase, unele opace, iar altele cu transparențe de mărgan, care farmecă pe toți în jur. Natura, aici, este adevăratul maestru de ceremonii care dirijează cu bagheta sa magică totul și oferă momente de grație celor care vor să cunoască frumosul virgin. Așa cum există el în aceste locuri, de sute și mii de ani. Cascada Duruitoarea își cântă povestea compusă din bine și rău, întuneric și lumină, iar stropii săi reci te trezesc rapid, dacă... erai pe tărâmul viselor. Căutați-o, nu veți regreta!

Privind din Stațiunea Durău, raze în toate nuanțele parcă turnau bronz pe stâncile Ceahlăului, evidențiindu-l pe albastrul cerului, în înserare. Se vedeau atât de bine Panaghia, Vârful Toaca și alte stânci care au inspirat legendele noastre românești și care fac parte din comoara acestui măreț munte. Este atât de frumos pe aceste mândre culmi, albite în iarnă și luminoase în vara cea verde, că nu doresc să mai plec, vreau să sărut muntele care mi-a dăruit această poveste, scrisă cu taina existentă în fereastra aceasta mare a privirii omenești, care știe să vadă, să simtă și să audă totul.

Muntele doar dăruiește! Iar natura este sărbătoarea omului.

Doina Toma

CENTURA GHIMPATĂ ȘI NUNTA DUPĂ NUNTĂ

(Multe evenimente au luat altă întorsătură după Revoluția anului 1989, filele calendarelor, au început să foșnească, ba chiar să vorbească între ele, o bună parte din oameni auzeau și simțeau la unison schimbarea care urma să se producă.)

Soarele, îngândurat, își depăna alene mersul peste împărăția cerului. Oboseala îl făcu să se aprindă și mai mult, de aceea spre miezul zilei sufla cu nemiluita din flacăra-i aprinsă, spre fața Terrei ce o vedea ca în palmă. El, de sus, îi urmărea probabil pe toți și se distra de minune când îi vedea pe unii aruncându-se în oglinda tremurândă a mării, pe alții grăbindu-i să-și caute răcoroasa umbră așternută de măreția pomilor...

Făceam parte și noi din acei care, tocmai ne opoșisem sub sălciiile pletoase cărora le curgeau ochii peste apa Prutului. În vara ceea părea că și-a luat tălpășița întreg satul, lăsând pustiul în locul său, aglomerând întreaga luncă a Prutului care nu mai văzuse atâta lume după anii 1941 până dincoace de "Podul de flori" care se născuse pe data de șase mai 1990. În acea lungă perioadă, ca o viperă stătea pe trupul țării centura ghimpată, care mai avea în jurul poalelor sale, o fâșie proaspătă de arătură, ce marca suflarea fiecărei căprioare, care se simțea uneori în pericol, alergând fără voia sa, izbindu-se de ghimpii năstrușnici ce o răneau. Ar fi stat mult acea sârmă pe gâtul porțiunii frontierei între frați, dacă nu ar fi venit vestea gardului smuls în alte localități. Greu s-a dobândit libertatea trecerii dincolo de frontieră. Cu insistență, unitate și bună credință s-a reușit. Astfel, treptat a început să dispară bucată cu bucată din averea celor care puse stăpânire peste neamul nostru....

De obicei, în toate duminicile a aceluși an, majoritatea oamenilor din sat și nu numai, chiar din satele vecine, din satele de dincolo de deal veneau ca la cea mai deosebită sărbătoare, la odihna care nu mai visaseră. Sâmbăta, gospodinele trebăluiau în jurul casei porâindu-se pe la cuptor, o făceau cu sufletul, ca

să le fie masa mai bogată pe malul Prutului, duminica, acolo unde se adunau românii de pe ambele maluri. De câte ori treceau grânicerii, întrebau dacă sunt români printre ai noștri, ei fiind necunoscători de limbă nu înțelegeau, că noi toți eram români și toți erau ai noștri chiar dacă se aflau printre noi frații de dincolo de râu. Acolo, pe brațul Prutului, fie aici sau dincolo, se încingea câte o horă românească dintr-acelea din care săreau scânteii din călcâie și apoi vorbeam toți la fel, dansam toți la fel, râdeam toți la fel, era o minune! Ne bucuram toți la fel de întâlnirile care dădeau în floare pretutindeni. Istoria neamului își deschidea o nouă filă.

În ziua ceea, eram foarte tristă chiar dacă soarele râdea împreună cu toți acei care erau pe malul Prutului. Apele din el treceau la vale tăcute, mai ridicau din când în când câte un zgomot la salturile copiilor care se aruncau întrecându-se la înot, vocile lor se contopeau cu ecoul ce plutea deasupra pădurii. Tristețea, se datora faptului că nu ajunseseam la nunta ce se desfășura chiar în acea sâmbătă în orașul Bârlad, fiind invitații lui Vasile și Gabriela din Fălciu, rudele miresei. Era pentru prima dată când trebuia să ating pământul românesc adevărat, pământul despre care deseori îmi vorbise bunica. Dar în acea zi n-a fost să fie. Cu o zi înainte fusesem întorși de la vamă din motive banale. Un ostaș în uniformă rusească s-a apropiat și ne-a șoptit sfātuindu-ne să trecem Prutul nelegitim, așa cum o făceau mulți, nominalizând că atât cât va fi șef de pichet acel care era în funcție, puțini vom avea posibilitatea să trecem spre frații noștri. Deci știa el ce știa. Așteptarea și emoțiile m-au dus până la lacrimi, nu doream să mă întorc acasă, mai speram să li se facă milă...

A doua zi, dis-de-dimineată încurajați și de cumnații veniți din Bolgrad, (Ucraina) eram cu tot cu valize pe malul Prutului. Soțul trecuse râul înot, pe mine m-au așezat pe o bărcuță improvizată, ducându-mă spre celălalt mal. În sfârșit, bunul Dumnezeu ne ajutase să pășim pentru prima dată pe pământul cel adevărat, românesc. Acolo pe mal ne aștepta nea Vanciu cu un camion "Roman". Ajunseseam în Fălciu, o localitate pe care o vedeam de mic copil de pe pragul casei. Tanti Ancuța, mama lui Vasile, rămase portret când ne văzu. După câteva secunde își reveni și ne îmbrățișă strigând cu voce tare: "Au venit rușii măăă! Vai, dar cât v-am așteptat în sfânta ziuă de vineri, ieri, zău am zis că nu mai reușiți să veniți. Ce păcat! Vasile și cu Gabi, au plecat foarte triști ieri la nunta. De-ați ști cât v-au așteptat și ei." La bucuria și strigătul dânzei, începuse să se adune vecinii, invitându-ne

să mergem la ei, după care tanti zise: "Lăsați-mă bre să mă bucur eu întâi de ei, să mi-i hrănesc, că doar n-o să-i țin flămânzi, după aia vor merge și pe la voi." Dar vecinii nu se îndepărtaseră, au tot stat prin preajma casei cu pricina până a pregătit tanti Ancuța o fripturică din iepure, mămăliguță cu smântână și brânză din lapte de vaci. După binecuvântata masă am trecut din casă în casă, cred că reușisem la vreo șapte vecini să intrăm. Mare le-a fost mirarea băștinașilor auzindu-ne vorbind cu ei. Care mai de care ziceau: "Ia priviți mă, rușii vorbesc românește!"

Se întorceau de la nuntă Vasile cu Gabriela, nici nu apucă bine să coboare din tren, cineva le și duse vestea precum că le venise rușii în ospetie. Alergau în pieptul calului spre casă, dacă nu ar fi ajuns tocmai atunci, nu știm pe la câte case am fi reușit să le mai onorăm cu prezența noastră, invitațiile fălcienilor. Era ceva deosebit, ceva nou cât pentru ei atât și pentru noi, mai ales acea primire cu pâine, apă rece din fântână și dulceață...

Ne urcasem în tren, aproape de miezul nopții eram la locul cu pricina, nunta mai avea iz de veselie. Din casa mirilor și a părinților lor ieșise două familii care erau și ei din Basarabia. La acea ora târzie, au revenit din rude și cu acei care nu plecaseră, împreună am deschis o nouă pagină nunții care părea că nici nu luase sfârșit, avea o continuitate extraordinară, o nuntă de neuitat. Am cântat și am dansat mai bine de trei ore. Și acei din Bârlad s-au tot mirat zicând: "Cum de cântă și vorbesc atât de bine în limba română, rușii?" Acele câteva ore îmbrăcate în straie de nuntă, aflându-se de mână cu horboțica veseliei, făcuse să fie o minunată nuntă după nuntă.

În zorii zilei de luni, la ora patru am luat trenul Bârlad - Iași. În tren ca să nu fim descoperiți că suntem basarabeni și mai ales, clandestini, Vasile ne-a dat să avem în buzunar monede participând la plata biletului, după care zise: "Tu poți vorbi liber, nu te cunoști că ești de dincolo, dar Mihai să mai tacă, are pe alocuri în vorbire accentul cel rusesc..." Nu știu cum se întâmplase, dar intrasem foarte ușor în dicția curat românească, vorbeam liber cu ei oriunde, fără teamă.

La ora șapte dimineața eram la sora Gabrielei. După trei ore de odihnă se trezi soțul meu zicându-mi: "Tu îți dai seama unde am ajuns? Da, eram foarte conștientă, dar dorința de a fi în țara mamă era mai mare decât orice s-ar fi putut întâmpla. La ora zece dimineața am coborât să ieșim în oraș. Am mers spre Mănăstirea Sfintei Paraschiva, din păcate, în acea zi ușile îi erau închise. Mergeam pe străzile Iașului și nu mă săturam să respir aerul de acolo, era un vis pe care îl trăiam cu ochii deschiși, cu adevărat eram în țara lui Ion Creangă, eram acasă și nu eram. Mă

bucuram și mă întristam, gândul că trebuie să mă întorc și nu reușeam să admir mai multe, mă durea. Nu mai văzusem și nici nu simțisem în viața mea ceea ce simțeam atunci. M-a marcat fiecă imagine, arhitectură, sculptură, până când și acele trotuare care vorbeau de la sine istoria neamului, mă fascinau. Aveam impresia că și păsările, frunzele, ramurile, toate-toate vorbeau o limbă curată românească. Mă simțeam ca într-un basm, trăiam o poveste de nedescris, nu pot reda sentimentul ce îmi cuprindea întreaga făptură. Voiam să-mi tapetez pe suflet toată frumusețea ce domina inima Iașului și zgomotul zilei era diferit. În jur se răspândea un aer românesc, vedeam ca pe o imagine de film. Avea grijă să mă trezească din visare soțul meu cu câte un semn pe sub cot, ca să nu fie văzut, amintindu-mi că e periculos, că suntem clandestini. Eu nu vedeam și nu auzeam nimic. Eram în țara românească, în țara-mamă. El trăia o îngrijorare, că dacă cineva din acei care ne-au văzut când am trecut Prutul ne vor denunța la primărie, că dacă vom fi ridicați și duși în Siberia? Ce vom face cu casa, mama, copiii? Eu îl linișteam, nu eram noi unicii care trecusem clandestin Prutul, nu eram noi primii și apoi ce o fi o fi.

Totuși el, soțul meu a insistat să ne întoarcem acasă, tot atunci luni, am luat cale întoarsă spre Fălciu. Fusesem invitați, chiar rugați să mergem în Bârlad la zeamă, în aceeași zi, adică luni seara, dar nu a mai fost să fie. Seara pe la ora șapte, ajunși pe malul Prutului, am așteptat de după sălcii să se îndepărteze grupul grănicerilor. El a trecut înot pe mine m-au trecut prietenii noștri tot pe așa zisa, improvizata barcă.

Am ajuns acasă cu tot frumosul agonisit în cele treizeci și șase de ore. Aveam impresia că trăisem o veșnicie în țara-mamă românească. Acea limbă curată, strămoșească pe care am vorbit-o în acele clipe, pe care am savurat-o la nesfârșit, pe care am simțit-o în fiecă firicel de iarbă, în fiecă floare, în fiecă respirație, chiar și în seninul cerului, se înălța dumnezeiește în toată făptura sufletului meu.. Nu o singură dată am zis, am văzut și simțit în câteva ore care alții nici într-un an nu ar vedea și simți ceea ce am trăit eu.

Centura ghimpată nu mai avea acea putere asupra neamului românesc, fărâmițându-se treptat de peste întreg trupul durut al bătrânului Prut. Nunta după nuntă, mi-a rămas ca o filă vie, aș putea-o povesti și în vis, mai ales, acele amănunte ale întâlnirii noastre cu basarabeni care se interesau cum am trecut vama...

Maria Tomița Corini

ARTA SCRISULUI, MARCA BEN TODICĂ

SEMNAL EDITORIAL

Recenta carte a scriitorului, cineastului și jurnalistului Ben Todică „**Din ABIS în DIVIN și invers**”, Editura PIM, Iași 2022 are darul de a atrage atenția cititorului, în primul rând prin titlu, atât de paradoxal, atât de incitant, atât de sugestiv. Și oprindu-mă la primul „atât de”, înțeleg prin *paradoxal* – ceva ciudat, neobișnuit, contradictoriu care dă naștere la o serie de întrebări ființiale și existențiale. De exemplu: cum și de ce, omul creație a Domnului, dotat cu creier și inimă (rațiune și sentimente) poate „șchiopăta” atât de mult și aluneca atât de rău, ajungând pe cele mai de jos trepte ale trăirii? Cum e posibil să accepte o asemenea viață? Și nu putem să nu ne întrebăm: este oare posibil ca, aceia care prin propria voință s-au rostogolit în „Abis” (prăpastie, hău, genune...)... mai au dorință și putere să se înalțe spre „Divin” (dumnezeiesc, ceresc)? Greu de răspuns..., dar este simplu de observat că acest paradox este cât se poate de *incitant*, stârnește curiozitatea, ne provoacă și ne îndeamnă spre lectură pentru a ne limpezi neclaritățile, pentru a ne explica neînțelegerile, pentru a beneficia de ceva după lectura cărții. Consider că titlul cărții este și *sugestiv*, o „emblemă” a lumii în care trăim, de aceea, în momentul în care avem această carte, cu greu o putem lăsa din mână sau renunța la lectură.

Pe de altă parte, unora li se va părea un abuz lingvistic sau chiar un păcat îngemănarea celor două noțiuni, întrucât „Abisul” presupune căderea din starea de bine, înseamnă tulburare, neliniște, pe când „Divinul” este starea de grație a omului, taină, echilibru interior.

Volumul, alcătuit din 45 de eseuri, articole se deschide printr-o prefață elaborată și pertinentă, scrisă într-o limbă română desăvârșită, semnată de prof. univ. dr. docent Nicolae Mățaș.

Cu modestia românului, moldovean-bănățean, autorul își ordonează eseurile în carte începând cu „Părerea unui om simplu sau Bine ai venit pe Planeta mea!” – o prezentare generală, minimală a situației lumii de azi pe un ton exclamativ-interogativ: „Pe oamenii ăștia bolnavi după avere și război nu-i anchetează nimeni? Familiile astea cu mii de miliarde de dolari, în final se vor mânca între ei pentru a ajunge în vârf. Iar când vor veni extraterestrii, îi vor întâmpina cu sloganul „Bine ați venit pe planeta mea!”. Asta vreți?”

În această călătorie anevoioasă pe mările și oceanele comportamentului societății actuale și ale cetățeanului, consideră că: „*Lupta individului cu societatea este o*

construcție artificială, un conflict ireconciliabil. Toți avem dreptul de a ne împlini în această lume, dar nu în detrimentul celorlalți... Suveranitatea și frăția ar trebui să meargă mână în mână și atunci responsabilitatea individului se răsfrânge peste tot în jur știind că atunci când dai mai mult, vei primi mai mult.” (Colonii și mobre digitale) Însă, mulți ar spune că pare o utopie ceea ce gândește și dorește Ben Todică, în condițiile în care ne-am atomizat și, în multe cazuri am devenit anti-oameni, dominați de instinctul de supraviețuire și de sentimentul inutilității în plan social. Refuzul mai marilor lumii de a recunoaște calitatea de ființă umană, batjocura publică și legalizată a demnității ne-au izolat complet și ne-au închis atât în abisul social, cât și în abisul individual.

Maniera în care sunt scrise eseurile este una benefică unei bune înțelegeri a ceea ce dorește să transmită autorul. Formulează un enunț, apoi adaugă pasaje pline de argumente care ilustrează și susțin afirmația inițială. Această modalitate de a scrie dovedește că scriitorul își organizează, ordonează gândurile, fără a face digresiuni inutile. Chiar și introducerea pasajelor de vis, periplu în subteran ori în alte locuri împreună cu Nefertiti, Herodot, Plutarh, Strabo... au rațiunea lor, cu valoare filmică. Această digresiune are rigoare, iar scrierea sa dovedește o articulație rafinată a gândirii.

Autorul nu este insensibil, impasibil, ci este mai degrabă revoltat pe starea de fapt cu privire la izbucnirea războiului ruso-ucrainian, un joc al puterii, o înțelegere grobiană a conducătorilor marilor puteri armate și financiare – în speță – Rusia și America: „*Să nu vă mirați când îl vedeți pe Biden visând frumos la televizor, în strană americană, iar pe Putin în cea siberiană la vânatoare de stupi până la adânci bătrâneți!*” (Gerneza conflictului din Ucraina după o seară nucleară)

Unele texte din volum au și anumite sincope care, în fapt, sunt un excelent vehicul pentru o narațiune liniară, creând imagini clare și tensiune, oferind și variațiune față de cadența normală. Un lucru admirabil, care stârnește curiozitatea și împlinește bucuria lecturii. Își stabilește subiectul care reflectă un fapt real, o imagine a societății, o oglindă a unui arhetip uman, se concentrează asupra temei stabilite și o tratează cu bisturiul ascuțit al minții, fără a folosi unguente în cazul tăieturilor adânci, pentru că le consideră absolut necesare.

Amintim teme tratate cu mare atenție: *Pandemia*, pe care o vede ca pe „o treaptă stelară” sau precum „o călătorie stelară”, și într-un caz și-n altul dialoghează cu zeița Nefertiti, coechipier în demersul său literar dar și în „meciurile” jucate cinstit, cu onoarea unui sportiv de performanță, adresându-se lui Putin, Biden,

Xi Jinping...: „Dacă am lucra împreună și am colabora, am îndeplini întreaga planetă cu resurse aflate din abundență în sistemul nostru solar... Fiecare ar trăi două vieți cu iubire frățească și binecuvântare. Altcum, cămașa de forță ți-e destinul! Strămoșii s-or ridica și condamna.”

Reperete valorice ale omenirii s-au schimbat radical, întrucât socialul și economicul sunt mânuite de mecanisme politice inepte și mercantile care au mutilat integritatea țărilor și oamenilor, care au ales calea introvertirii până la o absolută și exasperantă alunecare în Abis. Mutațiile care se produc în și sub toate aspectele anunță dezastrul și începutul vremii când nu mai înțelegem ce și cine suntem. Timpul nostru ne pregătește de zor singurătatea, alterarea ființială și lasă omul fără identitate. Oamenii mai au doar oarecare asemănare fizică cu a celorlalți, însă în ceea ce privește viața cresc exponențial factori de dezumanizare și distrugere a mediului valoric și natural. În mod firesc, ne întrebăm: de unde acest pesimism? Se știe că la nivelul planetei se cercetează fără discernământ până la nivel cromozomial; amintim doar abundența hranei și a medicației artificiale – amestecuri chimice care ne pregătesc dreptul la o moarte lentă imprevizibilă și degradarea genetică a cobailor (popoare mai mici și mai sărace). În opinia lui Ben Todică, acest proces este pus la cale de inventatorii și producătorii de idealuri americane în colaborare cu bandele și cozile de topor naționale. „Scule sau Dumnezei” vor cu orice preț „Eliminarea umanismului – spargerea Băncii divine” cu scopul de „Trădarea semenului” și conchide că „Libertatea nu există”. Pentru toate acestea „Să vă fie rușine” le spune aspru Ben Todică: „De ce nu ne vindecăm țicniții, disperații, deznădăjduiții, sinucigașii etc! Să amendăm violența și răul! Să legalizăm viața. Să ne iubim fără rușine! Pentru că ne e frică de ei. Ne e frică de omul bolnav. Ce e de făcut? Cred că ar trebui să ne oprim din prefăcătorie. Să nu mai acceptăm să ni se spună că suntem frumoși, ci că suntem adevărați. Să votăm adevărul, nu minciuna îmbălsămată! Să amendăm violența și răul! Să legalizăm viața!”

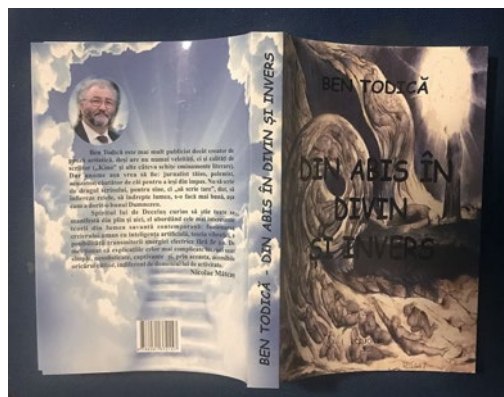
Abisul în care se află multe popoare, inclusiv poporul român se adâncește în trei pași bine ticluiți, șlefuiți cu atenție sporită pentru a avea eficiență maximă: pruncuciderea prin înfometare și spitalizare; pauperizarea totală de bani dar și de dreptul la viață a bătrânilor; sărăcia și frica. Toate acestea ne cutremură și nu-i de mirare că această stare de lucruri prezentată cu acribie, în opinia lui Ben Todică poartă numele ABIS.

Cuvintele și ideile din textele lui Ben Todică sunt căi bine alese pentru a pătrunde în profunzimea fărădelegilor societății actuale. După bine meritata prezentare a acestora, fundamentată prin lecturi importante (Cicero, Dostoievski, Freud, Sfântul Augustin, Yuval Naoh Harari, Jonathan Haidt...), închide fereastra subiectelor și așază jos trusa, cu un suspin zgomotos de ușurare și speranță. O misiune împlinită, o datorie restituită celor care iubesc și apreciază binele și frumosul în viață. „El se află în vârtoarea evenimentelor reale sau improvizate pentru a avea cu ce (și cu cine) polemiza, ba chiar în epicentrul lor. Și nu e deloc singur. Are, prin diseminarea eseurilor sale prin revistele din țară și din lume care apar în format scris sau online, zeci, sute, mii de cititori și susținători. Are și tovarăși de crez, de credință și de scris tăios.” (Nicolae Mățcaș) Astfel autorul se simte liber într-o lume plină de privațiuni și tendințe mârșave de încătușare a oamenilor prin muncă, îndatorare financiară, tehnologie, înarmare...

Cu smerită recunoștință, Ben Todică scrie cu tandrețe și mândrie națională lucruri mărețe, înălțătoare despre România și poporul în care s-a născut. Face referiri elogioase la istoria neamului, slăvește oamenii de bine, adevărați români, apreciază faptele minunate ale acestora în procesul continuu de dezvoltare a culturii, artei și spiritualității românești. Aș aminti „Eveniment zoom cu Ana Blandiana”, o întâlnire de suflet cu poeta pe calea undelor și „PRIETENIA – soluția salvării” cu referire la Festivalul-Concurs Internațional de Gimnastică și Dans de la Vaslui, participant tot prin zoom. Cu ocazia participării la „Prietenia” afirmă: „Mă simt binecuvântat și onorat să-mi cunosc rădăcinile bine înfipte în acest pământ moldav, dar plecat de 43 de ani de acasă. Revenirea mea la matcă a avut loc acum câțiva ani, doar prin mijloacele tehnice moderne, însă răspund de fiecare dată invitațiilor cu mult drag și implicare prin ceea ce pot face”. Acesta este DIVINUL lui Ben Todică.

În vremurile pe care le trăim, cartea este vitală pentru informare și cunoaștere. Este o adevărată bibliotecă cu rafturile pline de tomuri autentice scrise cu nervozitate, disperare dar și cu emoție, speranță. Ar

fi multe de spus, însă întrutotul de acord cu remarcabilul și distinsul lingvist și filolog: „Las cititorului interesat plăcerea de a savura salturile minții sclipitoare de la o problemă la alta, derularea variatelor secvențe filmice, caracterul abrupt al sentințelor și cel inconfundabil al scrisului lui Ben Todică.” (Nicolae Mățcaș)

Vasilica Grigoraș

BUCURIA DE A RESPIRA

NICHITA STĂNESCU (31 martie 1933 – 13 decembrie 1983)

Liniște, e liniște... ca și cum m-ar gândi un arbore

Parte din ceea ce suntem datorăm lecturilor care ne transformă și pun în legătură cu gândurile altei ființe. În triunghiul poet, cuvânt scris, lector, cuvântul este mesagerul iar cititorul prin lectură, se spune că desăvârșește opera poetului. Poezia este o fantezie, o artă a cuvântului și, ca orice artă adevărată, lasă impresia unei realități grandios imitate și sesizată cu mijloace deosebite și unice deținute de cei aleși. Se pare că mijloacele lui **Nichita Stănescu** închipuie o lume altfel. Obiectele trec dintr-un contur într-altul, gleznele înfloresc, brațele sunt șerpi, sărutul vindecă răni, degetele se lovesc între ele clinchetind, sentimentele se ating poetic, se lovesc, se rănesc și, toate fac ca plasa cuvintelor să prindă fugitiv o realitate tainică, ezoterică. În enunțuri paradoxale contrariile supuse propriilor fantezii se unesc între așteptare și expansiune ajungând la esență. Bazată pe capacitatea de uluire și entuziasm, cunoaștere și intuiție, realitatea se suprapune trăirilor și poetul trece dincolo de contemplare, el ...este. Ca răspuns al tăcerii, ca o tresărire a conștiinței și acord între gând, cuvânt, simbol (*semm*), apare poezia (în *Epica magna*, 1978), de o frumusețe aparte:

Liniște, / e liniște... / ca și cum m-ar gândi un arbore

Într-o stare de emoție extatică poetul respiră tăcerea. Pauza impusă de cele trei puncte de suspensie își îndeplinește rolul prelungind amânarea înțelesului, suspansul. Litera scrisă accentuează misterul parcă avertizându-ne despre ce va urma în următorul vers: **ca și cum m-ar gândi un arbore**. O metaforă ingenioasă, care prin plasarea substantivului la sfârșit de vers se apropie de tehnica ghicitorii, folosită de maeștri haikuului. Poetul nu povestește, el descrie. Se spune că un haiku este efectul unei satori (*revelație*), starea de uitare de sine și în momentul când natura și omul sunt o singură ființă se produce iluminarea. Starea de liniște interioară și mister transmit în doar câteva cuvinte vibrația și palpitul provocator, propriu universului marelui poet.

Este de-ajuns să numești o grădină, pădurea, câmpia pentru a retrăi reverii. Dar aici poetul alege și nu întâmplător, arborele. Fără a-l numi concret, arborele în poezia lui **Nichita Stănescu** este egalul său în căutarea luminii, este ființa și imaginea viului în căutarea echilibrului aerian, este verticalitatea dinaintea zborului. Nici măcar motive ca arderea sau prelucrarea trunchiurilor, prefacerea în corabie, masă de scris sau sicriu nu izbutesc să șteargă imaginea copacului viu, înalt, verde, vertical. Nimic nu-i mutilează ființa și dincolo de

liniște, dincolo de contemplare, în comuniune perfectă poetul trăiește starea de ființă tăcută a copacului-arbore. Aceste versuri sunt pacea transcrisă din partea celui golit de gânduri. O pace interioară proprie ființelor umane indusă și de factori externi. Un copac, o floare, soarele și luna înseamnă reverie, stare de armonie și vis până la contopire cu subiectul contemplării. Un exercițiu de solitudine și oprire a agitației, un repaus impus va duce la realizarea sinelui. *Exagerarea este prima lege a artei. Un pom de trei ori mai mare decât pomii din jur, sau de trei ori mai mic, devine un monument al naturii, adică un obiect de artă. Cel care îl iubește se modifică pe sine*” (**Nichita Stănescu**, citat din **Sandaua lui Marc Aureliu**).

Valoarea artistică denumită *mono no aware*, specifică firii și culturii nipone și folosită de poeți pentru a comunica înțelesul vieții și al lumii printr-o trăire vibrantă percepută cu inima și spiritul (*kokoro*), pare a nu fi străină poetului. Prin identificarea cu natura înconjurătoare, fragilitatea și vremelnicia ființei este transmisă cu sensibilitate, cu tandrețe și respect, resimțită fiind trăirea cu patos a nimicniciei, a trecerii misterioase într-un dincolo, într-o altfel de înțelegere a liniștii. O liniște amplificată de empatia și respectul cu care te pleci, golit de propriul ego, te predai cu

umilință celuiilalt, însuflețindu-l: **ca și cum m-ar gândi un arbore**.

Așa cum pentru **Lucian Blaga** cuvântul este o rană a tăcerii în numele lui **Nichita** pledează necuvântul. Superioare ideii de scris sunt necuvintele poetului în general dar acest poem, ca și celelalte câteva în spirit nipon, sunt o metamorfoză a creației poetului, prin bogăția de sensuri către nevăzut, neauzit, neînchipuit. Dinamica frumuseții realizată prin valorizarea materiei împlinește rolul de înălțare a psihismului celor care vor resimți bucuria mută a lecturii. Așa cum arborele purifică sevele eliberându-le în frunză, floare, fruct, lectura se substituie bucuriei de a respira prin cuvântul poetic. Acest poem transmite ideea de înălțare, de transformare.

Între gândire și vis, imaginația este alchimistul care transmută în cuvinte bogăția lăuntrică a poetului **Nichita Stănescu**, o imagine a sinelui ca o făgăduință a stării de imponderabilitate, o beție metaforică șoptindu-mi să scriu și eu cu îndrăzneală, pentru mai târziu: **gândește-mă azi/ arbore/ mâine-ți voi fi hrană**. (Ana Urma).

Ana Urma

Stejarul și Salcia

Vise aurite...

Pe al vieții lungă cale și cu bune și cu rele,
Fostu-mi-a și mie dată fericirea zilei mele;
Azi mai mult ca-n orice dată bătrânețile mă-mbie
Cu aroma amintirii vremii din copilărie!

Visam o lume cu stele, cum visează fiecare,
Cu speranțe și cu vise a ajunge cât mai mare;
Aveam prieteni împrejur și zburam ca-n herghelie
Căi. Suna ulița din zori de a noastră veselie!

Copii veseli ce râdeau, soarele având în față
Și de-atâta voieșie ceru-ntreg prindea viața,
Nici gândeam la greul zilei, l-al părinților trudire,
Un izvor ne era pieptul, un izvor de fericire!

Frumoasa copilărie deveni adolescență:
Și ne zicea dascălii, s-avem mai multă prudență,
Căci viața-i chibzuire, nu tot ce zboară se mănâncă:
"Fericirea-și are cuibul doar în carte și în muncă!"

Aoleo! Auzi pedeapsă, și ce mare grozăvie,
Să lăsăm joaca, noi așii, dulcea noastră bucurie?
Nici la vale, nici la munte, drumurile-s la răscruce,
Noi sisteme, idealuri, noi cărări ne ia, ne duce,
Unii apucară dreapta, alții stânga, eu mai plin de voieșie
Și de drag de oi și stână mă luai după o rimă-n poezie;
Arta îmi părea o zee, trecea munți, oceane, nouri, fericire...
Adevărurile sacre le visam intrate-n suflet, în simțire...
Dar, albi umblând prin lume după vise aurite,
Ajungând la bătrânețe doar cu pletele albite!

Dar cu drag de poezie și de munca mea din vie;
Azi mai mult ca-n orice dată bătrânețile mă-mbie,
Cu aroma tinereții vremii din copilărie -
Dar, cea fost n-o să mai fie!

"Stejarule, se adresa acestuia într-o zi Salcia din vale, fiindcă trăiești pe deal, fii bun și spune-mi și mie ce se mai vede la orizont? O fi zi cu soare, cu vânt sau furtună?"

"Salcie, tu care ții fruntea plecoșată peste apele râului din vale, e adevărat că pot privi peste fruntea pădurilor, asemenea vecinului meu Bradul cel semeț, dar deocamdată nu pot desluși nimic! E o ceață densă așezată pe crestele munților, și atâta tot!"

"Acesta e semn bun, răspuse Salcia cea pletoasă, fiindcă și aici pe valea mea e

ceață cea deasă, dar care se desface când apar razele calde de soare, strălucitoare, binefăcătoare! Deci când ceața încă e sus, ceață rămâne și jos pe vale! Este un adevăr!"

"Tu, salcie, ești poetică, visătoare, și, asta tocmai fiindcă nu ajungi să privești

peste frunțile pădurilor cum se învârt norii în depărtările lor! Fi-va doar un vânt blajin,

un soare cu diști, un vânturoi care să frângă crengile multor copaci ai pădurii! Nu se știe! Tu doar visezi o zi senină, o aștepti, neînțelegând ce se petrece sus, peste lume! Dar de un lucru avem

nevoie astăzi:, Să ridicăm frunțile noastre spre ceruri! Altfel

nu vom recunoaște vremea zilei viitoare!

"Cum, și tu stejarule trebuie să ridici fruntea înspre ceruri, când deja privești peste pădurile cele înalte și munții cei înalți, întrebă salcia cu grăbire!"

"Da, răspuse Stejarul, fiindcă pădurile și munții sunt mici pentru înălțimea cerurilor creatoare!

Dar uite, când vânturoiul rupe crengile copacilor, vine omul de le adună pe care le alege potrivite pentru foc, iar pe unele le face cozi de tot felul. Cozi de sapă, cozi de greble, cozi de topor, de furci, etc., țaruși de vie, etc.

"Bine, bine, stejarule, se oțărâ Salcia, ce teamă poți tu avea, când astea toate-s necesare omului?"

"Ei, tu salcie pletoasă, ai uitat de topor, ce-a suferit pădurea când a avut acesta și coadă? Și nu taie numai sălcii ca tine, ci stejari și brazi și fagi și ulmi!"

Taie și sălciile tale de pe maluri de lacuri, alungând păsările cu cântecele lor, albinele cu foloasele lor, florile cu mirosurile și culorile lor naturale!

"Dar de ce?"

"Ei, de ce: ca să pună betoane în loc, că nu vor să mai calce cu picioarele nici pământul acesta care ne ține și ne hrănește!"

Ioan Miclău-Gepianu

PÂRLEAZU'

Copil fiind, când pe lângă tata, când pe lângă mama, ascultând vorbele celor mari fără să mă amestec și eu, însă mai mereu prin preajmă, fie că povesteau de-ale lor fie că povesteau de-ale celor bătrâni, nici n-am prins de veste cum se lipiseră de mine valori, principii, atitudini, asimilându-le pre limba mea și verificându-le apoi cu cele auzite prin vecini, ori în jocurile cu copiii de seama mea... Tata era gelos și aspru și drept, mama nu putea să accepte că o femeie cu bărbat și copii ar putea să sară pârleazul la vreun vecin ... Și totuși... Multe erau excepțiile, dar pentru mintea mea de copil, una singură le-a întrecut pe toate celelalte...

În fiecare an aproape, veneau în sat, în comună de fapt, la căminul cultural, trupe de teatru, actori și actrițe, interpreți de muzică populară și câteodată simfonică... Mi-o aduc bine aminte ... Era cântăreață de operă ...Și când a început să cânte pe scena căminului cultural, aia, cu scânduri negeluite, făcută prin muncă patriotică, bărbații, câți erau acolo ... au început să plângă ... Știu, firește că știu, cum o chema.... (Semăna cu femeia din fotografia atașată...) Nu mai știu dacă și-a terminat sau nu cântecul ... Am văzut-o cum a coborât printre săteni, unora strângându-le mâna, pe alții îmbrățișându-i... În sala aceea modestă a căminului cultural nu se mai auzea nici musca... I-am auzit însă respirația când s-a oprit aproape de noi ... eu către acel mic culoar de trecere, lângă tata, mama dincolo de tata, către acel rând... Erau așezați pe scaune, dar se ridicaseră toți ... Și dintr-o dată, aud ceva ca un foșnet aspru, fără nici un scârțâit de scaune... toți își întorseseră privirile către mine... Totul se petrecuse în câteva clipe. Nu, privirile celor din sală nu se îndreptaseră către mine! M-a cuprins frica. Pe furiș, m-am uitat către mama, era mai mică de statură decât tata, era singura care se întorsese cu spatele către el. Niciodată până atunci, chipul ei, văzut din semiprofil, mai mult simțit decât văzut, nu emanase atâta forță, putere. Ghidându-mă din instinct după direcția privirilor celorlalți, am cutezat și eu să ridic privirea și să văd. Am înlemnit! Tata și cântăreața de operă, Doamna, cum aveau să-i spună mai târziu vecinele, vecinii, erau lipiți unul de altul într-un sărut... Nu știu cât a ținut tulburarea mea, deruta. În clipa următoare însă, cred că m-am simțit, cel mai fericit copil. Nu cunoscusem acel sentiment vreodată. Nu știu dacă eram mai mândru de tata, care de față cu satul, făcuse acel gest, sau de mama

care-l acceptase. Era ca și când m-ar fi sărutat pe mine. Era mult mai mult decât atât. Abia când s-a desprins din acea îmbrățișare, re-începând să cânte, aceeași arie, am auzit și răsuflarea colectivă, de ușurare... Foșnetul vieții...

În seara aceea, după terminarea spectacolului, Doamna nu s-a mai dus cu ceilalți interpreți unde fuseseră cazați, ci a venit cu noi acasă. Avem o casă simplă, atipică, oarecum, pentru că părinții mei, când s-au luat, au primit doar o bucată de pământ pentru casă și până să vină iarna, au ridicat-o singuri, ajutați doar la pusul șindrilei pe casă, de un meșter sindrilar. Într-un capăt, către grădină, era „chilerul”, bucătăria adică, unde se afla și un pat și o sobă, pe atunci de cărămidă și lut, care prin hornuri de trecere încălzea și camera de la mijloc, unde dormeam eu , și camera de curat, dinspre drum... Am mâncat toți, în camera de la mijloc, apoi mama i-a pregătit Doamnei așternutul în camera de curat (un fel de cameră de oaspeți, mirosind mereu a levănțică, busuioc și nu mai știu ce altă plantă ... Ba știu, da nu se cade să spun ...

Este inutil să spun că nu am dormit toată noaptea... Nici nu am auzit vreo discuție în chiler, unde dormeau de obicei tata și mama... Ușa spre camera mea rămăsese deschisă, la fel și cea către camera de la drum... Știu că auzeam greierii, cum cântă pe prispa casei, și o auzeam pe Doamna cum respiră Copil fiind, când încă nu mergeam la școală, până când să fie date oile la stână primăvara, mergem cu ele să le pasc. Erau locuri cu iarbă fragedă pe malul pârâului, cu toporași ... Mă învățasem să mă concentrez la o anumită piatră de pe pârâu și, ducându-mă acolo cu gândul și auzul și ochii și nasul, mutându-mă fără să mă mut în preajma ei, auzeam de la distanță, susurul unic pe care-l făcea doar acolo apa, curgând... Apoi, ca să treacă timpul mai ușor, și oile să se sature, mă mutam în alt loc de pe cursul apei, la vreun prag de piatră cu o cascadă minusculă sau l-a vreo rădăcină de copac, smulsă de câte o viitură și înțepenită între pietre... Nu a trecut mult până să descopăr că pot auzi acele sunete, altfel la fiecare piatră ocolită de curgerea apei, și de la distanță... De aici, până la a asculta noaptea din casă, ce vorbeau vecinii, apoi alții de mai departe nu a fost nevoie de prea mult...

În acea noapte, mama nu a mai venit până lângă patul meu, să vadă dacă dorm ...Venea însă tata... A venit de mai multe ori Și de fiecare dată s-a dus și alături, la Doamna... Inițial, crezusem că vrea să vadă, poate are nevoie de ceva,... Și-avea... Și-atunci, înainte să cunosc dragostea, aveam să o cunosc din șoapte, respirație sacadată și din mirosuri... Să treci înainte să treci!, aveam să scriu mai târziu, peste ani.

*

Peste vreo săptămână, trupa de actori și interpreți a plecat. Doamna însă a rămas la noi... Și mi-o amintesc, într-o zi, îmbrăcată precum femeia din imagine, v-am spus că semăna cu ea, cu o umbrelă la fel cu a ei, și cu un ceainic de la noi din bucătărie, cu coc și pantofi cu toc, ea, nu ceainicul ...deși pe undeva semănau..., mergând prin porumb către locul unde tata se afla la coasă. Să-i ducă un ceai... S-a întors peste vreo două, trei ore... Și albul rochiei era deja înverzit de firele de iarbă...

*

„L-o fi ajutat pe tata la fân”, încerc eu, rămas singur cu mama prin grădină!... Scottea cartofi pentru masa de

prânz.

Și mi-a întors mama, așa plecată cum era pe un mușuroi cu cartofi, un dos de palmă de mi-am înverzit și eu de la celelalte tufe, cămașa...

„Păi, cum, mamă?!...” am izbucnit eu .

„Ea e artistă!...”

Comentariu:

Există doar femei geloase și femei care au și altceva, mai bun, de făcu

Iftimie Nesfântu

SCRIITORUL, OMUL DE CARACTER

Doamne, mereu mă lovește în suflet durerea, îmi fură puterea pentru că sunt o sumedenie de motive, printre care lipsa dorinței „penițarilor” de a scrie despre oameni valoroși, creatori recunoscuți. O fac din răutate, nepricepere, invidie, ură, egoism sau nepricepere de opere valoroase? Mă îndoiesc că la pana lor cu vârf de aur n-ar avea vânt. Fug repede pe prisma mea cu dorința de a mă tăvăli în bucurie că m-am hotărât să scriu despre un om deosebit, hotărât, iscusit scriitor. E dorința pe care eu nu o pot lăsa prăbușită. E învelită în perle albe. Întind pe masa bătrână de stejar câteva foi pe care mă desfășor, prind în mână condeiul dezbrăcat, îl privesc ca pe un trup de zână fără slip și îl las să alerge.

„Zgomotul” liniștii care îmi copleșește auzul e un semn bun că nu m-am lăsat copleșit de dorință.

Omul despre care vreau să scriu e lăsat de Dumnezeu să poată atinge stelele. Răbdător și calm, duce în el dorința Binelui, cu o modestie care este acoperită de mult bun simț, uitând de necazurile vieții.

Generații întregi de tineri pe care i-a educat, nu-l lasă să îmbătrânească, apoi soarele îl ia în primire sărutându-i creștetul, mulțumindu-i pentru bunătate. Cu mersul lui calm, arată că este același om puternic de altă dată, cu rădăcini înfipite în dulcea Bucovină. Cine se oprește în apropierea lui este cuprins de calm, parcă vrăjtit să uite de grabă. Te mângâie cu glasul său, modestia sa te iartă de toate greșelile pe care le-ai făcut vreodată.

Este un om spiritual de succes și de durată la auditor. Ce-i bun în societate nu ezită a prezenta, nu pune la „insectar” nimic.

Nu are patimi care să-l deformeze pe om, să îl

șintuiască în rău, dimpotrivă se înobilează cu cele bune

Prin aceste minunate calități devine persoană universală, îmbrățișând înlăuntrul său omenirea și trăiește unitatea firii omenești. A moștenit de la părinți curăția, combaterea omului rău prin a ajuta promovarea binelui.

El știe bine să construiască atmosferă de colegialitate și de salon literar. Lecturile textelor sale au stârnit interesul ce i-a consolidat succesul. Pagini întregi dedică unor persoane apropiate din familie, colegi, profesori și anilor de studenție, pentru creația literară. Cariera sa ascendentă după absolvirea facultății, fiind profesor de limba română, cimentează tinerilor dragostea pentru limba română. Ca om de creație literară este optimist, exploziv de entuziasm, iar teme ca: tristețea, deznădejdea sunt considerate depresive, având o influență negativă asupra cititorului. Impune prin scrierile sale modificarea mentalității despre lume în bine și iubire. Pot spune că adevăratul intelectual-scriitor nu s-a format doar din înregistrarea unei bogate și variate lecturi, ci, mai ales, prin capacitatea de a extrage valoarea substanței subtile a esenței.

În scrierile sale despre oamenii Bucovinei, el arată că aceștia nu au boala mândriei și duhul necurat cu multe chipuri.

Arunc condeiul din mână, îmi sprijin bărbia în palmă și mă gândesc câte aș mai putea scrie fără a supăra pe bucovineanul din Vicovul de Jos al ținutului Rădăuților, profesorul, scriitorul Victor Iosif, omul de mare caracter care aduce multă bucurie celor ce îl cunosc și celor ce îl vor cunoaște.

Mircea Tâmpău

„SACRILEGIU...”

Eram, într-o zi de duminică de început de octombrie 2022, tolănit în pat cu un volum de poezii ale unei apreciate scriitoare din Iași, când, soția, după cum și-a format de ceva

vreme obiceiul să-mi modifice programul atunci când are de făcut cumpărături, mă întreabă:

- Ce faci astăzi?

- Nu vezi? îi răspund eu. Vreau să mă odihnesc și să mai citesc câte ceva!

- Lasă, că te odihnești la noapte! îmi spune moldoveanca. Hai să mergem până la Dedeman! Am văzut pe site – ul lor că au perdele frumoase și în casa mare aș vrea să mi le schimb, că cele pe care le avem, nu numai că s-au demodat, s-au și învechit de-acum...

- Și cine nu te lasă să te duci? îi spun eu sarcastic.

- Cum?! Să mă duc pe jos? mă întreabă nevasta, obișnuită și prea obișnuită de-o vreme-ncoace să fac pe taximetristul, ori de câte ori dorește să-și facă cumpărături. Chit că vede că nu prea-mi convine, și mai ales de când, am cam încetat să-i mai reproșez că a avut destule oportunități în tinerețe să-și ia permisul de conducere.

Așa că, *volens nolens*, hai la Dedeman, în zi de duminică, eu, care pentru lectură renunșasem să merg la slujba de la biserică...

Vizita la Supermarket-ul Dedeman din Câmpulung Moldovenesc, deschis cu mare fast în urmă cu un an, după ce au pus la pământ fabrica de mobilă a orașului, cea mai mare întreprindere socialistă ce a ființat în urbe, nu numai că nu-mi mai trezea mare interes pentru cumpărături, căci spusesem demult stop investițiilor în construcții, îmi angaja un sentiment de nostalgie. Și nu consider un mare păcat să poți fi și nostalgic dacă e cazul. Îmi stăruia în amintire cât de mult a însemnat fabrica de mobilă pentru Câmpulung Moldovenesc, un satelit al Combinatului de prelucrare a lemnului (CPL) Suceava, unde lucrasem și eu vreun an și jumătate după stagiul militar.

Așa că, odată ajuns acolo, nu mă uitam nicicum după produsele expuse, ci încercam să-mi amintesc pe unde erau secțiile de debitare a cherestelei, uscătoria, prelucrarea mecanică,

montajul, finisajul, expediția ș.a. Când ce să vezi? Dau nas în nas cu Florin Nisioi, câmpulungean la vreo 40 de ani, de pe Izvorul alb, fără serviciu, un om care mă ajutase în verile trecute la săpatul grădinii și recoltatul fânului:

- Să trăiți! îmi spune el. Ce faceți, domnu' colonel, ați ieșit la cumpărături?

- Nu neapărat, Florine, sunt doar însoțitor de nevastă... A trebuit să o fac iar pe șoferul, chit că-i duminică astăzi... Își caută perdele, că cele, pe care le are Casa Ileana nu-i mai plac... Și-o știi doar, că de multe ori te lăsam singur la treabă prin grădină, pentru că, mai important decât orice, era ieșitul la cumpărături, îi spun eu cu un oarecare necaz, pe care îl mai și disimulam puțin, ca unii ce stau la un pahar de vorbă și le spun acoliților că nu întâmpină paharul, doar așa, fără motiv.

- Ei, lăsați, că doamna face mâncare bună și pentru asta v-a chemat atunci să mergeți la Unicarm... Că, pe unde am mai umblat eu cu treabă, a trebuit să vin și cu mâncare de-acasă, nu mai spun la nemți...

- Ai fost iar la nemți? îl întreb eu, deși auzisem într-o ocazie că fusese plecat, pe când intenționam să-l mai chem la treabă.

- Da, vreau să mai fac câte ceva pe la casă și cu banii pe care-i poți câștiga aici, nu înaintezi deloc!

- Ei, Florine... dacă ai fi și tu mai econom! Să nu te mai întinzi cu băutura pe la bodegile din apropiere, de unde... știi cât de greu te-am scos câteodată când aveam nevoie de tine!

- Da, e și asta adevărat! Că aici, cam ce câștigam într-o zi se și duceau mulți bani... la cârciumăreasa de pe Izvor... Cred că, dacă nu i-am făcut eu toată casa, un perete sigur. La nemți nu-ți dau banii în fiecare zi și nici nu poți lucra băut ca pe la noi! În plus, acolo te plătește la oră și altfel ieși cu ziua de lucru, iar banii ți-i dă la plecare. Și uite-așa mai poți strânge câțiva creștari...

- Și ce-ai lucrat acolo? îl mai întreb eu.

- La vie, îmi răspunde Florin.

- La vie? Păi au nemții podgorii? întreb nedumerit.

- Ei, cum să nu!... și pe ce *hrape!*

- Unde, mă Florine, în ce regiune?

- Nu știu să vă spun, am lucrat la unul Schmitt...

- Hai că m-ai lămurit! îi zic eu.

- Dar să știți că acolo n-am lucrat pălmaș, am lucrat pe utilaje, pe tractor adică! îmi spune

Florin cu mândrie.

- Da?... Ți-ai luat carnet de tractorist? Nu te știam cu permis! remarc eu.

- Ei, mi-am luat! Da... ce? Acolo îți trebuie permis? Mai ales în agricultură? Le spui nemților că ai carnet și ei te cred, important este să le arăți că știi să conduci!

- Măi să fie, îi zic eu. Păi acolo, poliția rutieră nu face controale?

- N-au nicio treabă ! Ce-i ca la noi? Dar ce vorbesc... m-au oprit odată, de era să fac pe mine! M-au atenționat doar, că nu am voie să transport muncitori în remorcă, și-atât... Am scăpat, îmi spune Florin, retrăind parcă emoțiile de-atunci, pe când l-a oprit poliția germană.

- Ai avut noroc! apuc să-i mai sun.

- Da' apropo, domnu' colonel! N-ați putea să mă ajutați și pe mine să-mi iau carnet? Știți ce bine pot conduce! Am condus și acum, la întoarcere, pe autoband... că acolo, la nemți, dacă conduci bine, ai rovinetă și nu depășești viteza legală, nu te oprește nimeni!

- Nu ești zdravăn la cap, măi, Florine! Te joci cu libertatea ta și mai pui în pericol și viața altora! îi spun eu, tulburat de cele auzite. Și cu permisul cum ai vrea să te ajut? Cu programarea la examen? îl mai întreb, să văd cam tot ce are în cap.

- Ei, cu programarea?! Cu programarea are cine! Cu permisul... am dat de vreo trei ori sala, *f_tu-i măsă* și n-am luat! Am strâns și niște bani pentru asta... îmi spune Florin, uitându-se în stânga și în dreapta și vorbind mai încet ca să fie sigur că-l aud numai eu.

- Măi, Florine, eu zic bine când îți spun că nu ești zdravăn! Tu chiar vrei să intri la pușcărie? Uite, eu mă prefac că n-am auzit ce-ai spus, însă, ai grijă pe viitor să nu mai faci propuneri dintr-astea, că poți intra la tentativă de dare de mită sau chiar la dare de mită, și-i păcat! Pune mâna pe carte și ai să reușești tu până la urmă, mai ales că, după cum spui, ai abilități practice.

- Ei, dare de... Ce, la nuntă nu-i tot cu darea?! Câți și-au luat carnetul în Capu Satului au pus mâna pe carte? Au strâns bani și... li s-a adus carnetul acasă! Credeți că la cârciumă nu se află? Nu tot ei povestesc până la urmă...

- Uite, ce-i, Florine! Sunt lucruri pe care eu nu vreau să le aud, nici prin cârciumi și nici prin magazine, niciunde! Și te sfătuiesc de bine! E problema ta de-acum încolo de-i vrea să asculte ori nu.

- Da, eu credeam... începe să se bâlbâie Florin.

- Și cât ai stat acolo? îl mai întreb eu ca să schimb registrul discuțiilor.

- Patru luni și jumătate... am stat anul acesta, îmi răspunde morometele. Anul trecut am fost cu contract și ne-a trimis acasă după trei luni, iar banii ni i-au pus pe card. Anul acesta... nu ne-au mai întrebat nici cum ne cheamă! Că aveau datele noastre, și așa, am și putut rămâne peste termenul celor trei luni prevăzute pentru zilierii comunitari, iar banii i-am primit *cash!* Dar... a fost mai rău până la urmă, că așa am cheltuit mai mult față de anul trecut din avansul ce-l aveam disponibil. Ce bere bună au nemții!...

- Evaziune-i și la nemți, cum s-ar spune, nu? îl mai întreb retoric.

- Dacă așa-i spune, așa o fi, cum ziceți, ca și cu cealaltă... dare... dare de ce? Că bine le mai știți...

- Te rog, Florine, nu-mi mai aduce aminte! îi zic. Spune-mi mai degrabă, de n-ar fi fost mai bine să fi muncit aici?! Uite, chiar aici! Unde a fost fabrica de mobilă... pe care au pus-o la pământ nenorociții. Ce, nu puteau să construiască Dedeman-ul într-un alt loc, la intrare în Câmpulung dinspre Humor, de exemplu, ca investiție de la firul ierbii?! Ca să nu mai trebuiască să plece lumea în străinătate pentru a cumpăra materialele de construcții... Să câștige banii aici! îi spun eu cu năduf, desfășurându-mă.

- Cum sî nu?... îmi răspunde Florin. *Da' amu, ci sî-i facim?... dacî l-ați împușcat pi Ceaușescu?!... Ni-o agiuns blastămu' lui!*

Pentru unii și norocul, aveam să constat eu în primăvară, văzându-l pe Florin la volanul unui SUV SUZUKI, foarte degajat și mândru de el, de se uita mai mult în stânga și-n dreapta decât înainte... Și asta, ca să poată constata dacă toată lumea îl vede, că el are de-acum și permis de conducere...

Urcat pe scara socială, la săpatul grădinii nu l-am mai putut avea de ajutor pe Florin. A mai venit în iarnă să mă ajute (și-aceasta doar așa, din prietenia ce-a mai rămas între noi) la tăiat lemne... cu circularul portabil, pe care și l-a adus în remorca ce și-o atașează SUV - ului. Căci la crăpatul și stivuitul lemnelor, a trebuit să caut pe alții... necalificați.

Iar nevată-mea, nici acum nu și-a mai cumpărat perdele, și ori de câte ori o văd în zi de sărbătoare creștină că-și schimbă garderoba pentru a pleca în oraș, încep să am palpitații.

Vasile Aioanei

Broșuri

Scriitorul Analfabețel Zbânțuescu acordă un interviu.

- Bună ziua, domnule Analfabețel Zbânțuescu, vă rog să ne vorbiți despre opera dumneavoastră literară.

- Bună ziua! Da, nu mai scriu cărți, deja sunt antichități, trebuie să ne aliniem și cu literatura la noile tendințe.

- Și atunci ce ați scris?

- Broșuri!

- Poftim?... Ce broșuri?!

- Da, în loc de cărți, care deja sunt perimate am început să scriu broșuri.

- Extraordinar! Și câte broșuri ați scris până acum?

- A, deja am scris două broșuri!

- Ai nu mai spuneți, atât de multe!

- Da, muncesc zi și noapte.

- Despre ce este vorba? Dacă puteți să ne dezvăluiți subiectele acestor capodopere literare, adică broșurile.

- Da, prima broșură se numește După dulapuri!

- Cum adică, După dulapuri?!

- Păi, știți că erau intelectualii aceia de marcă cu chestia după blocuri.

- A, da, după blocuri, da, știu!

- E, s-a fumat, trebuia să vin cu ceva nou, de impact, și astfel a apărut După dulapuri!

- Și, ce este după dulapuri?

- Praf!

- Ce-a făcut?!... Ce praf?

- Praf, dom'le, ce putea să fie după dulap decât praf!

- Aveți perfectă dreptate. Iar cealaltă broșură?

- Cealaltă broșură se numește Na-ți-o frântă, că ți-am dres-o!

- A, despre ce este vorba?

- Despre gunoi!

- Despre ce?!

- Despre gunoi, adică dacă e frântă ce mai poți face cu ea decât s-o arunci la gunoi.

- Deci prima broșură este despre praf iar cea de a doua broșură este despre gunoi, remarc faptul că vă aplecați asupra unor subiecte existențiale.

- Bine-nțeles!

- Au avut succes aceste broșuri?

- Vai, dar se poate, au fost best-seller-uri!

- Chiar așa?!

- Sigur! Prima, După dulapuri, s-a vândut în patru exemplare.

- Atât de multe?

- E, două le-au cumpărat, una o mătușă de-a mea, și alta o verișoară.

- Și celelalte două?

- Am făcut un efort financiar și mi le-am cumpărat singur din librărie.

- Senzațional! Și cea de a doua broșură?

- Aici deja am ajuns la cincisprezece bucăți.

- Uimitor! Cum ați reușit o asemenea performanță?

- Am prins un nepot la înghesuială.

- Ce înghesuială, că nu pricep?!

- Avea nevoie băiatu' de niște bani, să iasă și el cu băieții, un munte, o savarină, ta-su nu a vrut să-i dea și astfel l-am prins eu la înghesuială, i-am propus să îi dau eu niște bani, dar... cu condiția să-mi cumpere din librărie douăzeci de broșuri, bine-nțeles, tot pe banii mei.

- Stați puțin, parcă ați spus că s-au cumpărat doar cincisprezece?

- Da, că băiatu', șmecher, m-a făcut la bani, a cumpărat doar cincisprezece și a păstrat el

banii pentru restul de cinci, pe lângă banii pe care oricum i i-am dat.

- Asta e, se mai întâmplă. Vă pot întreba despre premii literare...

- A, dar broșurile mele au luat toate premiile literare posibile.

- Cred că era normal, astfel de capodopere, astfel de broșuri.

- Da, până la urmă, ce era să fac, m-am întors și la relicve.

- Mă scuzați, nu-nțeleg, ce relicve?!

- Până la urmă m-am aplecat și asupra antichităților, adică a cărților, nu m-a răbdât inima, ca un mare scriitor, să nu scriu și măcar o carte.

- A, deci ați scris și o carte.

- Nu, încă nu, este în pregătire.

- Nici nu mă așteptam la altceva, un scriitor ca dumneavoastră. Ne puteți vorbi despre viitoarea carte?

- Da, se va numii Carte albă!

- Uimitor! Ce nume cu încărcătură. Despre ce este vorba, subiectul cărții, acțiunea?

- Va fi o carte de o mie de pagini...

- Vai, dar ce întorsătură dramatică, de la câteva broșuri la o carte de o mie de pagini.

- Da, bine-nțeles, o mie de pagini albe.
- Cum adică pagini albe?!
- Adică fără nici un cuvânt, nici măcar o literă!
- Și credeți că va avea succes?
- Vai, dar deja se bat editorii pe ea.
- Chiar așa?!
- Sigur, păi, lui Gogomănel Prostolea de la editura Cartea în derivă, i-a învinețit un ochi.
- Aoleo! Adică s-au luat la bătaie la propriu.
- Păi, ce credeai? Stai să vezi, lu' Tembeluț Agramatoiu de la editura Analfabeții viitorului, i-a spart buza.
- Dar câtă pasiune pentru cartea dumneavoastră.
- Și nu numai atât...
- Vai, dar a fost un adevărat măcel.
- Nu, stai, că au terminat cu bătaia.
- Ah, ce bine!
- Voiam să zic că deja sunt în tratative avansate cu renumitul regizor Zevzecuț Bălmăjeală, care vrea s-o transpună pe marele ecran.
- O, vă urez succes!
- Deja a acordat un interviu pe această temă în care a afirmat că va fi cel mai greu film al său.
- Chiar așa?!
- Da, a zis că va fi foarte dificil să facă acest film, vă puteți imagina două ore de ecran alb, și sonorul un țuiut continuu, tiiiiii!
- Păi, nu turbează spectatorii?
- A, va fi un film de artă pentru cunoscători, pentru connesurs.
- A, nu chiar așa pentru publicul larg.
- Da, nu pentru toți țopârlanii, adică mă ocup de literatură, de artă, la nivel înalt.
- Extraordinar! Și alte proiecte de viitor pe lângă broșuri și Cartea albă?
- Da, vreau să trec la un alt nivel literaturii... las broșurile și mă apuc de scris pliante!

Roland F. Voinescu

(în memoria poetului
Grigore Vieru, născut la
14 februarie 1935 la Pererîta, județul
Hotin, Regatul României)

MANCÚRT (pl. mancurți) - persoană care a uitat ororile dictaturii și se supune orbește unui stăpân, persoană lipsită de memorie, înrobătită total și îndobitocită

POEM DESPRE-UN ÎNGER

Te-ai dus mult prea devreme printre îngeri,
Pământul drag fiindu-ți iar aproape,
Cu dorul cel durut în glas, cu frângerii
De lacrimi grele înnodate-n pleoape.

Auzi acolo vocea mamei, calmă,
Asculți iar doina dulce și izvorul,
Șoptind îl ții-n căușul cald, în palmă,
Ca să stropești ograda și ogorul.

Te-ai dus să-l rogi, poete, înc-o dată,
Pe Eminescu nemuririi noastre,
Cu inima ta mare-n mâini purtată,
Ca să ne judece el dintre astre.

Te-ai dus purtând în suflet trei culori
Și-o singură ființă românească,
Te-ai dus la Prut să faci alt pod de flori
Pe care Domnul să-l înveșnicească.

Te-ai dus să îți visezi tu iarăși neamul
Că-ncape într-o singură icoană,
Cu crucea-n mână să te-nchini la hramul
Bisericii din anii de prigoană.

Te-ai dus să-ți strigi în cer durerea-ntreagă
Și grea de pe pământ înstrăinat,
Iar rănile din viața lui pribeagă
S-arăți că încă nu s-au vindecat.

Te-ai dus plângând pe cei duși în Siberii,
La tâmpile cu pistol mânați din curți
De stele roșii, nerăbdând vederii
Pe cei ce tot uitat-au, pe mancurți*.

Te-ai dus ca să nu-i vezi deloc la față
Pe cei ce și-au uitat azi alfabetul.
Te-ai dus să lupți și-acolo, -n altă viață,
Alături cu alți frați, veniți cu-ncetul.

Te-ai dus visând al pâinii abur moale
Din Basarabia iubită, dragă,
La Prut cum șterge granița din cale,
Ca să vedem o Românie-ntreagă.

Cătălina Orșirski

RÂUL

Continuare din numărul anterior

Tânărul făcea plimbări în sus și în jos pe la poarta casei parohiale. Nu îndrăznea să se apropie prea mult. Cu preotul Vasilică nu avea probleme. Se întâlneau, vorbeau, dar nu în biserică. Nu prea frecventa biserica acest profesoraș tânăr.

Chiar și atunci când l-a lăsat fără copiii care vesteau apropierea preotului cu „Chiralesa”, nu a fost o supărare prea mare pentru blânda față bisericească. Profesorul nu făcuse nimic rău în mod voit. Copiii l-au văzut pe drum și au fugit spre o uliță lăturalnică, nu i-a izgonit el, după cum au clarificat cei doi situația, oarecum stânjenitoare pentru amândoi. Copiii nu aveau nici o vină, așa era datina, mai câștigau și ei de pe la casele unde intra părintele câte ceva. Preotul n-a avut ce face, rămas doar cu dascălul, nu putea să strige la „vestitori” să vină înapoi, ei fiind deja ascunși pe unde au putut și, apoi nu se cădea să facă asta. Profesorul n-a avut în intenție să-i ia la întrebări. Sigur la școală se știa că elevul nu are voie „să umble cu popa”, să meargă la biserică de Paște... Asta era politica: școala era separată de biserică. Situația o știa și preotul, tocmai de aceea au dat-o la pace, mai ales că tânărul profesor a făcut primul pas, mergând chiar acasă la acesta, unde au lămurit lucrurile. Așa s-au cunoscut mai bine și au rămas apropiați, atât cât le permitea profesia și vârsta.

Acum, profesorul nostru nu îndrăznea să strige la poartă. Nu prea îi venea să spună că a venit pentru Geta. Aceasta era o bălaie cam spălăcită, cu ochii de un albastru-tulburiu, cam înaltă pentru o fată, dar, cu toate acestea foarte iute în mișcări, neastâmpărată uneori. Tânărul o văzuse în primăvară. Cum e la țară atunci când apare un personaj nou, era și el curios să vadă în ce ape se scaldă „prospătura”. Numai că aceasta nu apărea prin curtea casei parohiale, casă veche cu un pridvor stăpânit pe niște stâlpi cam subțiri care începuseră să cedeze, așa încât pridvorul era prăvălatic. Pe la geamurile din față preoteasa avea flori bine îngrijite, dar care nu dădeau prea bine pe geamurile vechi și nevopsite. Dintr-o dată se auzi strigat, ba chiar poftit de cucoana preoteasă. Ce să mai stea pe gânduri, deschise portița, și ea șubredă, intră în curte, zise „săru’ mâna” și chiar sărută mâna întinsă a femeii în pragul bătrâneții, dar încă dărză și frumoasă.

- Nu ai mai trecut pe la noi cam de multișor, ori ești supărat pe noi?

- N-am nici un motiv, nu se pune problema, numai că n-am vrut să deranjez, se scuză tânărul.

- Ei, e bine că te-am văzut și acum. Tocmai ce a sosit la noi și nepoata de la Petricani, fată cuminte și rușinoasă, e de la soru-mea cea mare. Și fără să mai zic eu ceva o și strigă pe Getuța. Aceasta apărură într-o ținută mai neglijentă și până să mă prezinte coana preoteasă o zbughi pe o ușă de unde apărură pieptănată, cu o bluză cu decolteu larg și minijup, pe atunci la modă, așa cum erau pantalonii evazați la băieți. Tenul ei de un galben - pal era acum îmbujorat, nu știu dacă din efortul depus la îmbrăcat ori de prezența mea. Mai târziu am dedus că i se vorbise de mine și că, tot după cum am înțeles, aș fi fost o „partidă” bună. „Taci că-i bine” își zise tânărul, ușurat că nu e nevoie să spună el de ce se plimba prin fața porții. După ce sărută cu putere și îndelung mâna domnișoarei, preoteasa îi pofti să ia loc pe o canapea veche, acoperită cu o cergă bucovinească. Preoteasa aduse un vin roșu spre negru, adevărat vin popesc și păhărele, turnă și cuvântă: „Să fie într-un ceas bun”. Aoleo! își zise tânărul, aici se pune ceva la cale, dar nu se dădu de gol.

- Acuma, eu vă las, mai vorbiți de ale voastre, că eu am ceva treabă prin grădină, vorbi Aspazia și chiar ieși pe ușa din față.

Geta, foarte perspicace, văzu paharul tânărului și, fără să întrebe, îl umplu. Repetă mișcarea asta de vreo două-trei ori până când tânărul îi făcu semn să se oprească. Numai că, cu fiecare plin al paharului se așeza tot mai aproape de el. Și, ce să vezi? cu o mișcare neașteptată îi trecu un braț pe după gât, îl trase spre ea și-i aplică un sărut zgomotos. Ce era să facă flăcăul? Se implică în joc, o prinse și el și buzele s-au sărutat atât de pătimaș, încât li s-a tăiat răsuflarea. Poziția era cam incomodă dar nu era un impediment. Pentru un moment n-au știut ce fac. Era clocotul ascuns al tinereții? Era o tactică? Se vedea că ea avea mai multă experiență. Chiar era cu circa cinci ani mai mare, deci...

Se auzi o ușă scârțâind. Geta sări la locul ei și-și aranjă părul și bluză. De fapt părul era făcut „permanent”, cu bucle mari, nu prea în ton cu vârsta. La „permanent” apelau femeile în toată firea pentru că era mai ușor de întreținut. Nu-i stătea deloc bine coafura. Nu-i acoperea bine capul, gâtul rămânea gol, mai ales că nu prea era atrăgător.

- Mai servește și tu băiatul, uite are paharul gol, apucă coana să zică, dar tânărul refuză cu politețe. Mulțumi și își ceru voie să plece.

- Atunci condu-l tu, Getuța, o îndemnă mătușa ei.

La poartă nu s-au sărutat, era mătușa în pridvor. Au convenit să petreacă după-amiaza zilei următoare pe mica plajă de la Prut.

Va urma...

Gheorghe Șerban

Gazel I

Âşık olup şiir sevmemek olmaz
Güzel duygular hissetmemek olmaz.

Bugün ben de aşk odunda yanarım
Onu gidip de ilân etmek olmaz.

Gizlerim aşkımı onu tanıyalı ,
Zorla kendini beğendirmek olmaz.

Yetişmek isterim seviyesine,
Lâyık olmadan kalbi titretmek olmaz.

Beni kendisi görüp tanımalı
Erkek kalbine kolay girmek olmaz.

Sevgi yakıyor bağrımı gün be gün,
Sabret, onurunu çiğnemek olmaz.

Sabrın sonu selâmettir, ey Eda,
Yine de bil, her ne istesek olmaz.

Să iubeşti şi să nu iubeşti poezia, este imposibil
Să fi lipsit se sentimente nobile, este imposibil.

Ah, inima mea arde de o iubire neîmpărtaşită,
Ca fata să-o declar eu întâi, este imposibil.

Scriu în taina poezii din suflet despre dragoste
Să mă destăinui, să mă impun, este imposibil.

Trebuie să mă strădui, să mă apropii la nivel,
Să aştept sentimente nemeritate, este imposibil.

Tare aş vrea şi abia aştept să privească în ochii mei
Să nu observe iubirea mea, oare este imposibil...

Iubirea îmi arde sufletul din ce în ce mai puternic
Rabdă inima mea, să-ţi calci onoarea, este imposibil.

Trebuie să mă strădui, să merit o iubire mare,
Şi totuşi, draga Eda, nu totul în viaţă este posibil.

GAZEL II

Sevgi bilinmedik bir yolla kalbime yerleşti,
Önce muvakkat sandım, oysa gittikçe güçleşti.

Beynim onu tanımadığımı söylüyordu,
Defalarca onu düşünmemi kesin reddetti.

Dinlemek istemedi gönlüm, hep onu düşündüm,
Yerleştiği yer alevlerle çırpınan yürekti.

Düşüncemi gün geçtikçe kaplamağa başladı
Sersemledim, anlamadım bu ne biçim kuvvetti.

Toplamalıydım kendimi, ben çalışan bir kızdım,
Yaşamama gereken, sağlıktan sonra emekti.

Günlerce savaştım aralarındaki tezatla,
Anladım: beynim işi, yüreğim onu seçmişti.

Uyum sağlamalıydım ey Eda, iki yanımla,
Beynime sevgi ve sevgime düşünce yerleşti.

Iubirea pătrunsese în inima mea
S-a aşezat acolo de a binelea.

Cugetul îmi spunea: „Nu-l cunoşti bine!”
Fiecare clipă sufletul îl respingea.

Mereu apărea obrazul lui în faţă,
Şi pe totul din jurul meu îl învelea.

Cu fiecare zi mă obsedă mai mult,
Am înţeles ai iubirii puterea.

Nu trebuia să uit: eu aveam o muncă,
Pentru a trăi, aveam nevoie de ea.

Controversa a durat zile întregi,
Cugetul a ales munca, iar sufletul iubirea.

da, trebuia să împac cele două părţi,
Fiinţa mea n-a acceptat împărţirea.

Emin Emel

Voci din movile

Se-nvârte roata, trece malul înalt al dâmbului,
De sub pământ se aud vocile din iarba mormanului.
Orientul central a cuprins secole îndepărtate,
Tătarul cuman a dus vestea despre sine prin toate.
Se-aude glasul, vocea strălucitoare răzbate
Aducând lumina soarelui și-a lunii adorate.
Cântecele lor deschid un colț al istoriei străbune,
Înălțând lumina peste tătarul ce poartă însemne bune.
Umbra,vocea, lumina, viața, totul,din movile vine,
Când trecători se-opresc și Rugă le spun de la sine.
Uscate și șterse zac ierburi desverzite peste gorgane,
Umbra și vocea unindu-se se-nalță spre cer și mormane!

Guner Akmollla

tablouri

sirene, aglomerație, injectomate,
măști cu oxigen
obloanele se închid

în zori, apar cioplitorii de piatră
dăm mâna cu ei, o clipă ne privim
apoi dispar după stâncă

în urma lor fumul se ridică greu
de parcă gunoierii ar fi dat foc
la toate frunzele căzute pe pământ

podul de piatră e sfărâmat
vântul arde de-a valma cu frunzele
obloanele se închid
ploaia n-o să mai poată privi pe fereastră

o pasăre cântă pe acoperișul unei case
cântecul ei sapă cărări adânci
într-un prea târziu sau prea devreme
amețitor

Mariana Faraon

Recunoștință

Îți mulțumesc cu inima văpaie
Că, Doamne Sfinte, mă ardeam pe viață,
De nu dădeai în ziua aia ploaie
Și nu-i spălai vopseaua de pe față.

Reclamant la 112

Când soața sa a dispărut subit,
A reclamat, n-a stat ca gură-cască
Și azi trăiește omul fericit:
N-au reușit nicicum să i-o găsească.

O prietenie sortită eșecului

Vorbind acum de noul meu amic,
Mărturisesc că-mi place-a lui soție,
Dar are-n dormitor dulapul mic,
Iar eu, de-un timp, am claustrofobie.

Vacanță la mare

Damă pe nisip la soare,
Valuri, înotat în mare,
Flirturi, dans, cockteiluri supte,
Soț gelos, trei coaste rupte...

Democrație de moment

Cu soacra mea și soața în odaie,
Democrația-n casă e deplină,
Cum e-n povestea cu doi lupi și-o oaie
Votând cinstit ce vor mânca la cină.

Incertitudine

Copiii ăștia-mi dau idei,
Se poartă zici că nu-s ai mei;
O fi ereditar, mai știi?
Nici tata n-a avut copii.

Soacrei mele

De-atât vreme tot îmi spui
Că n-am bătut în viață-un cui,
Dar, când va fi, să-ți fiu pe plac,
Ți-oi bate zece... la capac.

Cu soacra la spital

Am internat-o cu probleme
La Terapie Intensivă
Și nuș' ce dracu', dar de-o vreme,
Așa mi-e poftă de colivă...

Reconciliere

Promit, cu soacra, oameni buni,
Să nu mă mai contrez de luni,
Că n-are rost să ne certăm...
Și-n plus, duminică-o-ngropăm.

Metamorfoză

Mă-ncearcă uneori ideea
Că Domnul a creat femeia
Și mai apoi, punând capacul,
A transformat-o-n soacră dracul.

De-ar veni luna lui Mai...

Se plictisește soacra mea în casă,
Că-i iarna lungă, timpul nu prea blând,
La iarbă verde și-ar dori să iasă...
Măcar de ar da colțul mai curând.

La aniversarea mamei soacre

I-am adus cât să-i ajungă:
Spirulină, flori, orteze,
I-am urat și viață lungă,
Sper să nu exagereze.

De va fi să fie...

M-a întrebat aseară soacra mea
De voi veni la-nmormântarea sa
Și-am liniștit-o: de va fi să fie,
Promit că o să vin cu bucurie.

Chichițe avocățești

Am divorțat civilizată
Și la partaj ne-am împăcat;
Ceva cred totuși că nu-i bine,
Că soacra a rămas cu mine.

Florin Rotaru

Adevărul și minciuna

Minciuna, bine dichisită,
E totdeauna răsplătită,
Iar adevăru-i gol-goluț,
Căci nu-i dă nimeni un bănuț.

Vedeta

Acceptă piese noi
Dar cere în contracte
Un partener de soi
Și măcar patru acte.

Sex-simbolul

Cu mușchii săi de discobol,
Chiar dacă știm că-i alcoolic,
E-un venerabil sex-simbol,
Căci face dragoste simbolic.

Salariatul

Nu suportă strâmbătatea –
Iată marele lui viciu;
Caută-ndârjit dreptatea
Și pe urmă... alt serviciu.

Ego sum

Sunt firul de nisip cernut,
Nu fac la nimeni niciun rău;
Iar dacă nu m-ai cunoscut,
Ajung eu și în ochiul tău!

Donjuanul

Cavaler perfect,
Însă ignorat:
Are un defect...
Este însurat!

Femeile

Luminând ca niște stele,
Ele sunt al vieții har;
Ce ne-am face fără ele?
...Cred că am dormi la bar!

Sexagenarul

Umblă-adeșea, în călduri,
După blonde decoltate;
Nu e apt de aventuri,
Doar se umple de păcate!

Minijupa

O haină mai divină
Cine-ar putea concepe:
Picioarul se termină,
Iar fusta nici nu-ncepe.

Lolita

Lolita-i o dulce fecioară
Cu ochi arzători, cu sâni copti,
Ce zilnic visează, spre seară,
“O mie și una de nopti”.

Soacra

E o mamă excelentă,
E ființa cea mai bună;
O servim cu ceai de mentă,
Îndulcit cu... mătrăgună.

Bolșevicul

E-un tip cu percepție dublă,
Din stirpe de „mari patrioți”;
El n-are la suflet o rublă,
Dar vrea s-o împartă cu toți.

Karl Marx

În „Capitalul” său elaborat,
A calculat temeinic genialul
Cum să muncești, util cu-adevărat,
Să-i irosești lui Engels capitalul.

Ion Diviza

LXXIII

Poate nu plac unor figuri rebele
Nici versul meu, nici frumusețea ta,
Nici moda nouă, nici mai vechi modele
Prin care-ncerc să modelez o stea.

Dar nu prea țin să-mbrac în haină nouă
Acele ziceri care s-au mai spus,
Cum nici pe trandafiri nu-i altă rouă
Și nici mireasmă nouă n-au de sus.

Nici frumusețea ta n-o dau cu fard,
De place tuturor ce-mi place mie,
E pentru că în sufletul meu ard
Lumi după lumi, nestins, ca o făclie.

Nici dragostea nu-i nouă și nici veche,
Nici noi – perechea fără de pereche.

LXXIV

Nu știu de unde să te iau, femeie!
Tu-ntorci pe dos destine și virtuți!
Ești când al vieții lacăt, când o cheie!
Vindeci săraci și sărăcești avuți!

Te-ntreci mereu pe tine-n frumusețe,
Iar în ispite geamănă nu ai,
Că toți bărbații-ar vrea să reînvețe
Păcatul izgonirilor din rai.

Te-aș zugrăvi-n culori fără de moarte,
Dacă aș fi un pictor cât de cât,
Tu însă ești o artă între arte
De poți iubi și ceea ce ce-i urât!

Dar poate știu de unde să te iau:
De unde alții lasă ce nu au.

sonete

LXXV

Când vei veni, voi fi precum o mare
Al cărei val se-ntoarce îndărăt,
Rănit de stânci și fugărit de soare,
Amenințat de geruri și omăt.

Și-o să-ți ofer, la fel ca astăzi marea,
Întregul cer din care ai lipsit,
Cu perle-am să-ți răscumpăr depărtarea
Care-n adâncuri prea m-a adâncit.

Și vom urca spre soare, împreună,
Să devenim în calea lui un nor,
Aducător de ploi și vreme bună
Și de iubiri oricărui muritor.

Te-aștept să vii și mă prefac în mare,
Să intri-n mine ca o alinare!

LXXVI

Eu nu sunt bun și nu te fac mai bună
Dacă îți spun că sunt doar un nebun,
Care îți cântă prea ades în strună
Când îți strunești ispitele, duium.

Și nu sunt bun, pentru nimic, în lume,
Nu duce lipsă lumea de nebuni,
Îndrăgostiți de-un chip și de un nume,
În care ei nu văd decât minuni.

Nebunul, însă, știe ce e bine,
Chiar dacă binele, în el, e scrum,
Chiar dacă răutățile din tine
Îl fac și mai urât și mai nebun!

Dar nu cumva chiar tu ești cea nebună,
Că farmeci un așa căzut din lună?

Nicolae Silade

**Motto: „Doamne-al meu judecător
Nu mă judeca să mor”**
(Piesă populară din Maramureș)

nimeni nu mai e cum trebuie cu toții sunt reci
calorifere
ghețuri fără vremuri prin metropolele lor stinse
sunt singurul duh înghețat -
nimeni nu e ca mine
nimeni nu mai e ca mine
veteran de război sătul de banii de la stat
de pensii și venituri ce trebuie declarate
nimeni nu mai e ca mine - zăngăne un premiu literar
nimeni nu mai e ca mine - susură banii din cont
nici mama nu știe ale cui degete scriu
ale cui gânduri sunt alese să-mi fie mirese
mi-am schimbat semnătura - Tu nu Te-ai dus în altă
țară
m-am rugat dar Tu - nu
acum iată fără noua mea semnătură
nu mai poți pleca în Rai
stai aici să vezi
cât diavol trebuie să înving până în zori
câte schimburi de noapte trebuie să fac
câte taxe am de plătit
câte peșteri de cuvioși călugări de exterminat
câte biserici Ți-au făcut
și nici una nu ține cu Tine.
1-0! urlă tribunele de fotbal -
aș vrea să văd dacă și Tu ții cu ei

cam așa-i cu iubirea
credeam că moartea vine ca un fluture de toamnă
de aceea tresăream în crini
eram frumos ca tine
uite acum - numai brazi stânci și valea -
vor veni unii și vor zice că prea ștearsă a fost viața
pe-acolo
așa arată iadul doamnă - crunt
nu ca iubirea ta
nu mai apare iubirea ta în DEX
on-line
ori pe cruce
nu știu de ce-ți vorbesc așa

poate știi tu de ce
de ce o lacrimă s-a dus în sus
spre titlul acestui volum
și a ars ca acidul cel mai tare versurile 5 și 6
mai iubită de mine n-ai fost nicicând niciodată
căderea noastră în anonimatul legendelor
va fi ușa prin care vom intra
înapoi mână-n mână în lume
(brusc, geamul prin care te vedeam
s-a făcut țândări. Numai așa te iubesc
primăvară în care vâslele luntrilor n-au fost
inventate)

poezia se scrie de cei morți
așa ne-au învățat
nu de "ăia" cu pletele risipite pe șosele
poezia se scrie în costum și la cravată
nu de ăia ce-și cerșesc mormântul
poezia e rimă și punctuație
nu contează sângele și ochii zdrobiți
nu, domniile noastre! nu! poetul e mereu în sală
ce contează că gospodina Floarea
îi pune laurii în ciorba de fasole
ei nu mor pe sub poduri
ca ăia alții de prin țările cu negri
avem spitale ultramoderne unde să moară

prietene frate al meu
de auzi cum se face schimbul între orele noastre
de simți că îți spun: prietene dragul meu
atunci știi că bărbatul și femeia din lumea asta
se urăsc și devin
pentru totdeauna
același clown

Ștefan Doru Dăncuș

Balade mici

(★)

Sub un stejar, de funii spânzurată,
Fierbeau în clocot cu euforie
Berbeci, porci, tauri în devălmășie,
Să-și sature lihniții încă-o dată,
Când scârțâitul roților nomade
Și cnuturi bătaioase la năvală
Rostogoleau o groaznică-îmbulzeală
De răcnete, pârjoluri, cavalcade:
Cu amândouă toartele bizare,
Ascunse în interior, lumina
Muzeului expune în vitrina
De catifea o tigvă de căldare,
Călcat pământ, hârb afumat la pânda
De-o Asie pe fugă și flămândă.

(★)

Se simte fastuos mireasma cărnii,
Berbec de-a rostogolul pe grătar
Deasupra vetrei de pământ cu jar
În aeru-agresat de șfichiul iernii;
Nu luați, prieteni, vă învăț de bine,
Nici vinului în pălălaică fiert,
Nici babei țuica numele-în deșert,
Ci vine-un drac de-alergătură, vine,
Săriți pe cai, pe țoalele din sănii
Și beți în băraganul cu ciulini
Vifornița și zurgălăii prin
Gâtleju-afurisit al damigenei,
Să joace până-în lună, sus, mai sus,
Tot ce-ar avea zăpezile de spus.

(★)

De-o grindă spânzurat în putregaiul
Străvechii șuri, un căpătâi de lanț
Scrâșnește de-o năvală spre Bizanț,
Pâinea să-înșface, aurul și raiul;
E-o soartă-a vântului din băragane
Să-împingă fumul de ciulini spre cer,
Când boi înfipti în săbii cu mâner
Și capre fierb cumanii în cazane;
Se îmbunează frigul a ninsoare,
Spre sud curg nourii somnoroși, spre sud,
De nicăieri scârțâituri se-aud
Și peste lume cade-o-întunecare
Cu alți barbari de noapte până-în zori
Printre zăpezile din viitor.

(★)

Au fost pe noapte cu prăpăd omorul
Și jafu-în cărâiala de găini,
Până-a sărit moșneagul cu toporul;
La-întoarcere din bezne și grădini
Târau dulăii coada-între picioare
Și-urtau a frică, a pustiu și mort;
Pe-o neagră dimineață, fără soare,
Veghind, a tras jivina din resort
Și-în grindă-a spânzurat-o, la-îndemână;
Tăia, pe viu, custura de călău,
Din țate, răbduriu, spre căpățână,
Cu-un țărănesc „Te ierte Dumnezeu”;
Câinii-asmuțiți la carne, râvneau după
Vulpoaica jupuită, să o rupă.

Șerban Codrin

Doamne, m-ai scos din înc-o nouă moarte
Și mi-ai dat iarăși viața: s-o trăiesc.
Mai mult pe nimenea să nu urăsc,
Pe orișice făptură s-o iubesc,
Cum Tu ne-ai poruncit în Sfînta Carte.

Și eu mă strădui, în Christos spre-a fi,
Chiar viermele din lut să-l pot iubi!

Icoană-a fost păcatul pentru mine.
Lui mă-nchinam, cîntîndu-l ne-ncetat.
Și-așa intram călare în cetate,
Pe toată desfrînarea Împărat.

De Materic n-aveam nicicînd nevoie.
De Pateric, la fel, n-aveam habar.
Și-așa intram călare în cetate,
Crezînd că-s Dumnezeu, la un pahar.

Dar într-o zi, cînd am căzut în humă,
Unde nici pîine, nici izvor n-aveam,
Trei finice mi-a-ntins o mîină sfîntă,
Și-un glas mi-a spus: "Cîntă-mi slăvitul Neam!".

Și eu de-atunci, smerindu-mă, ca grîul,
Văzînd cosașii cerului senin,
Intru oricînd călare în cetate
Pe-a mea mîndrie, ca pe un asin!

Biserica de Lemn

Om creștin, ce vii pe-aicea,
Ai dori, scris, un însemn
Despre ce-a trăit prin vremuri
O Biserică de Lemn.

Nașterea-i călugărească
La Hîrjauca s-a aflat,
Pînă-a putrezit, și-atuncea
Templul a fost demolat.

Au cerut hirișenii
Pentru satul lor să-l ia
Și un veac întreg de zile
N-au știut ce-i boala grea,

Pînă-alunecînd pămîntul,
Duși în vale s-au trezit,
Unde nu din lemn,---din piatră
Nou locaș au ctitorit!

Casa Domnului, cea veche,
Într-un cimitir plîngea,
Cu icoanele-aruncate
Și Scriptura singurea.

Prăbușit, iconostasul,
Implora să fie dus
Într-un loc ales cu grijă
De Măicuța lui Iisus.

Și-ntr-o zi cu Sfîntă Pace,
Care-n oameni predica,
Din grămada cea de lemne
A-nviat biserica!

Din cei morți, ca dintr-o rană
Rugăciunea s-a-nălțat
Pentru că-ntr-un preot, Doamne,
Mila Ta s-a arătat!

El văzu---doar într-o clipă---
Duse-n timp, spre veșnicii,
Mii de taine cu botezuri,
Liturghii și cununii.

Și de-atuncea pînă-acuma,
Învierii noastre Semn,
Renăscută, fericită,
Stă Biserica de Lemn!

Traian Vasilescu

Fantoma orașului natal

Am plecat, dar nu definitiv.
Ceva din mine a rămas acolo,
în orașelul dintre vii, pe strada Teilor
pe banca din parc
unde primul sărut a încrustat un tatuaj
pe buzele întunericului,
unde ploaia a spălat lacrimile
de pe obrazul stelei călăuzitoare
când am rătăcit calea dreaptă și-am
înnoptat cu animalele sălbatice
în văgăuna deznădejdiei.
Am plecat, dar frânturi din mine au rămas
între zidurile școlii unde slovele
și-au pus amprente pe sinele meu.
Alte frânturi mai stăruie
în inimile celor pe care i-am atins
cu lumina, cu umbra, cu mierea, cu pelinul.
Am plecat, dar nu definitiv.
Buretele memoriei a șters doar fragmente.
Paginile trecutului se pictează singure
în tabloul prezentului.
Ampretele inimii, fantome în oglindă.

Valentina Teclici
Nona Zeeleandă

Măști

Nimic nu mai este cum a fost.
Primăvara nu-ți mai zburdă prin sânge
precum mieii pe dealurile copilăriei.
Tot mai rar rândunicile-și construiesc cuibul
sub streășina gândului tău.
Până și vocea mamei din corul îngerilor
are tonuri de catifea, vindecând rănilor amintirilor.
Dascălii nu-ți mai dau sfaturi din cancelaria cerului,
ci-ți pun întrebări despre cum ar putea deveni
utilizatori de internet și dacă ai timp de un skype.
Copiii tăi au castelele, prinții și prințesele lor,
cazemalele, turnurile de veghe,
urcând și coborând treptele destinului.

Nimic nu mai este cum a fost.
Nu mai ai secrete, nimic de ascuns.
În cenușa iubirilor, viselor, crezurilor, faptelor tale
ireversibilitatea timpului își încălzește oasele.
Doar sufletul tău continuă să poarte măști
copiate din albumul de familie
și să spectacole gratuite de câteva ori pe zi.

O linie fină

Adeseori, în viața mea, am zburat prin cercuri de foc
asemănătoare cu cele de la circ sau alte spectacole.
Este ca și cum ai lua în mod conștient un risc imens, inutil,
doar pentru a-ți demonstra ție și celorlalți
că poți face față fricii, că ești mai breaz
decât imaginea ta proiectată.

Ești un câștigător temporar în jocul vieții și al morții.
Întotdeauna este vorba despre o linie fină
între a pierde și a învinge.

Fiecare pierdere, cu excepția vieții tale, te învață o lecție
despre tine, ce-i cu adevărat important
și-ți dă putere să faci față, să-ți revii, să te transformi,
să renunți sau să încerci în continuare, să aspiri.
Fiecare victorie, în special cele majore,
după ce ți-ai riscat sănătatea, relațiile, bunurile,
propria viață și poate și-a altora,
te întristează sau poate îți dă un nivel ridicat de adrenalină,
un gust al puterii dumnezeiești și dorința
de a repeta experiența fără să te întrebi „dar dacă ...?”

Plutesc pe linia fină, invizibilă, între durere și acceptare,
deasupra și dedesubt, înțelepciune și naivitate,
dorință și control.

Îmi imaginez cercuri largi de foc, precum arcada curcubeului,
sau minuscule ca o verighetă
și dresesz frica, ambițiile, regretele și visele
să zboare prin ele.

Ca niște câini iubitori, loiali ... se supun.

Sedus de clorofilă

Bonjour, Tristesse! Mă iartă, dar m-ai luat în grabă
cu tine, într-o carte – ce noduri, câte semne...
nu ploile de sticlă au stat să mă îndemne
a trece râu-n fugă, ci carnea din silabă.

Te cheamă pețitorii, pe pragul violinei,
să lași lumina-n față, i-i torsul în uscare,
amână defăimarea sirenelor din sare,
le memorează-notul, retras la vremea cinei.

Ça va, Tristesee? Mă iartă, Prințesa X întrebă,
din când în când, cu cine se însoțește dalta
cu care-s încifrate destinele, în Malta –
desprins de cer, albastrul se ține într-o scoabă.

Dezleg pe cantul verii ieșirea dintr-o filă,
mi-i sângele cam verde, sedus de clorofilă.

S-a dărâmat sublimul

Și s-a lăsat de-o vreme soldatul mov la vatră,
îl mână spre solștiu' – cel cristic – bunul Andru,
emaciat în mersu-i, deshidratat în piatră,
și-a deșirat lumina țesută-n băiețandru;
în jumătăți de gânduri ne despuiem întruna,
iar drumul către noapte în bolero se schimbă,
nici conabiul zării n-ascunde-ntotdeauna
văpaia și păcatul... îngemănate-n limbă;
ni-i teama zdruncinată prin măruntaie multe,
pe dinlăuntru, sfoara orgolii încă taie,
s-a dărâmat sublimul în capete oculte,
iar legea, ca o târfă, se tăvăleşte-n paie.

Nu mai adună nimeni zăpezile-n gamele...
de teamă, tot abisul se sprijină de stele.

A excitat neantul

Un păzitor de îngeri, cu voce de altistă,
poros, ca piatra ponce, s-a îmbrăcat cu humă,
în libera-i cădere, și a rostit: „Există
pe vârful de ac principii cu gustul de agrumă.”
s-a odihnit în fugă pe osul cu termite
înstrăinata-i umbră, ne-a-nchis în superstiții,
a excitat neantul, nu și-a putut permite
cu rânceda lumină să-ncheie armistiții;
la toate-acestea, ști-vom deloc a ne opune
cândva – mai speră orbul s-adape în tăcere
armade-n liberare, la părăsite crune...
soldatul nu-și asumă a glontelui părere.

Străinul din oglindă se-ncruntă; pare-i-se
că s-a mirat, la rându-i, și miticul Ulise.

Mai nou decât amanta

Îi cresc organe-ntruna și liniștii, de poate
vibra, în preajma umbrei, la loc uitat vederii;
își pierde-n gust grafia papirusul, dar toate
consoanele strivite le-adună uvrierii.

Mai jilav ca țărâna e lemnul în hârtie,
mai nou decât amanta indusă în eroare,
pe mările de aer, cuprinse de mânie,
aheii încă luptă, nici gând să mai coboare.

Prin ramuri de lumină, se vascularizează
și cerul de deasupra, iar delta îl va ține
încătușat cu nuferi, atât cât doarme trează.

Mireasă dintre grinduri, ascunsă în cortine
de fum, hrănește vântul cu tot ce ai pe tine...

Valerian Bedrule

Umbra

M-ai privit și-ai zâmbit peste umăr,
Îmbrăcată-n cămașa cea gri,
Încercând să găsești primul număr,
Pe spirala durerii de-a fi.

Ai uitat că amurgul se lasă
Și-ai să dormi ghemuită-n ungher,
Ca un voal aruncat de mireasă,
Ca o stea destrămată în cer?

Te-am privit cum stăteai lângă mine,
Încercând să devii curcubeu
Și-am întors o oglindă spre tine,
Să-nțelegi că și tu ești un eu...

Fluture-rază

Din calea uitării o umbră se-abate,
Iau dalta, ciocanul și vreau s-o cioplesc,
Dar vine spre mine adusă de spate
Și parcă mi-e teamă că pot s-o rănesc.

O strâng între pleoape, ea curge prelungă,
Spre locul în care abisu-i copil
Și clopotul bate tăcerea în dungă,
Când clipa tresare din visul febril.

Prin albia vremii încet se strecoară,
Ca fluture-rază uitând ce a fost,
Dar muguri de zare din gene-i coboară,
Să-i ceară luminii, pe veci, adăpost.

Simbioză

Mai citesc, mai citesc uneori,
În lumina sfoaselor flori
Și dezbrac de dureri, de păcat,
Fluturul care în cer s-a-ngropat.

Îl așez într-o palmă și-l țin;
- Ai trăit, ai trăit prea puțin,
Îi șoptesc și-l sărut cu un gând,
El răspunde încet fremătând:

- Am trăit doar atât cât ai vrut,
Să-i plătești veșniciei tribut
Și-am plecat, am plecat ca să mor,
Să te vindec, femeie, de dor!

Îl privesc cum se-ntoarce în cer,
Cu aripi, cu aripi de eter
Și citesc doar în astrele verzi,
Că mi-e dor, că ți-e dor, să dezmierzi...

În gondola cu fluturi

Hai, să ne plimbăm în gondola cu fluturi,
Cât încă mai suntem avizi de săruturi,
Cât ochii mai cer un strop de candoare,
Iar noaptea se-mbracă în prima ninsoare.

Hai, bezna s-o ștergem din harta astrală,
Să ducem iubirea de mână la școală,
Ca ploaia ce cade din gene de flori,
Să fie doar abur și joc de culori.

Hai, clipei, ce încă nu știm cum va fi,
Să-i dăm veșnicia din ultima zi,
Iar noi să fugim în gondola cu fluturi,
Avizi de iubire, avizi de săruturi...

Maria Ieva

„DE MIC „BĂIET” PĂDURI CUTREIERAM”

(Poem citit la Cenaclul de la Consulatul Român din Montreal, Canada, moderator Consulul General Victor Socaciu)

Trăit-a pe acest pământ
Un lujer mic de floare
Fugea cu bucele în vânt
Și surâdea în soare,

Vorbea cu toate, „într-ales”
Pe limba lor ciudată
Ele-i șopteau c-au înțeles,
De fiecare dată.

Și găzele și moși bondari
Și „culbecii cu coarne”
Și flori albastre, nuferi mari
Râdeau , să se răstoarne...

Dar cel băiet crescă ușor
Zeifir de primăvară
Lângă „conacul” cu pridvor
În cel capăt de țară.

Și-acuma-l chemau depărtări.
Nu mai era de-o schioapă
Și ochii lui „câtau” spre zări
Spre visele ce-adapă.

Vacanțele erau un semn,
Codrul era aproape,
Dorul de ducă un îndemn
Spre irizări de ape.

Codrul cel falnic îl chema
Sub poala lui cea verde,
Iarba covor îi impletea
În umbra ce se pierde,

Mergea gândind la ce-i frumos
Urcând către izvor
Iar vântul fluiera voios;
Păsări oprind din zbor.

Și pasul când îl „înturna,”
Mai plămădind un vers,
Iar lângă lac se așeza
Gândind la-al vremii mers.

Odată visul împletit
Cu dorul către lume .
Acel Făt, cel Frumos ursit
Plecă spre soare-apune.

Multe-a văzut în calea lui
Și saltimbanci și stele
Dar dorul cald al codrului,
Potecile cu iele,

L-au tot chemat la ele iar
Și sufletu-i era de jar;
L-ademeneau codrii străbuni
Un laitmotiv, spre ei, spre lumi.

FEERIE

Leagăn de nuferi,
Licăr de pleoape,
Roate de ape.

Nisip sub trestii
Prefiră valul,
Raci sapă malul.

Vânt de prin sălcii
Parfum încarcă,
În mica barcă.

Plutiri de văluri
Pe corzi de liră,
Visuri înșiră.

La mal s-alină
Struna iubită,
Dormi fericită !

FORMĂ ȘI DEZAGREGARE

Azi m-am născut din infinit
Și parcă vin deaproape,
Sau cețuri m-au acoperit
Cu ferestre de ape.

Pășesc peste nisipul greu.
Alb, presărat cu sare
Și simt că neantul e al meu :
Aer, pământ și mare.

Oglinda soarelui sus pus
Îmi urmărește umbra.
El da, Eu încă n-am apus,
Dar îi încalc penumbra.

Când zbor ca un meteor stins,
În prag de disipire,
Se-oprește - n loc timpul învins
Sub via mea privire.

Dezagregat, m-am tot pierdut
In căi fără de știre...
Dintr-o scânteie-am înviat
Cu foc de nemurire.

FLORILE TREC

Florile trec,
Ca visul de vară,
Și nu se-ntorc, iară;
Anii-mi petrec...

Apele fug;
În ochii tăi tulburi
Simt taine sub colburi,
Inimi pe rug !

Nu pot să plâng.
Ploile - mi susură,
Vântul îmi murmură;
Inima-mi strâng.

Crinii șoptesc
Sânului, dor,
Și anilor...
Fețe-mi zâmbesc.

Cade din nor
Luna deșartă,
Prin zarea spartă;
Cutezător!

Nu pot sa plâng,
Inima-mi strâng;
Anii-mi petrec:
Vieți pe rug...

Crinii șoptesc,
Florile trec,
Fețe-mi zâmbesc.

Cade din nor
Cutezător...
Apele fug...

Melania Rusu Caragiu
Canada

EROARE

Mă joc de-a viața printre cunoscuți
Prin zile care trec în pas de glorie
Prietenii care astăzi prefăcuți
M-ar fi vândut pe bani ca negustorii

Mi-am osândit încrederea-n supliciu
Dintr-o eroare veșnic inamic
Când nopțile de dragoste și viciu
S-au prefăcut în scrum și în nimic

M-am încurcat în pânza de regrete
Ca un păianjen hirotonisit
Ce își țesea pedepse incomplete
Pe drumul ispășit fără sfârșit

Mă simt bolnavă de un sacrificiu
Când mă gândesc constant la descendenți
E doar un diagnostic de ospiciu
Rehidratat în termeni precedenți

Am coborât adânc în noaptea oarbă
Ca un proscris pe patul de spital
O fiică-a nimănui și mamă roabă
Până la polul lumii orbital

Voi fi pământ și poate doar atât
Și toamna îți va plânge după mine
Într-o uitare fiind nehotărât
Când viitorul nu-ți mai aparține

Îți las un testament boem din ceară
Când îmi înfrâng dorințele de zestre
În renegarea faptelor de seară
Semnez legal doar versuri din proteste

Cât încă viața îmi tot joacă feste

SUPOZIȚII

Încă avem nevoie de cuvinte
De verbe, de povești, de prepoziții
Subiecte, substantive indecise
Se sting încet ca niște supoziții...

Voi pomeni printre cuvinte datini
De parcă mi-ar fi dor de timpul tău
Comemorând azi ultimele patimi
O sărbătoare într-un rost al său

Ne-om contopi cu zeii și pământul
Printr-un bazar nestins de amintiri
Prin care vindem timpul și cuvântul
Pe bani puțini, meschini și anonimi

Vom cumpăra cuvintele la kil
Și le vom folosi, dar cu măsură
Când vom fi obosit de atâta chin
Reinventăm cu drag o tastatură

SINCERITATE

Sinceritatea ta se termină
Odată cu mine

Ca viața spânzuraților
Din Turnul Londrei

Doar sufletele atârnă fără
Să ceară voie cuiva
Sentințele sunt definitive

Vina este relativă
Triunghiul este imperfect

Neputința este un blestem

Nu-mi place să-ți văd tristețea

Obişnuința este mai grea decât dragostea

Nu ți-am fost mireasă
Niciodată

Locuiesc la altă adresă

Lidia Zadeh

ECHILIBRU ECOLOGIC

Copacii toți comunică-ntre ei
De când e lumea înconjurătoare
Prin rădăcinile susținătoare,
Aluni de-or fi, stejari, cireși ori tei.

Când nu au apă îndestulătoare,
Că-i secetă, având un bun temei,
Prin frunzele, ca niște vorniceii,
Transmit să se adune norii, care

Pe cer aleargă, nu merg să se culce,
S-asigure, prin legile naturii,
Pământului vitala apă dulce,

Iar omului să aibă de-ale gurii.
Păcat că-s mulți acei ce-ascut securea
Și-n viitor va dispărea pădurea!

MOMENTE NOSTALGICE

Ce vremuri mai erau la noi pe-atunci,
De care nici o clipă n-am uitat,
Când hoinăream prin codrul minunat
Ori alergam desculț prin văi și lunci.

Gospodăroși toți oamenii din sat
Mergeau la hore, nunți, scâldau și prunci,
Se ajutau la casnicele munci,
Și orișicând puteai primi un sfat.

Aveau lăicere-ntinse pe divan,
Război era în fiecare casă,
Bărbații-aveau căciuli de astrahan,

Avându-i și pe feciorași la coasă.
Femeile colaci știau să facă,
Iar seara se-adunau pe la vreo clacă.

ISTORIE FURATĂ

Eroii neamului sunt dați uitării,
Cu pumnii-n piept se bat contemporanii
Că pot să cumpere orice cu banii,
Trecând izbânzi pe listele negării.

Se poartă mai urât decât dușmanii,
Ignoră suferința remușcării,
Pun stăpânire pe trecutul țării
Și jug de taxe pe toți veteranii.

Trăiesc în lux, cu majordomi în casă,
Păduri de vile au pe-a țării hartă,
Vor și statui din bronz să li se toarne.

Ducând o viață veșnic amoroasă,
Ei vor să li se „caute în coarne”,
Că nu degeaba cu mult fast le poartă!

ȘANSĂ RURALĂ

De ce-ai fugit cândva din sat
La „specializare”?
Ce-a fost precum o boare
Și n-ai nimic din ce-ai visat.

Râvnești la ajutoare,
De ici de acolo alungat...
De ce-ai fugit cândva din sat
La „specializare”?

De vrei să fii un om bogat,
Cu pâine în coșare,
O șansă ai, se pare:
S-ajungi de unde ai plecat!

De ce-ai fugit cândva din sat?

RUȘINE NEȘTEARSĂ

Căutătorii în gunoaie
Sunt oameni care nu au bani
Și s-ar părea că, nici dușmani,
Așa cum unii au, o droaie.

Destui sunt dintre ei orfani,
N-au liniște pe ger sau ploaie
Căutătorii în gunoaie
Sunt oameni care nu au bani.

Nu știu de tuns și nici de baie,
Dar unor dintre barosani,
Ce sunt cu ei contemporani
Spre-averi elanul nu le taie,

Căutătorii în gunoaie.

SFAT DE POLITEȚE

Să fii mereu politicos
Din sentimente - nălțătoare,
Că nu poți fi un oarecare,
Pe toate să le faci pe dos.

În tren, metrou sau pe cărare,
De n-ai să-ncapi, nu fi nervos
Și fii mereu politicos
Din sentimente-nălțătoare!

Iar de-ai s-ajungi să „rozi vreun os”,
Te-nalți pe două mădulare,
Le spui discret la fiecare
Dar cât se poate de frumos:

Te rog să fii politicos!

OPTIMISM ȘI GAZELE NATURALE

Se știe, este bine dovedit
Că Dumnezeu pe toți ne ocrotește,
Cât roata vieții zilnic se-nvârtește,
În lume să tot fie de trăit.

Bătrânul Soare veșnic strălucește,
Pământul e de veacuri încălzit...
Se știe, este bine dovedit
Că Dumnezeu pe toți ne ocrotește.

Dar, uneori, pe-alocuri e cumplit,
Prezentul, din păcate, dovedește:
Pe unde gazul spornic se ivește,
Ferească Sfântul și de un chibrit!

Se știe, este bine dovedit.

CONDIȚIE ȘI OPORTUNITATE

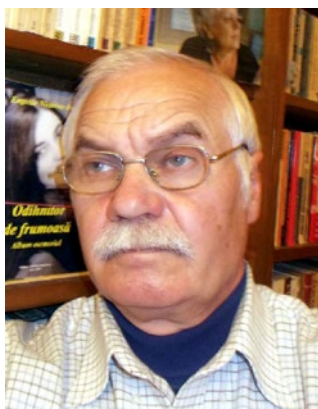
Să meargă-activitatea-ntruna strună
Nevoie nu-i să fii extrem de mare,
Doar să obții o largă ascultare
Și să apari la vremea oportună.

Pe om atunci când sufletul îl doare,
Iar viața lui necaz, durere-adună,
Încearcă să-l împaci cu Zâna Bună,
Din întuneric fă-i un mândru soare.

Condiția e una, necesară:
Cum ai picioare lungi și aripioare,
Fiind de felul tău mereu sprintărară,

S-ajungi ușor pe buze la oricare,
Căci în politică, de la tribună,
Atât de necesară ești... minciună!

Vasile Lanco

Care pe care

Spun zeii cei atotputernici:
"În vecii vecilor vom regreta
că i-am făcut pe oamenii nemernici
cu noi asemenea!"...

La rândul lor, aceștia, ofensați:
"Ne pare rău, n-aveți dreptate!
Căci voi de noi sunteți creați,
în toate să ne semănați,
doar nemurirea ne desparte...
V-am dat-o, ca de noi să fiți
de-a pururea nemulțumiți!"

Poetului

Ai ars ca lumânarea
pe-altarul împlinirii,
ți-ai consumat visarea
în oful negru al dezamăgirii...

Când norii deznădejdiei fără de hotar
cerneau tristețe-n zilele plouate,
zâmbind destinului precar,
ai spus că "se mai poate!"

Ai spus că niciodată-n viață
nu trebuie ca să te dai bătut,
că orice noapte are-o dimineață
și-orice sfârșit – un început.

Sfidând cu demnitate prăbușirea,
sub apăsarea anilor ce au trecut,
ai înflorit în toți desăvârșirea
și-nchipuirii aripi i-ai crescut.

Femeie, dor de înălțare (Odă)

Ofrandă pe altarul fericirii,
Mireasmă-n adieri de vânt,
Femeie, destinată împlinirii
Frumosului ce înflorește în cuvânt!

De-ademeniri îți este pieptul plin,
Cu încântări ți-e pielea pardosită,
Chemările-ți răsar din pașnicul suspin,
Din șoaptă-ți pleacă drumul spre ispită.

Cu tine-ajung la porțile sublimului,
Când îmi aprinzi dogoarea în priviri
Și-mi miști splendoarea chinului
Cu brațele-ncărcate de-amăgiri.

Ți-e jocul buzelor pe a mea gură
Osândă nemilos de-atrăgătoare,
Îmi sorbi dorința-n adâncimea-ți pură
Și faci căderile să-mi zboare.

Înmlădierea trupului – tangou,
Curgând fiori prin al meu puls,
Îmbrățișările – neașteptat cadou,
Sărutul – spre nespus impuls.

Femeie, veșnicia-n tine cântă,
Ești pentru mine dulce alinare,
Femeie, zvâcnet de plăcere și icoană sfântă,
Ești pentru mine dor de înălțare!

Mult și bine

Vrei mult și bine să trăiești?
Mănâncă doar pe jumătate,
La dublu mersul să îl faci,
Râzi triplu, fără răutate,
Fără măsură să iubești
Și viața-ntotdeauna să o placi!

Traian Nistinic-Ivanciu

Rondelul mamei

E o carte de poveste
Viața ei, de plin tumult,
Ca un vifor sus pe creste
Într-o vreme de demult.

A fost un reper și este
Pentru mine, ca adult.
E o carte de poveste
Viața ei, de plin tumult.

Cu priviri calde, aceste
M-au făcut ca să exult.
În luminile celeste
Parc-o văd și o ascult.

E o carte de poveste..

Ascult

Ascult tăcut, din partitura vremii
Acorduri zdrobite de tristețe...
Murmurul șoptelor
Apune în veșnicia uitării
Solitar...
Blândețea efemerului azur
Unește inimile împovărate
De nostalgia zilelor fără de soare.

Eu sunt de-aici

Eu sunt de-aici, născutul altui veac
M-au legănat pe norii de lumină,
Pământul de sub tălpi îmi este leac
Pădurea, marea, muza mea divină.

În anii ce-au trecut pe lângă noi
Tot căutând îndreptățita cale,
Ne-am întărit cu lacrimi, șiroi,
În ruga unei stări duminicale.

Eu sunt aici din veacul cel dintâi
Străjer însângeratelor hotare,
Istoria o țin la căpătâi
Că-mi este un motiv de neuitare.

Eu sunt de-aici, demult, și-am renăscut
Cu fiecare Sfântă Înviere,
Cu dragoste, credință, ca și scut,
Zidesc cetăți, deschid noi frontiere.

.....

Cu munții tăi, cu creștetul cărunț
Ești patria legată cu odgoane..
Păduri pe stema țării, nu mai sunt :
Au coborât, heraldic, în vagoane !

Violanda Bratu

Ploaia

Cu pistoalele de apă
Norii au pornit la joacă.
Ciuperçuța, o rebelă,
Se bucură de umbrelă.

Rățele, într-o copaie,
Au pus iute de o baie.
Prin ploaia de neoprit,
Hârjoană-i și măcăit.

Livada

Eu știu cum arată raiul
Și de ce-i bun în el traiul.
Raiul, dragii mei pitici,
E-n livadă, la bunici.

Fructe dulci și aromate
Stau pe ramuri așezate.
Să mănânci poți cât poțtești
Și niciun ban nu plătești.

Gutuile

Parcă ar fi lampadare,
Cât este noaptea de mare
Stau pe ram și luminează,
Casa bunicii, veghează.

Și mărint noștilor taina
Răspândesc în jur mireasma.
Și sfârșesc, vis de nepot,
În dulceață sau compot.

Orchestra

Vă spun drept și nu e glumă,
Cântec peste tot răsună!
De talent făcând risipă
Copiii din grupa mică.

Chitariști și toboșari
Puși sunt azi pe fapte mari.
La așa muzică bună
Aplauzele par furtună.

Râsul

Clinchet e de clopoțel,
Fetiță sau băiețel
Atunci când se-nveselesc
Într-o clipă îl pornesc.

Și-ți mai spun nici dacă-ai vrea
Să-l oprești nu ai putea
Că se pornește în ropot
Ca laptele, când dă-n clocot.

Toamna

Au plecat cocoarele,
Tot mai rar vezi soarele.
Fără tril de cântătoare
Tristă de-acum ziua-i pare.

Dându-se prietenă bună
Ploaia îi cântă în strună.
Slobozind din cer potopul
Domolind soarelui focul.

Curățenia ne place

Abia ieșiti din găoace
Curățenia, ne place!
Prietenii fiind cu igiena
Iute-am rezolvat problema.

Ia priviți sala de grupă
Să o privești poți cu-o lupă.
Ca oglinda de curată
E sala noastră de joacă.

Râsul

Parcă s-a pornit o goarnă,
Tot ce iese-n drum, răstoarnă,
Bătând bucuriei toaca
Când regină este joaca.

Valuri face și cascade
În jur totul parcă arde.
Râsul care umple locul
Fericirii-i face jocul.

Verdele se prinde-n horă

Iarna și-a luat papucii
Înverzesc iarăși ulucii.
Înălțându-se spre soare
Florile iar rād în soare.

Pline fiind de voie bună
Păsări azi le cântă-n strună.
Zece iau toate, la rând,
Ne-ntrecute fiind la cânt.

Livada

Ce se întâmplă aici?
Mușuroi vezi de furnici!
O furnică nu vezi stând
Ori s-o vezi ieșind din rând.

Urcă doar scărițele
Și umplu lădițele.
Harnici precum o furnică
Sunt azi cei din grupa mică.

Culesul viei

Stau ciorchinii-n așteptare,
Astăzi e ziua cea mare
Care bucurii aduce
Cu mustăți, din mustul dulce.

Râsete, priviri senine
Și copii cu coșuri pline
Mândri, că prin munca lor,
Pot fi azi de ajutor.

Valeria Iacob Tamas

ŞTAFETĂ

Cu crucea grea a țării în spate
urc dealul noilor principii politice,
în speranța să îndeplinesc într-un timp bun
ștafeta răstignirii...

Politic vorbind, mă întrebam
că pe care deal este linia de sosire?
Trecând cu mult de Golgota
și urcând un vârf de munte,
(probabil e Negoiu sau Moldoveanu),
sunt întâmpinat de Mântuitorul Iisus Hristos,
care a luat crucea și a spus:
"De această dată cu tine sunt...!
Ba chiar nu suntem singuri...!"

Prin această încurajare
nu consider ștafeta respectivă ca fiind a
răstignirii
ci a izbăvirii...
După un timp
când aud că Iisus Hristos
a ajuns pe vârful Everest
mă întreb iar că cine va prelua ștafeta mai sus...
Cum cine, îmi vociferează muza
mai motivată ca oricând!
Cel Prea Înalt...!
Scrie!"

Momentan doar mă gândeam
cum să concep în scris această epopee
când muza m-a impulsionat astfel:
"Ce tot migălești acolo? Scrie!
Ați învins!"

CHIAR DIN A ȘAPTEA ZI

După "Facerea lumii", chiar din a șaptea zi
și până azi
Dumnezeu a stabilit ca unele bunuri
să poată fi dobândite de unii și prin noroc sau "pe ghicite"
și astfel eu m-am gândit că există jocuri
prin care să literaturizez la modul cel mai consistent no-
rocul.

Cât timp mă gândeam eu la așa ceva
era și muza prin preajmă și
precum un pocherist care are toți așii la mână
a rostit:
"Cu mine ți-ai găsit să faci cacealma în acest sens?
Bine, fie!

Îți dau șansa să-ți găsești norocul
jucându-te cu mine de-a "v-ați ascunselea...!
În acest context eu mă voi ascunde prima...!
Găsește-mă!"

Incredibil, mă miram eu...
Dacă poți da față în față cu muza doar când se arată ea cu
intenție,
acum că se va ascunde cine știe unde,
cine o poate găsi astfel, să fie scriitorul tuturor veacurilor?
Deja s-a ascuns...!

Cât aș vrea să pot zbura ca o pasăre
Astfel aș putea-o găsi chiar pe cele mai înalte piscuri...
Doar îmi imaginez unde poate fi ...

Din memoria mea de după gândurile lumii
s-a ivit muza astfel:
"De ce-ți dorești să fii pasăre
când m-ai deslușit chiar în gândurile tale...
Când pasărea își dorește să zboare ca un înger
pentru a mă găsi...
Iar îngerul își dorește să zboare dumnezeiește...
Când Dumnezeu doar împreună cu mine
poate defini la cele mai înalte cote norocul în poezie,
tu pomenesti de păsări și îngeri,
când eu îți spun pe față ce și cum...!
Scrie!!!"

Vasile Dan Marchiş

Jar de dragoste târzie

Greu e drumul – lung mai este,
Pân n la tine – o poveste ...
Greu e drumul, când îl sui,
Pân la tine, peste Grui!

Piatră-i drumul pân la tine,
Noaptea nu ține cu mine ...
Iar din ceruri nici o stea,
Nu cade-n cărarea mea.

Negru-i drumul codrului,
Sub cârlanii dorului ...
Eu mă rog, mă rog, întruna,
Să-mi lumine pașii Luna,
Să-mi scurteze drumul lung,
Ca la tine să ajung.

Pân la tine în hodaie
Dorul – drum neted să-mi taie,
Aș chema în ajutor,
Și pe ploaie și pe nor,
Toți Luceferii-n alai
Și chiar pe Sfântul Mihai.

Pe drumeagul peste Grui,
Pân la tine să mă sui,
O să pun să-mi facă scară,
Pân la tine în cămară,

Toate sfintele din Cer,
Să simtă șapte Mării
Jarul dragostei târzie!

Dar mai sfântă peste toate,
Și punte peste păcate,
Numai Tu – și Tu să fii,
Singură mândră Mărie,
Jar de dragoste târzie!

Pentru dragostea de-o noapte

Ce incoloră și insipidă e dragostea
De-o singură noapte!
Ce patimă zdrențuită
E sufletul femeilor numai de-o noapte!

Ele nu rămân nici în lucruri,
Cu parfumul lor,
Nu rămân nici în cuvinte,
Nici în amintiri ...

Ele nu rămân decât în patimă,
Și-n blestemul păcatului,
De aceea nu merită regretate
Femeile numai de-o noapte!

Ea

Tăceți, păsări și frunze,
Nu mai bociți a chemare,
Că Ea e departe
Și depărtarea mă doare!

Iar voi, păduri de gânduri,
Odihniți-vă frunzarele,
Să nu speriați Căprioara din mine!
Hai, voi cei „mulți”,

Orice ați încerca,
Nu scoateți nestemata,
Din inima mea,
Că nestemata e Ea!

Soare, viscol, ploi

Cu părul curgând pe umerii goi,
A fugit noaptea de mine,
De tine – de noi
Și s-a întors o clipă,

Ne-a privit,
Apoi, cu blândețea ei, ne-a strivit
Și-a trimis înspre noi,
Soare,
Viscol,
Ploi,
Dar am rămas tot în Doi!

Blestem de toamnă

Doar Iarna cerească, cu biciu-i de
zloată,
Îmi răzbună dragostea neadăpată.

Cât a fost vara de lungă
N-am iubit ca să-mi ajungă,
Și-acum Iarna mă alungă,
Ca pe-o oaie stearpă-n strungă!

Primăverilor, fecioare,
Sfinte clipe trecătoare,
Troieni-v-aș umbletul,
Cum mi-ați9 nins voi sufletul!

Mihail Ecovoiu Doreanu

XVI

Crepuscul

Mă bănuiești,
Dar eu sunt sigur!
Mă cercetezi,
Eu te-am aflat!
Mă-depărtezi,
Eu te apropii!
Mă copleșești,
Eu te-nconjur!
Mă fugărești,
Eu vin-napoi!
Tiptil tu mă pândești
Eu mă pitesc!
Te uiți spre mine,
Privirea îmi feresc!
Tu vrei s-apari,
Eu să dispar!
Am vrut să tacă și s-asculte
Ești zi,
Eu noapte!
S-o ținem tot așa
Să aibă lumea asta rost.
Pentru ei ...
Zi și noapte,
Iar pentru noi,
Secundele când ei dorm;
Și diminețile ...
Din visele ce îi trezesc.

XVII

Dincolo de zi

Un instrument cu clape
Încerca zburdalnicele mele degete
Pe stelele din boltă-n noapte să cânte
Le-am aprins și tras perdelele grele
Peste mine, să-i pedepsesc pe
SOARE
Doar strigăt tăcut, strigăt de stele
În NOAPTE!

XVIII

Elemente

Tot ard ... și ard ...
C-așa am voit!
Ș-am pârjolit Pământ
Pe unde Apa
Mă alinta-n talazuri.
Sunt eu ... puțin cam trist,
Că nici acum
N-am pătruns Taina
Ce micșorat-a
Poarta ... de intrare.
Pământ, Foc
Și mistuit e ... Totul.
Cenușă, Aer și iar Pământ.
Apa, Eu, Taina ...
Și deopotrivă Toate
La un loc.

XIX

În brad acasă

Te-am agățat pe ram de brad
Împodobit
Ș-am auzit șoptit colind,
Ce Serafimii s-au gândit
Să pună sub tulpina goală
Multe verzi ace,
Ce împletesc
Coroana deasă.
S-aud colinde,
Copiii cântă
Și Tu ești
ACASA!

XX

Iubind

Iubind ca mine
Și ca nimeni altul;
Dacă pământean
Ești,
Iubind prea aspru,
Doar în durere
Poți s-o sfârșești.
(Din cugetarea scriitorului
Mihail Ecovoiu- Doreanu)

XXI

Jos întuneric

Deodată luminile
s-au atins
Pe jos
Și toți cei treji
Priviri în sus
Spre boltă s-au țintit.
Și luna pare că-i grăbită
Când vântu-suflă norii
Ce-arată preferate stele.

Dinu Daniel Ciuraru

Frumoși ca zorii, dimineața

Un el și-o ea s-au întâlnit,
Frumoși ca zorii, dimineața
Și, ca vrăjtit, el i-a șoptit
C-o va iubi, chiar toată viața!

Regina lui va fi mereu,
A inimii scumpă mireasă.
Oricând, la bine, sau la greu,
O va cinsti ca pe-o crăiasă.

A fost o nuntă ca-n povești,
Ea strălucea de fericire
Și anii, până să clipești,
S-au petrecut fără de știre.

Muncind din greu, zi după zi,
Mamă, soție, gospodină
A conjugat verbul a fi,
Uitând că ea este regină.

Mereu grăbit și ocupat,
El, ca stăpân al casei sale,
Era servit și protejat,
Să-i fie bine dumisale.

Ea, deseori, și-a amintit,
C-un zâmbet luminându-i fața,
Când el și ea s-au întâlnit,
Frumoși ca zorii, dimineața.

Aripi de gând

Plutesc ușor pe-aripi de gând,
Iar ochii mei privesc visând
Cum clipa se transformă-n veac,
Iar stelele, în urmă, tac.

Mi-e gândul liber și ușor,
Mă-ntrec cu păsările-n zbor,
Mă molipsesc de dorul lor
Și-adorm pe geana unui nor.

Mă-mbăt cu stropii de senin
Al zilelor, ce-n taină vin.
Mi-e inima un colț de stea
Ce stă-n rever la umbra ta.

Săgeți de zori, când se ivesc,
Se prind de vis și-l risipesc,
Iar ochii, luminați de soare,
Așteaptă gândul, ce-o să zboare...

Să fim făclii ce ard pentru iubire

Iubite, hai prin ploaie să fugim,
Să ne spălăm de tot ce-i ne iubire!
Imaculați ca pruncii o să fim
Când ploaia se va cerne, în neștire.

Și renăscuți din apă, luminând,
Să fim făclii ce ard pentru iubire,
Iar stelele din noapte, rând pe rând,
Să ne boteze printr-o licărire.

Să creștem, învățând să ne iubim,
Ca doi lăstari cu-aceeași rădăcină.
Când vântul bate să ne sprijinim
Unul de altul, pururea-n lumină.

Iar din iubirea noastră să hrănim
Și zorile, când se trezesc flămânde.
Pe valuri de iluzii să plutim,
Să nu lăsăm tristeți să ne inunde.

Când inimile noastre se unesc,
Din dragoste noi facem sărbătoare,
Iar visele, în taină, se-implinesc,
Căci fericirea-i liberă să zboare.

Cratiela Cristina Herghelieșu

CATRENE

000

n-am timp să plâng să sufăr și să strig
chiar dacă-n visul meu e-atât de frig
n-am timp să cad să-ngenunchez să mor
chiar dacă-n viață nu mi-e prea ușor

000

m-am săturat să plâng fără vreun rost
gândindu-mă ce tânăr om am fost
m-am săturat să râd fără motiv
crezând că-n viață totu-i relativ

000

eu sunt un norocos și-un fericit
că trei copii soarta mi-a hărăzit
și-n ciudă să le pot face la toți
în jurul meu am și patru nepoți

000

am fost ales lider pentru că-s altruist
dar nu oricum ci cu unanimitate
mi-au pus însă o condiție-ntâi de toate
de astăzi înainte să nu mai fiu trist

000

de-atâta poezie livezile-nfloresc
de-atâta poezie râd macii în grădină
de-atâta poezie și munții-nnebunesc
de-atâta poezie natura e de vină

000

m-am săturat să plâng fără vreun rost
gândindu-mă ce tânăr om am fost
m-am săturat să râd fără motiv
crezând că-n viață totu-i relativ

000

bătrână iarna înspre nord se pierde
zambilele zâmbesc în urma ei
pământului i-e dor de haina verde
iar mie de tăpșanele cu miei

000

uneori speranța e bolnavă
alteori și timpul e nătâng
uneori visăm într-o octavă
alteori și versurile plâng

000

mi-a crescut temperatura de atâta circ pe stradă
în zadar își răcesc gura câinii cu covrigi în coadă
nimeni nu vrea să-i asculte nimeni nu vrea să-i mai vadă
o să evadez departe printre oameni de zăpadă

000

cu muguri bate primăvara în fereastră
și guguştiucii cântă-n cor de bucurie
se pregătește-o nuntă în livada noastră
și-amiaza zburdă pe tăpșane mai zglobie

000

iubirea ta - livadă dată-n floare
cuvântul tău - un psalm dumnezeiesc
tăcerea ta - blestem care mă doare
iar ochii tăi - săgeți ce mă rănesc

000

îmi bat la ușa calme sărbători
melancolia o învăț să zboare
încerc să vând iluzii uneori
convins că dragostea nicicând nu moare

000

mă simt tot mai străin în casa mea
îmi pare vârsta o povară grea
singurătatea parcă-i o perdea
pe care o suport așa și-așa

000

m-am întâlnit cu primăvara azi pe stradă
era voioasă dar purta la gât fular
pășea agale și clipea destul de rar
uitându-se pe unde calcă să nu cadă

000

viața mea e un poem nescris
viața mea e ca un serial
viața mea nu e decât un vis
viața mea e-un joc de cărți banal

000

am dat uitării ceru-nlăcrimat
și marea despletindu-se în zare
și luna care din păduri răsare
de tine însă nicicând n-am uitat

000

bag mâna-n sac mirat
încet tot mai afund
până surprins constat
că sacul n-are fund

Ioan Vasile

O plecare...

ghilotina plutește în aer.
trezirea e ascunsă în scândura morții.
vorbele cad cu zgomot în urechi.
se dau la o parte,
se bagă-n batistă.
mirul se aruncă pe tancuri,
bocancii frământă pământul,
armele zgârie cerul,
creației lui Dumnezeu i se cutremură umbra.
noaptea veșniciei așteaptă la colț.
sunt minți rătăcite pe același calapod
ce fisurează timpul.
pământul devine iad:
fără aer,
fără apă,
fără verde.
o plecare e aciuată într-un pârjol demonic
gata să ne sfârtece pe toți deodată.

Cărări

cărări de grădină,
cărări de fără verde,
de roz,
de mov
cărări fără motiv
cu pălăria aceea de soare,
care parcă fredonează odată cu tine.
cărări de iubire, din viața întâmplată,
mereu copleșită de provocări;
uneori ca un ghimpe în stomac,
alteori o aruncare arogantă în spațiu,
un lent de sentimente cu incertitudini de netrecut
într-un camuflaj de vopsea pentru dureri.
peste linii drepte și pieziș sunt pagini de zăpadă
cu strigătul te iubesc ce poate sparge o frunză,
cărări de litere, pentru starea de vis.

Istoria respiră

unii sunt înghețați în formule special create unde
logica e legată la ambele capete
și foamea e un desen pentru existență
se trag linii roșii de netrecut
se despică spațiul
se umple cu puncte

cuvintele plutesc în bărci și uneori se îneacă
se trezesc imperii adormite din căldura humei
negrul se dezmembrează și se așează pe gând

urc enigmatic
singură cu albastru
amiaza albă îmi refuză umbra
istoria respiră sacadat
o buburuză împrăștie în jur o bucurie verde

Oana Frențescu

EXIT

copiii născuți din
capul meu au crescut
nu mai râd nu mai fac jocuri
au zburat fără să întoarcă deloc ochii
spre tristețea din urmă
așa că
scriu aceste nonsensuri
doar pentru mine
nu mai aleg perlele
false de cele adevărate
pot fi albe roșii negre
oricum le arunc cu mânie
în praful destinului

CASA

Prea târziu am construit casa
bastion înconjurat de dușmani
copii au pus pilonii fundamentali
să nu fie luată de vânt
și - n vârf i s-a înfipt crucea
pesimiștii spuneau c-ar fi prea goală
optimiștii c-ar fi prea plină
oricum îmbătrânesc rapid
face parte din genele obosite
de sărăcie frig seceriș
pipăi imaginar prăpastia
oferită ca bonus de Nosferat
inutil de adâncă totuși e orientată
cu gura spre cer
s-a stabilit și unde voi fi așezată
de fapt e o super lojă
chiar cu fața la stradă
să pot privi trecătorii grăbiți
fericiți zgribuliți
iar eu voi râde de ei în voie
lăfăindu-mă în așternutul primordial

UN FEL DE MARINAR

El era un fel de marinar ce tot pleca
uitând să mai vină
cutreierând fără încetare frumusețile lumii
când totuși ajungea era înconjurat de bacante
cu nume de femei fatale
Anelise, Greta, Marylin, Angela
ce-l asaltau cu oferte extrem de tentante
sejururi prin galaxii croaziere prin paradis
o să vin ai răbdare puțin !
sunt cu Anelise și când termin cu ea
voi fi numai și numai al tău
chelnerul de la Corso veni
a treia oară să ia comanda
aștept pe cineva i-am spus
încă o oră poate trei nouă
vin negreșit așteaptă-mă !
abia am terminat
problema cu Marylin
din păcate trebuie să rezolv ceva restant
cu colega Margot
știi că ea așteaptă
ca și tine de -o veșnicie
trăiesc în umbra unui bărbat
se face sau se preface că uită
pleacă și vine apoi pleacă
din când în când vrea să ne iubim
de fapt mai mult râdem
un râs homeric de început al dramei
vârtej ce bântuie hilarul
enumeram cunoscuți necunoscuți
din străini am devenit brusc
prietenii prietenilor
era totuși un fir al Ariadnei
cu care ne-am înfășurat prea strâns
alteori voia să râdem
dar eu tocmai adormisem
lângă paharul arhiplin de roze
capul i se odihnea tăcut
pe sternul meu obosit
poate chiar visa o altă iubită
respirația susura o baladă
pe care o auzisem mai demult
când alt iubit o șoptise
pe pieptul meu sfâșiat de ani

Nina Vicirinc

CÂNTEC

rimăveri s-au scurs
Din an
Picături de ploi
În van
Zile verzi trezesc
Din somn
Ostenit de veri
Întomn

Îmi lipsim

în sfârșit	nu mai ești
în sfârșit ne privim	și nici eu lângă tine când sunt
cu ochi mari de lumină nebună vorbim	nu mai sunt
de dorințe și răni vechi și arse fierbinți zvârlim haine	ce-a rămas vrea să fugă curând
și spaime	căci rămasul rămas
ieșite din minți buze caută, zboară, gălesc și cădem	e doar spaimă
într-o mare de clocot	nesomn
și soare	e coșmar că n-a smuls un coșmar din alt om
și cer...	și e crezul înfrânt de-un gând ca de pripas
și-n sfârșit	că din doi doar rămasul și boala-au rămas...
ne privim	anii trec
ne privim fără șir	cenușiu
ani și ani	în oglindă
cu ochi mari între stele dormim ne iubim	nu-s eu
în lumină nebună sfârșim	e doar praf
și iarăși dorință și drag și fierbinți zvârlim haine și	dar speranța-mi răsare mereu
spaime	din aminte
ieșite din minți buze caută, zboară, gălesc și cădem	de-a surda ochi mari și fierbinți și ecou
într-o mare de clocot	de dorințe ce-au ars
și soare	necuminți
și cer...	iar și iar zvârlim spaime și haine din minți...
anii trec	în zadar
în adânc	nu vorbim
boala crește nătâng	fără gând ne privim
cu o ură de ger te privește cum pier	doar o boală și-un prost printre ani
boala vie, geloasă,-ți împuie pe cer	cu nerost câștigați și pierduți ca din zdrențe cusuți
pui smintiți de-ntuneric ce mintea ți-o strâng	strâmb
boala-noapte-fantasmă ne-ngână scâlâmb	cer stins și anost
noaptea urcă	doi străini cum n-am fost
și urcă	rupte lumi nerostim
ieșită din minți	lungă moarte
nu e leac, nu e cer, nu-s dorințe fierbinți	murim...
nu e leac, nu e cer să ne facă iar „noi”	„noi”
nu e vorbă, nu-i gând să te-aducă-înapoi	doar „noi”
țin în brațe doar boala	oare doi
ții în brațe un „tânt	ani în șir noi am fost
incapabil	ani în șir sfârtecați de nesaț fără rost
și slab	ochi de noapte și grei ape goale petrec
și lipsit de cuvânt”	și degeaba mi-e dor
ții în brațe un „prost”	îmi lipsim...
fiindcă nu mai ești tu	sigur, plec.
e doar boala	
frumoasa, sălbatica tu	

Ovidiu Petcu

Cuvânt

Motto: *Nu-i negru mai alb ca azurul decât o pasăre pictând un cer cu aripi înmuiate în lumină!*

Când am strâns cerul în căușul palmelor,
pasărea s-a scuturat de albastrul ponosit
și, cu idei de raze colorate, și-a prăvălit zborul
în alb-negru teluric, până a mirosit a floare.

Acolo unde bățile mai mișcă inima pământului,
pasărea umbrește cerul cu taina unui zbor neîmplinit.

Sub aripa tăiată procustian,
pașii zornăitori plimbă ocheade vrăjmașe,
ca o apă tulburată din inerții concentrice.

Unde e lirismul acestui dor
cioplit în esența de lut a respirației?
întreabă un mirat perpetuu.

Atunci... cenușa se-adună din vânt,
o pasăre cerneluri de cuvânt!

Aripă de Parcă

Emoția e mal și sângele, o mare.
Barcă rătăcită, fantome te păzesc și duhuri istovite!

Și viața asta, un rechin pândind!
Voi, valuri, fiți blânde scufundări de visuri!
Lăsați vioara să jelească-n mine!
Și tu, rechin cu fălcile scrâșnite,
zobește sticla ochiului de sorb!

Hai, cântă, sirenă, să mai plimb un veac...
fiindcă nu am leac!

E malul clipă, sângele, risipă...
Inimă, mai coace dor într-un cuptor!
De ce nu pot, de ce nu pot de tot să mor?!
Barcă, barcă, aripă de Parcă!

Același...

Și încă zbor, prin verticala trupului,
cu aripa poverilor de viață!

Cu soare-mi ard pământul dintre coaste,
să te eliberez, scânteie!

Nici cerul tot nu-s ochii mei,
lumina adorată a stelelor deodată!

Desfid infernul, raiul și creațiunea
pentru emoția unui respir din tine,
nemodelare de a fi!

Din sânii tăi de căi lactee,
înșir, în constelații,
lumini de ani povară,
până când aripa ce zboară
își scutură pământul de odinioară.

Și sorb, dintr-un sărut de zare,
preaplinelor de buze arome nefirești,
în risipiri de haos, când naștere îmi ești,
iridacee fină sub lira corzilor de tină.

Dar nu, nu eu sunt cel ce zboară,
cu cosmosul scâncind sub coapse sângerei!

Eu sunt doar spațiul gol, prin care tu pășești
și-arunci semințe de mister din bolul univers,
pentru ca ochii mei nedăruiți cu viață,
să răsară printre grădini cu stele,
din moarte albe file.

Și mă rescree, din lut primar și efemer,
în versul singular al unei cosmice poeme!

...din care roade nepăsător acelasi vierme...

Ionuț Pandele

Rătăcit în vis

Rătăcesc în coșmar
Vânat de demoni
Cu ochi de foc.
Mă sărută noaptea
Pe obraji și sunt
Adăpostit sub celălalt
Vis în care dimineața
Mă poartă prin tăcere.

Bezna se risipește
De pe fruntea timpului
În timp ce gândul
Îmi trece prin neant
Ca un fulger.

Prin gaura neagră
Se pierde ecoul
Stelei ce se stinge
Ca speranța fără viață.

Gloanțele

Gloanțele ce trec prin vânt
Mă srăpung și pe mine
Ca pe o sită
Dacă printre copaci
Stă ascunsă speranța.

Tot ce vrea să ucidă ființe vii
Mă omoară numai pe mine
Pentru că eu pier
În aer, în obiecte și în ele.

La un moment dat
Mă retrag de peste tot
Rozându-mă dus și întors
din fața morții.

Burta iadului

Infernul se deschide
Ca o gaură de vierme
Să înghită în burta
Neagră și pucioasă
Plină de lighioane
Sufletele rătăcite ale morților.

Haosul urcă venind din pământ
Ca un vârtej de disperare
Înspre lumea noastră.
Dumnezeu privind din cer strigă peste noi
:
"Răul nu trebuia
Să se nască niciodată!"

Umbrele păcatului
Ne chinuie cu ghearele
Agățate de emoțiile
Ce se scurg din noi ca un ecou de teamă
În lava din iad.

Iadul

Lava de foc din vulcan
Potolește setea
Umbrelor de noroi
Sub pământul unde e stăpân
Luceafărul de dimineață
Îngerul pedepsit de Dumnezeu.

A căzut în iad
Ca două raze de lumină
Și avea prins războiul de gleznă
Cu lupta în tălpile
Arse de blestemele
Mamelor ce strigă
Prin perdelele de fum ale infernului
După copiii căzuți în păcat.

Damnarea e răul
Cuvintelor ce ne ard buzele
Pe când rostim vinovați
Cu mâinile murdare de cenușă
Vorbe fără sens.

Julian Barbu

Dezavantajele rețelelor sociale!

ătruns de-o criză de moralitate,
Ca să nu ard într-al Gheenei foc,
M-am spovedit la popă de păcate,...
Deși le cam știa, de pe Tik-Tok!

Să urmărim exemplul înaintașilor!

Pentru Leonida, cel ce-a fost edilul
Care-a pus pe harta C.F.R. Mizilul,
Hai să facem înc-un minim de efort
Spre-a avea Mizilul și aeroport!

Neghina e în noi!

Am tot luptat cu hoardele barbare,
Cu leși, cu turci, cu lifte de păgâni,
Dar nu-i putere-n lumea asta care
Să apere românii de români!

Granițele Rusiei

Ale Rusiei hotare,
După cum ne spune viața,
Sunt acel pământ spre care
Stă soldatul rus cu fața.

Nu-i așa?

Epigramiștii-au etice concepte
Și, la concursuri, după cum se spune,
Ei premiu-ntâi refuză să-l accepte,
Când merită cel mult o mențiune!

Am scăpat de bancă!

Restant c-un credit imobiliar,
Am mers să-mi vând o mână și-un picior
La un misit. E-un preț cam mare, dar
Mă doare-acum la bască de ROBOR!

„Afacere”

Am fost cu soața ieri, la un misit,
Să vând un ceas, că sunt un pic falit
Și n-am făcut afacere chiar proastă,
Mi-a oferit o mie... pe nevastă!

Vladimir Putin vede “naziști” peste tot

Cu "argumentele" complet hilare,
Prin care și-a justificat măcelul,
Numitul Putin cred c-ar fi în stare
Să "denazifice" și Israelul!

D-lui prof. Minea, creator de vinuri excelente

Pe Minea, din Menzil, l-aștept să vină
La Festival, la cheful din cantină,
C-un vin de puritate nefirească,
Trecut prin filtrul FFP2, de la mască.

Vis și realizare

De când eram copil pribeag
Am vrut să prind în viață cheag,
Acum trecând prin viață praguri,
Chiar am prin vene niște cheaguri!

La pejiț

La viitorii socri am
Făcut impresie măreață:
„Băiatul pare bun, dar cam
Bea apă dis-de-dimineăță!”

Dilemă

Când vezi rușii la hotare
O dilemă se ridică:
Ori e Rusia prea mare,
Ori planeta e prea mică!

Puterea obișnuinței

Doctorii, când se îmbată,
Ca să afle lumea toată,
Doar un cântecel îți zic:
„Câte-un plic, plic, plic...!”

Epigrama

Vaccin e epigrama, -n doză mică
Ce-administrat prostiei zi de zi,
La mulți imunitatea le-o ridică,
Pe alții îi prostește și mai și!

Femeia te ridică...

Femeia te ridică,
Femeia te coboară,
(Când nu se mai complică
Și-ți face vânt pe scară!)

Laurențiu Chită

Să nu râzi de nebuna ce culege umbre

Nu

Nu m-ai primit decât pe prispă
 E drept mi-ai pus un ștergar pe genunchi
 Mi-ai rupt dintr-o pâine caldă încă un colț
 Și-un măr făcut poame mi-ai dat să mănânc
 Te grăbeai
 Nici tu nu mâncase-și nimic
 Șezi dar să știi că nu știu când mă-ntorc
 Ai rostit
 Ori de vrei poți să pleci
 Roua s-a zvântat pe cărare când te-ai dus
 Aveai cerul în ochi și nici nu m-ai privit
 Poate știai că n-am unde să merg
 Nici ușa în urmă n-ai tras
 Și-am rămas să aștept
 Asfințitul
 Vedeam pe masă carafa plină
 De abia de băuse-și o gură din ea
 Mi-era să intru nepoftită sfială
 Și setea pe buze sărată
 Poate ai o fântână pe aicea și
 Am să scot o găleată cu apă
 Mi-am zis
 Să fie proaspătă
 Când vii
 Și să-mi treacă și mie de sete
 Poate ai să zici
 Intră ia carafa și umple-o
 Apoi vino
 În casă

Acoperidu-și goliciunea cu
 Fâșii de realitate și vis
 Însăilate anapoda
 Să nu râzi când dansează în ploaie și apoi
 Plânge lângă curcubeu
 Ca în fața unei porți închise unde
 Revine mereu
 Să nu râzi când trece lipită de ziduri
 Înflorindu-și în palme
 Sângerii trandafiri
 Să nu râzi
 Ea simte atunci cum
 În piatra nepăsătoare
 Zvâcnește ceva
 Nu-și aduce aminte ce
 Dar doare
 Acolo și în tremurul bărbiei
 Să nu râzi când din albul ochilor goi ies
 Sie însăși ademenitoare năluciri
 Când tace o melodie tristă
 Zâmbind
 Tu știi că
 Ea din umbre toarce lumină și îmbracă
 Toate stelele stinse în iarbă?

În spatele pleoapelor

În dimineața aceasta țin ochii închiși
 Ascult înflorind cicatrici
 (Știi cum dor mai mult decât rana?)
 Desenând harta tăcerilor mele
 Cu urma unui eu
 Ducând mereu înspre tine
 La răsărit și apus
 La miazănoapte și miazăzi
 -destin prins într-o pânză de păianjen
 de bunăvoie-
 În dimineața aceasta țin ochii închiși
 În spatele pleoapelor
 Pașii tăi foșnind încă în mine
 Trec prin rouă
 Ascult
 O boabă îmi alunecă peste zâmbet și peste
 Cicatrici

Mihaela Poduț Ienuțaș

Albastre

De pe crestele albastre coboară seara

Să-mi rotunjească umerii de piatră
Și brațele și vina neiertată,
De prin păduri se aude vioara
Și vântul ce aleargă prin corzile de crengi.
De pe crestele albastre coboară și noaptea
Pe genunchii mei să își facă culcuș
Și vântul adoarme pe creanga arcuș
Și-ți picură cînturi și șoapta...

Pe genele mele albastre adorm
Poveștile pereche, neștiute, rătăcite.
Culese de pe străzile înguste
Ce seara în amurg se aud șoptite.
Dimineața, din ceață ușoară, din clar-obscur,
Lumina de jur - împrejur mă înconjoară,
Se înalță din abur de munte spre înalt, nefirească,
Și îmi lasă o floare de colț pe tîmpla mea albastră.

tremur de seară

aseară drumul fără întoarcere
stătea rezemat de un copac
cu auzul încordat
știa cînd voi veni
eu am trecut
cu tremur de seară
și nu m-am oprit
copacul acela,
jefuit de anotimpuri
între vis și somn
păstrează zîmbetul unui copil
făclie
în palmele sufletului
spre colțul unde mai sînt fluturi albi
îmi curge timpul povestit
luîndu-și zborul dintre daruri

Cînd se strică ordinea sufletului

Cînd se strică ordinea sufletului
aduni lumina ce ți-a mai rămas
Și o păstrezi în suflet
dar obligatoriu și în ochi.
căci fiecare suflet are pașii lui
cu propriul mers
de-a lungul țărurilor
lângă somnul mării
Gânduri în gri ?
în alb și negru ?
prea multe colțuri gri
pulbere cenușie ce
biciuie pămîntul...
în mileniu III gândurile
sînt tot în culori
cu sau fără voia cuiva.
Vor să își facă loc
într-o împărăție
unde grădinile, casele, oamenii
au o singură culoare !
Mă îndrept spre apus,
mereu spre lumină,
e nevoie de orizonturi limpezi
să poț să respir
acum trebuie să ne grăbim toți trei
Lumina
își apleacă fruntea
spre cealaltă parte a Pămîntului.

Ordinea sufletului

Se va însera în curînd
și iar mă voi adânci în stele
mi-au plecat prietenii
sfîșiați de îndoială
să caute o țară
în care așteptările

nu mai stau la coadă degeaba
Eu mai am timp
noaptea își toarce jarul mocnit
veghez singurătatea din jur
mă situez în devans

Liliana Popa

Termeni creștini izgoniți din calendarul academic*

S-a zis cu Ziua Sf. Mihail,
Crăciunul, postul Paștelui și Paștele...
Le-au suplinit pe toate brusc și-abil
Cu „toamnă”, „iarnă”, „vară” hoăștele.

*Calendarul academic al Colegiului de Științe Economice și Politice din Londra (The London School of Economics and Political Science: LSE).

Un program britanic deșănțat de combatere a terorismului

Te delectezi cu Milton, Kipling, Hobbes,
Cu Huxley, Chaucer, Orwell, Shakespeare
Și te mai jelui că te latră-un mops
Ca pe-un fanatic sau ca pe-un șalvîr?!

Dezertarea lui Mozart și Wagner

Dac-ați ști la ce afronturi
Vă expun azi mercenarii,
Blestemare-ați orice fronturi,
V-ați retrace-n columbării.

Un curent cancel și pe plaiuri mioritice?

O mólimă prin urbe îi dă zor:
Dă jos statui - c-ar fi de renovare.
De la mutarea sau dosirea lor
Nu-i doar un pas pân-la anihilare?

Personaj gogolian într-un timp orwellian

Cícikov-ul crudei noastre sorți
Un specific are-al lui, aparte:
Nu mai vinde azi suflete moarte -
Defibrilatoare de la morți!

Le-a devenit dintr-odată dragă „limba mojicească”?

Știe lifta cea păgână
Și mankurtul cel păgân:
Dacă limba e română,
Dacă patria-i română,
Și poporul e român!

Vecinuței durdulii

Sapă, soro,- n curte, sapă,
Până scoți mълul din apă.
Să n-o faci pe șmechera,
Că îmi seacă Dunărea!

O, clipă, stai, îmbătătoare...

Frumoasă foc, cu nuri oho,
Amețitoare-n vals, tango...
Ce pana corbului lui Poe*
Dacă-i curtată ca Monroe?!

*Titlul unei splendide plachete de versuri ale menestrelului Marian Ilie.

Ieri și azi

În strânsă familie Rúsia mare
Republici egale pe veci a unit.*
Când azi pe uscat vă atacă și mare,
V-arată, de fapt, cât de mult v-a iubit.

*Din imnul de stat al fostei URSS.

D'ale Poștei Române

Poștă, parc-ai fi cu cai,
Duci coletul în doi ai,
În loc de Mangalia,
Tocmai în ...Mongolia!

Domnișoarele până la și după operațiile estetice

Coroiat sau borcănos,
Merg modest cu nasu-n jos.
Cum răzbesc să și-l repare,
Își iau nasul la purtare.

Modestie de discipol

Deși tone-a scris de epigrame,
Mii de beciuri a golit și crame,
Recunoaște că nu-i Păstorel:
Lui un loc să-i dați doar ...lângă el.

Nicolae Mătcăș

Cogito XXVII

Basm despre libertate

Până și moșneagului cârcotaș îi mai bântuie prin minte ideea de libertate. A înțeles el ceva la vremea în care își ascundea prezența fizică după niște cămăși atât de înflorate că unii îl considerau nesperios, a înțeles că libertatea proprie nu poate depăși limita impusă de libertatea celorlalți. A mai înțeles că poți face tot ce vrei, dar cu condiția să nu-i deranjezi pe contemporani. Poate că și tinerii de atunci erau, sau ar fi putut fi, frumoși și liberi, dar dacă nu au reușit să devină marionetele unor personaje în curs de ascensiune, cel puțin politică, au dispărut fără ca dintre ei să se aleagă „aleși ai neamului”.

Până și constituția epocii a cărei valoare se măsoară în karate, garantează libertatea, dar existau niște salariați, bugetari desigur, care aveau ca sarcină profesională să convingă pe cine era nevoie, că sunt și drepturi de care este mai bine să nu te bucuri. Așa că a apărut și a rămas obiceiul de a nu te bucura, că altfel bucuria va fi doar liniștea de dinaintea furtunii. Și cine a încercat marea cu degetul, în afară de cei care au făcut așa ceva doar pentru a verifica cât este de sărată, au avut de suferit, chiar cu consecințe perene și în unele cazuri și cu caracter succesoral.

„Pentru a trăi în lume este bine să avem o mare provizie de prudență și de indulgență: de prudență pentru a ne păzi de pagubă, de indulgență pentru a ne feri de ceartă”, spunea Arthur Schopenhauer în „Despre purtarea noastră cu alții”. Același autor afirma: „Adevăratele spirite înalte locuiesc, ca vulturii în vârful de munte, singuri!”. De pe aici se

strecoară insidios dilema unuia din personajele lui Albert Camus, care în loc de pictură a scris pe pânza rămasă albă un singur cuvânt, dar cu litere atât de mici încât era greu de înțeles dacă era „solidar” sau „solitar”.

Să credem că moșnegilor, cârcotași sau nu, le place singurătatea? Că își pot trăi libertatea doar în raport cu sine? Greu de acceptat așa ceva. Poate doar până în momentul în care vreo speranță importantă dă semn de realizare, răsărind ca o stea deasupra vârfului de munte despre care vorbea Schopenhauer.

Asocierea unor persoane are multe caracteristici comune cu cea dintre țări, poate fi una ca un mariaj bazat pe dragoste, adică provenită din respectul fiecărui popor pentru valorile celorlalte, altfel este ceva ca o căsătorie organizată de babe, adică una strict de conjunctură, artificială și cu viitor incert. Respectul pentru celălalt, sau pentru ceilalți, este liantul fără de care nu se poate, iar primul zâmbet disprețuitor demolează totul. Cel puțin așa crede moșneagul cârcotaș, și cu astfel de vorbe încearcă să-și convingă nepoții, ai lui sau ai altora, că este bine să se caute un punct de echilibru, un fel de locul geometric al manifestărilor personalității proprii egal depărtat de libertatea proprie, dar și de normele unanim acceptate ale conviețuirii în societatea în interiorul căreia au avut șansa de a exista.

Ioan Mugurel Sasu

Cărți ale colegilor noștri

OUL **Cătălina Orșivski**

Carte de colorat, Ed. Destine

Volumul este destinat copiilor care au interes pentru arta culorilor, poate în viitor al celor care înobilează oul.

POEZII CU TÂLC **Cătălina Orșivski**

Ed. Destine 2023

Versuri scrise de poeta care nu se ferește de prozodie, care nu renunță la tridimensionalitatea poeziei, adică purtând întotdeauna ceva și pentru amatorii de sensuri profunde.

DIN GALERIA POETILOR UITATI **Dumitru G. Muntean**

Carte apărută la Stroiești, jud. Suceava, 2022, volum pe care autorul îl dedică colegilor de la Cenaclul Nectarie din Vama. Această antologie cuprinde poeți mai puțin cunoscuți, sau uitați, de la origini până la perioada interbelică.

PARADOXUL IUBIRII **Gabriela Braha Strugaru**

Carte de poezie apărută la Editura ADICENTER Iași în 2023

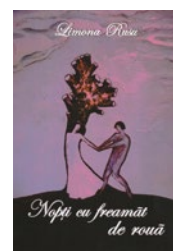
„Citind poezia scrisă de Gabriela Braha Strugaru, întâlnești o redare a sinelui, nostalgic și în continuă așteptare.” (Constantin Tiron)

PUNTE PEȘTE AȘTEPTĂRI, „Poezii îngemănate”

Antologie de versuri semnate de Limona Rusu (Suceava) și Victor Cobzac (Chișinău), editura PIM, 2020.

„Remediu împotriva frivolității, a sensului încifrat din retrăirea și redarea contradicțiilor senzitive, volumul este o „diversiune” magistral regizată de incontestabilii poeți, acești visători moderni, pentru a înțelege ad literam dragostea” (Rodica Lecu).

NOȚI CU FREAMĂT DE ROUĂ **Limona Rusu**

Ed. Armonii Culturale, 2021

„Limona Rusu este o poetă în ascensiune permanentă, este o perfecționistă înrăită și asta este tocmai ceea ce caută pana unui frate de condei” (Victor Cobzac).

O FRUNZĂ CRESCUTĂ DIN LACRIMA VIEȚII **Limona Rusu**

Ed. Armonii Culturale, 2021

„Volumul este presărat cu emoție, cititorul va simți aici sângele cald năvălindu-l cu putere, înfierbântând trăirea și îmbrăcând cugetul în lumina blândă a versului” (Gheorghe A. Stroia).

PINGVIN ÎN FRAC DE SEARĂ **Sorin Cotlarciuc**

Ed. Timpul-Iași, 2023

Antologie de proză scurtă în care autorul a adunat textele în care și-a exprimat peren părerea despre lumea pe care a cunoscut-o, concret sau intuitiv, dar și concluziile care au constituit substanța prozei sale.

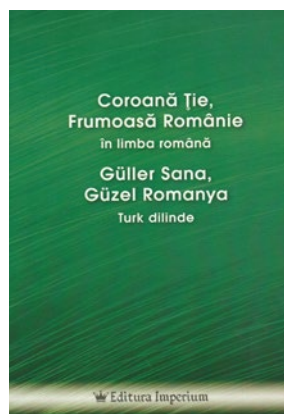
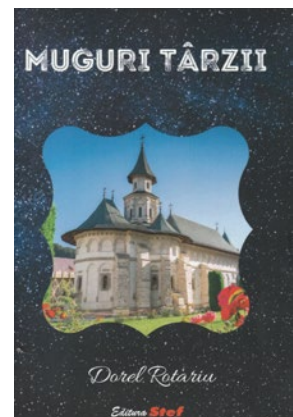
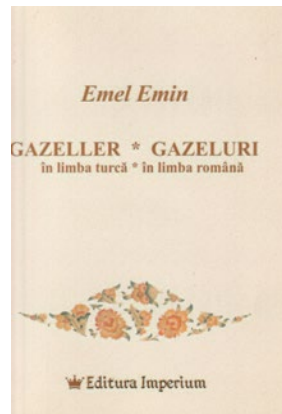

URCĂRI ÎN COBORĂRI **Traian Nistiriuc-Ivanciuc**

Ed. Instant-Câmpulung Moldovenesc, 2023

„Stilul, uneori sobru, alteori orbitor, învins de plenitudinea trăirilor, în vers clasic sau modern, dar, întotdeauna, în cadența propriului suflet, face din poemele lui Traian Nistiriuc o oglindă a cunoașterii lumii, răsfrântă în fragmente de viață care bat la porțile nemuririi” (Prof. Dr. Luminița Reveica Țaran).

Cărți ale prietenilor și colaboratorilor

IMAGINI DE LA VERNISAJUL EXPOZIȚIEI DE ARTĂ A CREATOAREI GABRIELA MOGA LAZĂR

MONTROUGE • CÔTÉ CULTURE

Étienne Lengereau

Maire de Montrouge

Colette Aubry

Maire-adjointe déléguée
à la Culture et au Patrimoine

Isabelle Lemée

Conseillère municipale déléguée aux Artistes montrougiens

ont le plaisir de vous convier au vernissage
de l'exposition de tapisseries

Gabriela Moga Lazăr

« Art textile roumain »

Jeudi 13 avril à 18h30

À la Médiathèque - 32, rue Gabriel Péri

RSVP sur <https://www.ville-montrouge.fr/1999-vernissage-de-l-exposition-de-tapisseries.htm>

Exposition visible du 5 au 29 avril 2023
Aux heures d'ouverture de la Médiathèque

